

EUROBAROMETR 2004.1

VEŘEJNÉ MÍNĚNÍ V NOVÝCH ČLENSKÝCH ZEMÍCH

Sběr dat: únor - březen 2004

Publikováno: červenec 2004

NÁRODNÍ ZPRÁVA:

ČESKÁ REPUBLIKA

Tento výzkum je zadán a koordinován Generálním ředitelstvím tiskové a komunikační služby

Dokument nereprezentuje stanoviska Evropské komise

Názory a interpretace obsažené v dokumentu reprezentují výhradně pohled uvedených autorů.

Sběr dat: CVVM

Autor zprávy: FOCUS, Marketing & Social Research CZ

Zdeněk Dytrt, Roman Skotnica, Blanka Struhařová, Martin Zaplatílek.

Koordinace projektu: The Gallup Organisation, Maďarsko (Gergely HIDEG)

Obsah

Obsah	2
Úvod	4
1. Jak se žije v České republice	5
1.1 Spokojenost se životem	6
Srovnání současné osobní situace se situací před pěti lety	9
Očekávaná osobní situace v horizontu pěti let	9
1.2 Problémy, kterým Česká republika čelí	11
1.3 Míra důvěry k různým institucím	13
2. Informace o Evropské unii	15
2.1 Vnímaná a reálná úroveň informovanosti	15
Informace o EU: skutečná úroveň znalostí	16
Informace o rozšíření	17
2.2 Preferované zdroje informací o Evropské unii	18
Prezentace Evropské unie v českých médiích	19
2.3 Instituce EU	20
3. Podpora členství v Evropské unii	22
Změny v míře podpory členství v EU	22
Očekávané výhody členství v EU	24
Podpora klíčových politik EU	25
4. Význam Evropy	26
4.1 Image Evropské unie	26
Porozumění Evropské unii a výhodám členství	28
Role Evropské unie	29
Obavy spojené se členstvím v EU	29
Rozpočet Evropské unie	31
4.2 Evropská identita	32

5. Institucionální reforma Evropské unie	34
6. Evropský parlament	38
6.1 Volby do Evropského parlamentu	40
7. Hlavní závěry	44
Specifikace výběrového souboru	50
Dotazník	53

Úvod

Eurobarometr kandidátských států (CC-EB) průběžně shromažďuje informace o podpoře členství v Evropské unii a o evropských záležitostech v zemích, které v květnu 2004 vstoupily do EU. Sběr dat pro tento výzkum probíhal v únoru a březnu 2004, kdy Česká republika ještě nebyla členským státem EU. Výsledky jsou proto publikovány v rámci Eurobarometru kandidátských zemí. Způsob sběru dat je plně srovnatelný se standardním Eurobarometrem.

Tato zpráva obsahuje výsledky za Českou republiku v následujících oblastech:

- Spokojenost se životem v ČR
- Důvěra vybraným institucím
- Míra znalosti základních údajů o EU
- Podpora členství ČR v EU
- Význam Evropy a image EU
- Institucionální reforma EU

1. Jak se žije v České republice

Z řady výzkumů vyplývá, že česká veřejnost hodnotí obecnou situaci v České republice spíše skepticky. Polovina populace tuto situaci sice nevnímá jako dobrou, ale ani jako špatnou, nicméně při detailnějším pohledu na spokojenost obyvatel v jednotlivých oblastech života zjistíme, že převažuje většinou nespokojenost nad spokojeností. Výjimku tvoří pouze vstup ČR do Evropské unie, který česká veřejnost hodnotí spíše pozitivně než negativně. 41% jej hodnotí jako „dobrou věc“, a 46% dokonce očekává, že ČR bude z členství v EU profitovat. Opačný postoj zaujímá 17%, respektive 32% dotázaných. Největší obavy deklaruje česká veřejnost v souvislosti se současným stavem nezaměstnanosti, dále pak v souvislosti s komplikovanou vymahatelností práva v ČR, která se pojí s nespokojeností s mírou kriminality. Dalšími palčivými problémy jsou strach ze ztráty sociálních jistot a obecněji ekonomická situace ČR. Ve většině těchto oblastí přitom nespokojenost české veřejnosti roste.

Kritický je nejen pohled na současný stav a vývoj v uplynulých letech, ale rovněž vyhlídky do budoucna jsou velkou částí české populace vnímány pesimisticky. První pohled na výsledky výzkumu Eurobarometr 2004.1 naznačuje, že zhoršení se očekává hlavně v oblasti ekonomiky a v oblasti zaměstnanosti. S tím úzce souvisí obavy ze zhoršení situace v oblasti sociálních jistot a životní úrovně.

Důvody těchto pesimistických nálad je zapotřebí hledat v několika oblastech. Podobně jako v případě ostatních transformujících se států je zapotřebí podívat se na začátek tranzice. Pád komunismu vyvolal velká očekávání, která nebyla, ani nemohla být naplněna. Velká očekávání přinášejí i velká zklamání.

Při analýze příčin pesimistických postojů a nálad je třeba mít na zřeteli také kulturně-hodnotové dědictví po bývalém režimu, které má značnou setrvačnost a mění se jen pomalu. Jde například o přílišné spoléhání se na stát, nedostatečný individualismus ve smyslu aktivních životních strategií i osobní zodpovědnosti. Je samozřejmé, že vedle těchto faktorů působí také i vlastní sociální a ekonomická situace některých skupin obyvatel, která není příliš dobrá.

V současné době tyto pesimistické postoje rovněž posilují učiněné či zamýšlené kroky české vlády v oblasti reformy veřejných financí (např. v této době tak diskutované změny v oblasti DPH), zdravotnictví, důchodového systému apod.. Většina řadových občanů nevěří dlouhodobějším výhodám těchto reformních kroků, či si je neuvědomuje a vnímá je především optikou sociální zátěže, kterou přinášejí. K optimismu rovněž nepřispívají česká média, která informují zejména o negativních aspektech spojených s jednotlivými reformními kroky, ani opoziční politici, kteří se logicky stavějí k aktivitám a záměrům české vlády velmi kriticky.

1.1 Spokojenost se životem

Podobně jako v jiných členských státech EU (a nejen v nových) je česká populace spokojenější s osobní situací než s ekonomickou situací v ČR. Je patrné, že k tomuto negativnímu vnímání přispívají i již zmiňovaná media, která mimo jiné informují o transformačních nákladech, jež Česká republika již vynaložila či ještě bude muset vynaložit (dluhy veřejných rozpočtů, náklady na očistění českých bank, schodek důchodového systému apod.), a které mají dopad na kroky české vlády v dalších oblastech veřejného života v ČR. Na druhé straně je možné konstatovat, že i česká vláda má rezervy v komunikaci s občany, ve vysvětlování svých záměrů.

Podíváme-li se detailněji na krátkodobé očekávání české populace v jednotlivých oblastech, zjistíme, že zhoršení největší část dotázaných očekává v oblasti ekonomické situace (46%) a nezaměstnanosti (41%). S těmito obavami jde ruku v ruce obava ze snižování životní úrovně, respektive zhoršování finanční situace domácnosti. Analýza totiž ukazuje, že existuje statisticky významný vztah mezi hodnocením ekonomické situace v ČR a hodnocením vývoje finanční situace domácnosti (Somersovo $d = 0,3$).

Jaká jsou vaše očekávání pro následujících 12 měsíců? Jak se bude vyvíjet situace v následujících oblastech? Bude lepší, horší, nebo stejná jako dosud ...?

Situace v životě obecně	Stejná	Horší	Lepší	Neví
Česká republika	51	20	19	10
Nové členské státy – 10	42	31	22	5
EU – 25	49	17	31	4
Rozdíl ČR/Nové členské státy	+9	-11	-3	+5
Rozdíl ČR /EU 25	+2	+3	-12	+6

Ekonomická situace v České republice	Stejná	Horší	Lepší	Neví
Česká republika	30	46	10	13
Nové členské státy – 10	24	52	16	9
EU – 25	32	44	17	6
Rozdíl ČR/Nové členské státy	+6	-6	-6	+4
Rozdíl ČR /EU 25	-2	+2	-7	+7

Finanční situace domácnosti	Stejná	Horší	Lepší	Neví
Česká republika	44	36	12	8
Nové členské státy – 10	41	39	15	5
EU – 25	52	24	21	4
Rozdíl ČR/Nové členské státy	+3	-3	-3	+3
Rozdíl ČR /EU 25	-8	+12	-9	+4

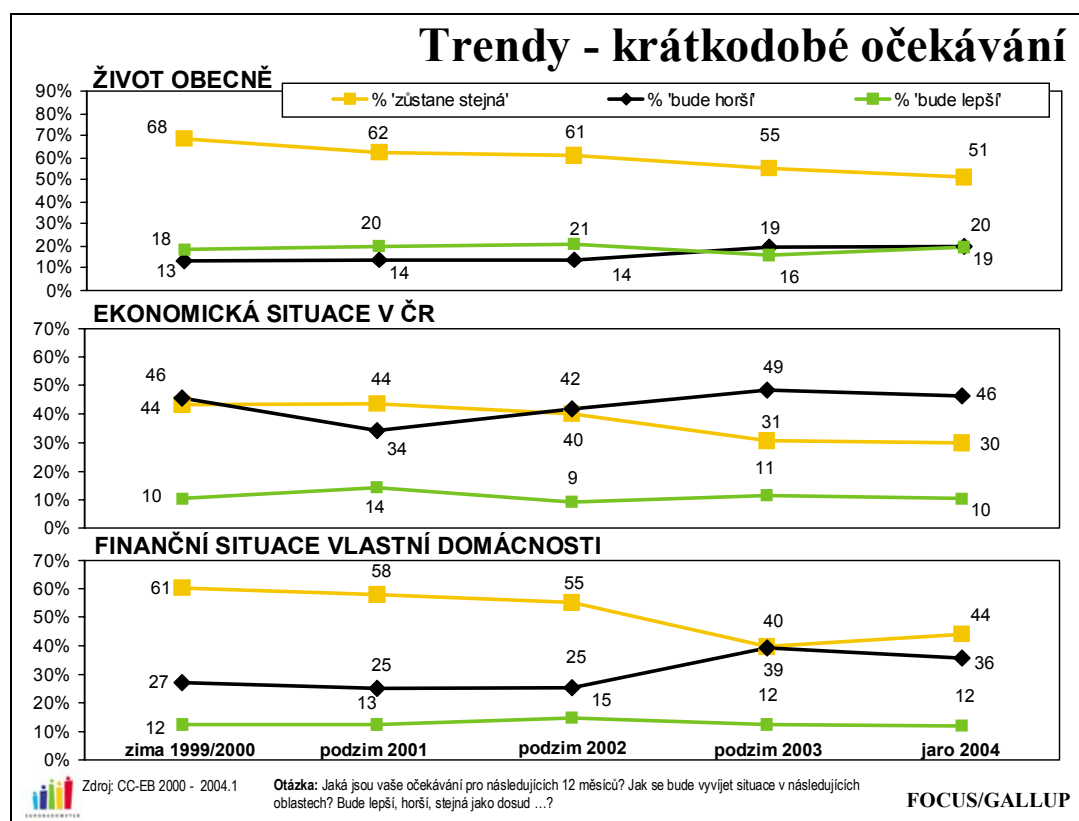
Situace v oblasti zaměstnanosti v České republice	Stejná	Horší	Lepší	Neví
Česká republika	33	41	9	17
Nové členské státy – 10	27	48	15	10
EU – 25	30	48	15	7
Rozdíl ČR/Nové členské státy	+6	-7	-6	+7
Rozdíl ČR /EU 25	+3	-7	-6	+10

Vaše osobní situace v oblasti zaměstnání	Stejná	Horší	Lepší	Neví
Česká republika	45	14	9	32
Nové členské státy – 10	52	18	12	18
EU – 25	58	12	20	10
Rozdíl ČR /Nové členské státy	-7	-4	-3	+14
Rozdíl ČR /EU 25	-13	+2	-11	+22

Srovnáme-li situaci v ČR se situací v celé EU, můžeme konstatovat, že česká populace je ve svých očekáváních poněkud zdrženlivější než obyvatelstvo celé EU. Ve srovnání s novými členskými státy i celé EU Češi častěji předpokládají, že se jejich život v následujících měsících příliš nezmění (+9% NČS, resp. +2% EU). Nicméně při pohledu na trendová data zjistíme, že podíl osob nepředpokládajících změny v populaci od roku 2000 trvale klesá. Stagnuje přitom také podíl těch, kteří celkovou situaci hodnotí pozitivně. Podíl nespokojených naopak mírně narůstá.

V ekonomické oblasti jsou obyvatelé ČR o něco málo méně pesimističtí než populace nových členů EU (-6%) a zhruba stejně skeptičtí ve srovnání s celou EU. Naopak česká populace ve srovnání s EU vykazuje větší obavy ze zhoršení finanční situace domácnosti (+12%). Rovněž zde pohled na trendová data ukazuje pokles dotázaných, kteří se domnívají, že se situace v této oblasti bude vyvíjet jako dosud. Neroste však podíl těch, kteří na budoucnost nahlíží optimisticky. Obdobný trend zaznamenáváme i v oblasti hodnocení finanční situace domácnosti.

Již bylo uvedeno, že problematika zaměstnanosti patří k nejcitlivěji vnímaným problémům v ČR. Zhoršení v této oblasti předpokládá 41% dotázaných. Nejistotu v této otázce (odpověď „neví“) deklaruje 17% české populace. Nicméně ve srovnání s EU, ale i ve srovnání s novými členskými státy, vykazujeme méně často přímo obavy v této oblasti (-7%). Ještě větší nejistotu než v oblasti vývoje celkové zaměstnanosti vyjadřují čeští občané v očekávání vývoje osobní situace v této oblasti. Třetina respondentů totiž deklarovala, že neví, jak se bude tato situace vyvíjet, což ve srovnání s EU je o 22% více. Stejnou situaci jako letos očekává v této oblasti 45% dotázaných.

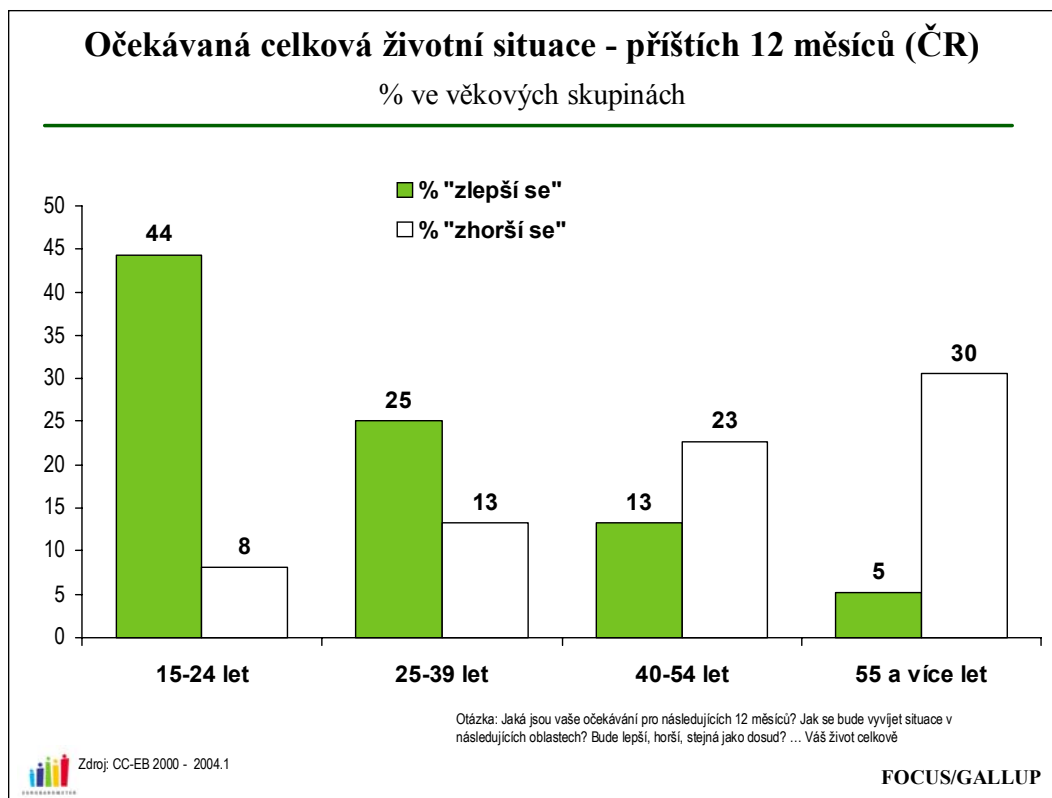
Při pohledu na vývoj spokojenosti v několika uplynulých letech vidíme, že podíl dotázaných, jejichž vyhlídky do budoucna jsou buď optimistické, nebo pesimistické, se příliš výrazně nemění. Pozvolna ovšem ubývá těch, kdo se domnívají, že jejich život bude v příštích dvanácti měsících zhruba stejný.

Data o názorech na ekonomickou situaci v ČR ukazují, že se zastavil od podzimu 2001 stoupající podíl populace očekávající zhoršení ekonomiky jako celku (mj. vyvolaný takovými jevy jako teroristické útoky v USA z 11. září a související nejistou situací ve světě, povodně v roce 2002 aj.). Nepřibývá ovšem optimistů – jejich podíl je konstantně zhruba desetiprocentní. Podobný vývoj prodělaly i názory obyvatel na finanční situaci vlastní domácnosti – zde dokonce zaznamenáváme mírný nárůst optimismu oproti podzimu 2003.

Odpověď na výše uvedené otázky výrazně závisí na pohlaví, věku a vzdělání respondentů. Obecně lze říci, že - nikoliv překvapivě - většími optimisty jsou muži, mladí lidé a lidé s vysokoškolským vzděláním. Tito lidé jsou totiž nejlépe připraveni uspět v rozvíjející se tržní ekonomice a dokáží se snáze vyrovnat s očekávatelnými změnami. Zmíněný trend se nejvýrazněji projevuje v hodnocení obecné spokojenosti se životem, jež je v jistém smyslu průnikem spokojenosti s nejrůznějšími dílčími sférami života.

Poněkud méně patrné jsou sociodemografické rozdíly při odhadu vývoje nezaměstnanosti. V případě celkové zaměstnanosti v ČR se například názory mužů a žen velmi sbližují. Méně než 10% dotázaných u obou pohlaví očekává pozitivní vývoj, zhoršení pak očekává shodně 41%.

Zcela nepřehlédnutelný je vliv věku dotázaných na hodnocení sledovaných oblastí. Ve všech případech (celkové hodnocení života, hodnocení ekonomické situace země i vlastní domácnosti, názory na vývoj nezaměstnanosti) platí, že s věkem klesá podíl respondentů očekávajících změny k lepšímu. Následující graf tuto tendenci prezentuje na datech o celkovém hodnocení svého života pro příštích 12 měsíců. Poznamenejme ještě, že například vztah mezi úrovní dosaženého vzdělání a očekávanou životní spokojeností není zdaleka takto jednoznačný.

Srovnání současné osobní situace se situací před pěti lety

Pokud respondenti měli srovnat svoji současnou osobní situaci se situací před pěti lety, největší část (37%) se shodla na tom, že je horší. Podobně velký podíl (35%) tvoří dotázaní, kteří deklarovali, že jejich situace zůstala víceméně stejná. V porovnání s ostatními novými členskými státy nacházíme mezi Čechy více optimistů, ve srovnání s Evropskou unií jako celkem jsou ovšem stále mírně skeptičtější.

Když srovnáte svoji současnou situaci se situací před 5 lety, co byste řekl/a....? Zlepšila se, zůstala stejná nebo se zhoršila?

	zlepšila se	zůstala stejná	zhoršila se	neví
Česká republika	26	35	37	2
Nové členské státy – 10	24	30	44	2
EU – 25	31	35	32	1
Rozdíl ČR/Nové členské státy	+2	+5	-7	0
Rozdíl ČR/EU 25	-5	0	+5	+1

I ve zpětném pohledu na minulých pět let se projevuje větší spokojenost mužů, mladších lidí a osob s vysokoškolským vzděláním, popsána v předchozí kapitole. Jejich naděje pro příštích 12 měsíců mají tedy reálný základ v předchozí dobré zkušenosti.

V tomto případě je ovšem nutno odhlédnout od striktně socioekonomických interpretací, zejména pokud uvažujeme o vlivu věku. Musíme mít také na zřeteli, jaké životní události se k jednotlivým etapám života typicky pojí. Mladí lidé častěji zahajují studium či profesní kariéru, získávají pravidelný příjem, zakládají rodiny a mají děti – a tyto události bývají obecně hodnoceny pozitivně. U starších lidí lze naopak očekávat přibývání zdravotních problémů, pocit ztráty kontaktu s rychle se měnící moderní společností, příjmový propad při odchodu do důchodu či opuštění rodiny dospělými dětmi. Tyto děje naopak k příznivému hodnocení osobní situace většinou nepřispívají.

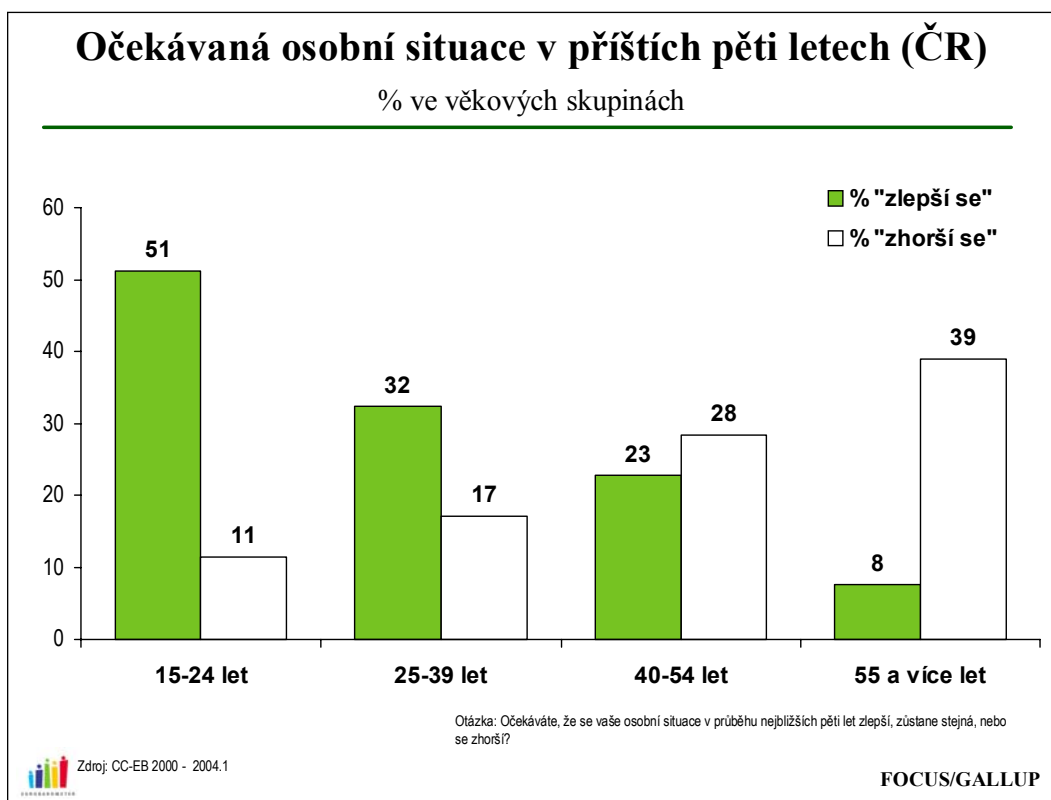
Očekávaná osobní situace v horizontu pěti let

Očekávání pro budoucích pět let souvisí do značné míry s tím, do jaké míry respondenti vnímají minulých 5 let – ti, kteří deklarují zlepšení, jsou častěji optimisticky naladěni i do budoucnosti (více než polovina (56%) z těch, jejichž situace se v uplynulých pěti letech zlepšila, očekává další zlepšení a 49% respondentů, kteří vypovídají o zhoršení své situace, očekává další zhoršování).

Jaký vývoj své osobní situace očekáváte v příštích 5 letech. Myslíte si, že selepší, zůstane stejná nebo se zhorší?

	zlepší se	zůstane stejná	zhorší se	neví
Česká republika	26	30	26	18
Nové členské státy – 10	33	30	23	14
EU – 25	38	37	17	8
Rozdíl ČR/Nové členské státy – 10	-7	0	+3	+4
Rozdíl ČR/EU – 25	-12	-7	+9	+10

Nepřekvapí nás tedy, že zlepšení své osobní situace očekávají stejné skupiny respondentů, jejichž postoje byly optimistické i v krátkodobých osobních výhledech a hodnocení uplynulých pěti let – tedy muži, mladí lidé a vystudovaní vysokoškoláci. Rozdíly mezi pohlavími nejsou v tomto případě příliš výrazné – s nadějami se na příštích pět let dívá 28% mužů oproti 23% žen. Výrazné rozdíly mezi věkovými skupinami ovšem nejlépe vyniknou v následujícím grafu.

1.2 Problémy, kterým Česká republika čelí

Podobně jako v ostatních zemích EU, i v České republice je za největší problém, kterému země musí čelit, považována nezaměstnanost. Českými občany ovšem není vnímána tak hrozivě jako obyvateli ostatních nových členských států (mezi dvěma největšími problémy země ji uvedlo 49% Čechů, kdežto v nových členských zemích stejně odpovědělo v průměru 61% dotázaných). Česká republika se tak blíží průměru celé Evropské unie (47%). Vzhledem k vzestupu nezaměstnanosti v posledních letech lze ovšem očekávat, že se tento problém začne týkat stále širších skupin obyvatelstva a bude vnímán jako výraznější hrozba.

Otázka: „Kterým dvěma největším problémům musí, podle Vás, Česká republika momentálně čelit?“

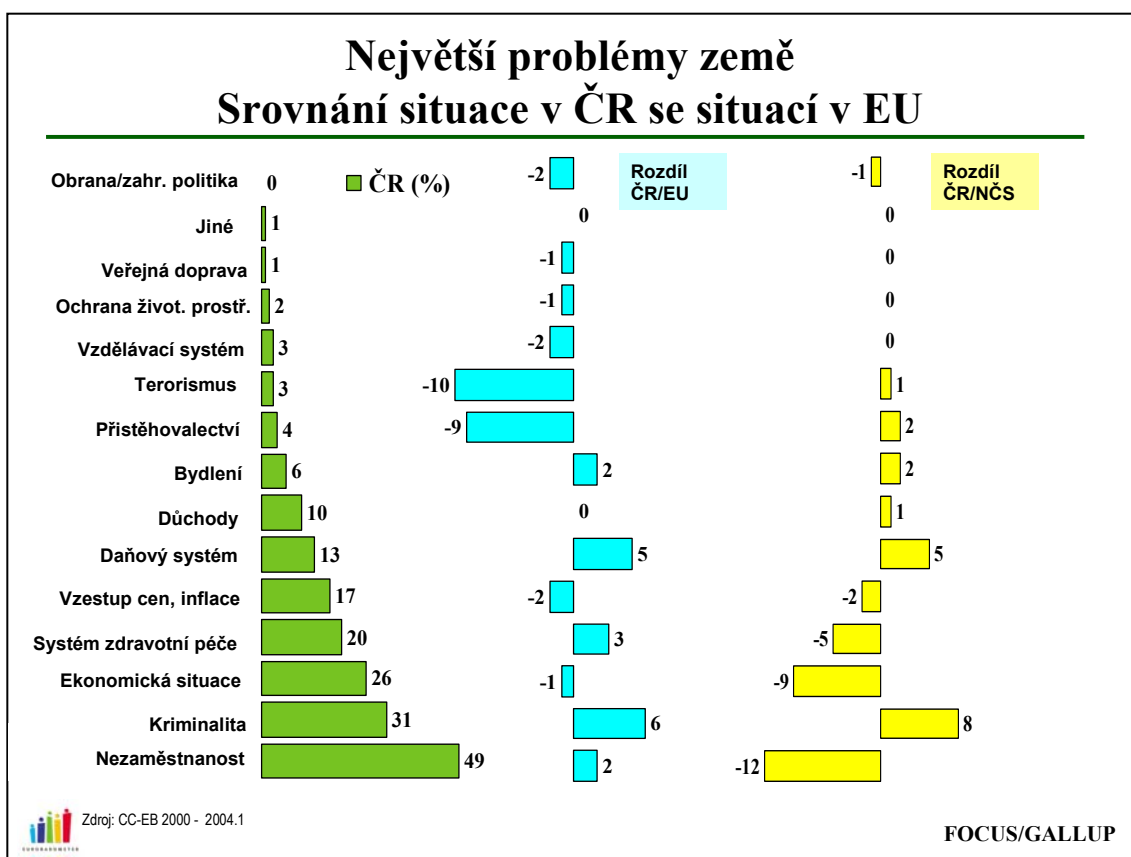
Tabulka 1.2 Největší problémy ČR						
ČR - pořadí	Problém	ČR (%)	NČS (%)	EU 25 (%)	NČS - pořadí	EU 25 - pořadí
1	nezaměstnanost	49	61	47	1	1
2	kriminalita	31	23	25	4	3
3	ekonomická situace	26	35	27	2	2
4	systém zdravotní péče	20	25	17	3	5
5	vzestup cen, inflace	17	19	19	5	4
6	daňový systém	13	8	8	7	9
7	důchody, penze	10	9	10	6	8
8	bydlení	6	4	4	8	11
9	přistěhovalectví	4	2	13	12	6
10	terorismus	3	2	13	10	7
11	vzdělávací systém	3	3	5	9	10
12	ochrana životního prostředí	2	2	3	11	12
13	veřejná doprava	1	1	2	13	13
14	jiné odpovědi	1	1	1	14	15
15	obrana, zahraniční politika	0	1	2	15	14

V České republice je ve srovnání s novými členskými zeměmi i ve srovnání s EU jako celkem mezi hlavními problémy země častěji uváděna kriminalita (31%). Toto číslo ovšem zřejmě vedle „klasické“ zločinnosti odráží i organizovaný zločin a ekonomickou kriminalitu a korupci.¹ Ekonomická situace a systém zdravotní péče nejsou v Česku vnímány jako problémové tak často jako v ostatních nových členských zemích. Vzhledem k probíhající a v médiích často diskutované reformě daňového systému jsou jako problém častěji označovány daně. Od průměru celé Evropské unie se česká populace (a také obyvatelé dalších nových členských států) odchyluje především tím, že menší závažnost přikládá přistěhovalectví a terorismu (viz následující graf).

Rozdíly ve vnímání jednotlivých problémů jsou v některých případech výrazněji ovlivněny věkem respondentů, přesněji řečeno specifickými zájmy jednotlivých věkových skupin. Mladí lidé do 24 let jako závažnější častěji označují bydlení a vzdělávací systém, občané v produktivním věku systém zdanění a respondenti nad 55 let zdravotní péči a důchody.

¹ K tomuto názoru nás opravňují například data z reprezentativního výzkumu Centra pro výzkum veřejného mínění, uskutečněného v březnu 2004 na české populaci starší 15 let. Za „velmi naléhavý“ problém označilo **organizovaný zločin a působení mafií** 65% dotázaných, stejný podíl jako velmi naléhavou vnímá také **korupci**. O něco menší podíl respondentů velkou naléhavost přisoudil **bezpečnosti občanů (obecné kriminalitě)**.

Výzkumná otázka zněla: „Jak moc je podle Vás naléhavé zabývat se letos v České republice následujícími oblastmi?“

Pozn. záporné hodnoty (např. -10) znamenají, že česká populace méně často daný problém hodnotí jako podstatný ve srovnání s EU či NČS (novými členskými státy). Kladné hodnoty naopak ukazují, že Češi více akcentují daný problém než ostatní obyvatelé EU či NČS.

1.3 Míra důvěry k různým institucím

Nejdůvěryhodnějšími institucemi jsou pro české občany média: rozhlas (67%), televize (65%) a tisk (59%). **Ostatním institucím důvěřuje méně než polovina občanů.** Ve srovnání s průměrem celé Evropské unie i nových členských států jsou Češi výrazně skeptičtější vůči policii, armádě, charitativním a dobrovolnickým organizacím a zejména náboženským institucím (-15% oproti průměru EU). Méně církevním institucím důvěřuje pouze Švédsko. S občany nových členských zemí česká populace sdílí menší důvěru v policii, soudy, odbory a parlament, byť u posledních tří jmenovaných není nedůvěra Čechů tak výrazná. Oproti průměru nových členských zemí Češi ovšem věří více národní vládě (+8%). Můžeme doplnit data z výzkumu Centra pro výzkum veřejného mínění (CVVM) z března 2004: prezidentovi 77% lidí². Jelikož prezident Václav Klaus příležitostně vyjadřuje euroskeptické postoje, je možné se domnívat, že část této podpory se vztahuje i k jeho kritickým názorům na Evropskou unii.

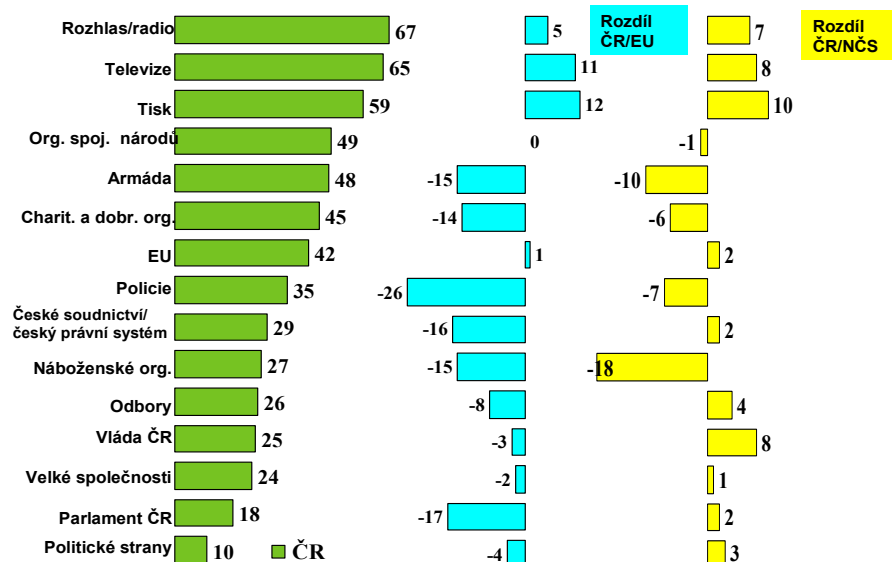
Evropské unii důvěřuje 42% české populace, což je mírně nadprůměrný výsledek (+1% oproti průměru EU, +2% vzhledem k průměru 10 nových členských zemí). Demografické charakteristiky respondentů nejvýrazněji ovlivňují důvěru k náboženským institucím, kterým věří zhruba pětina lidí do 55 let, mezi respondenty nad 55 let je to však téměř dvakrát tolik (40%).

Otázka: „Rád/a bych se Vás zeptal/a na to, do jaké míry důvěřujete některým institucím. Povězte mi, prosím, pro každou z následujících institucí, zda jí spíše důvěřujete, nebo spíše nedůvěřujete.“

Tabulka 1.3 Míra důvěry vybraným institucím									
	Česká republika			Nové členské státy			EU-25		
	spíše věřím	spíše nevěřím	nevím	spíše věřím	spíše nevěřím	nevím	spíše věřím	spíše nevěřím	nevím
Rozhlas	67	21	12	60	30	10	62	29	9
Televize	65	27	8	57	35	8	54	39	8
Tisk	59	30	11	49	41	10	47	46	12
Organizace spojených národů	49	22	29	50	27	24	49	34	14
Armáda	48	31	21	58	26	15	63	26	7
Charitativní nebo dobrovolnické organizace	45	30	26	51	29	19	59	28	6
Evropská unie	42	31	27	40	37	23	41	41	9
Policie	35	53	12	42	48	10	61	33	16
Soudy/ český právní systém	29	55	16	27	62	11	45	47	9
Náboženské organizace	27	48	25	45	41	15	42	45	6
Odbory	26	44	30	22	52	26	34	50	14
Česká vláda	25	64	11	17	74	9	28	63	17
Velké firmy	24	50	26	23	56	21	26	60	11
Český parlament	18	72	10	16	76	9	35	54	18
Politické strany	10	79	11	7	82	11	14	77	13

² Na otázku: „Řekněte, prosím, důvěřujete prezidentovi republiky, vládě ČR, Poslanecké sněmovně ČR, Senátu ČR, Vašemu krajskému zastupitelstvu, Vašemu obecnímu zastupitelstvu.“ odpovědělo 77% dotázaných, že prezidentovi „rozhodně důvěřuje“, nebo „spíše důvěřuje“. (Šlo o reprezentativní průzkum na vzorku české populace nad 15 let.)

Srovnání důvěry ve vybrané instituce v ČR s důvěrou v nových členských státech a celé EU

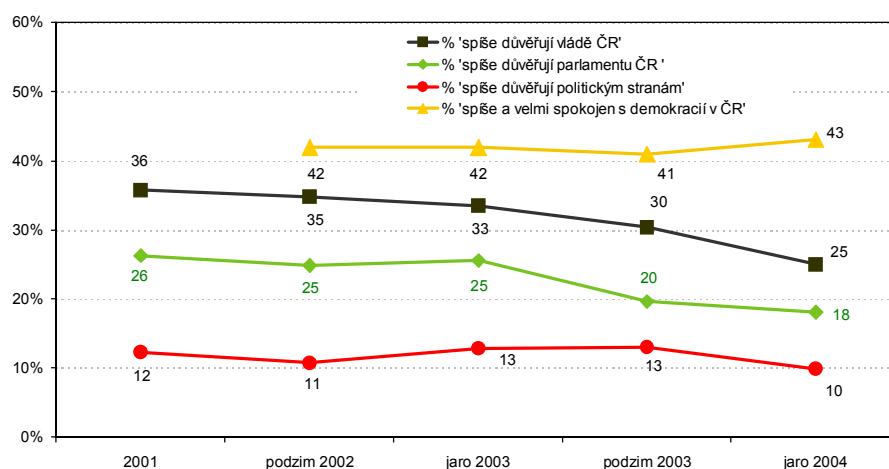
Zdroj: CC-EB 2000 - 2004.1

FOCUS/GALLUP

Pozn. záporné hodnoty (např. -26) poukazují na to, že česká populace méně často důvěřuje dané instituci ve srovnání s populací celé EU či NČS. Kladné hodnoty naopak ukazují, že Češi více důvěřují daným institucím.

Níže uvedený graf ukazuje, že zhruba desetiprocentní důvěra v politické strany se od roku 2001 příliš nemění, důvěra v parlament a vládu velmi mírně klesá. Spokojenost s fungováním demokracie ovšem paradoxně neklesá, oproti podzimu 2003 naopak velmi mírně stoupla. Bylo by tedy zřejmě možno říci, že **občané důvěřují demokratickému klimatu ve své zemi, i když jeho konkrétní aktéry za příliš důvěryhodné nepokládají.**

Důvěra v politický systém

Otázka 1: Rád/a bych se Vás zeptala na to, do jaké míry důvěřujete některým institucím. Povězte mi, prosím, pro každou z následujících institucí, zda ji spíše důvěřujete, nebo spíše nedůvěřujete.
Otázka 2: Jste celkově úplně spokojen, spíše spokojen, nepříliš spokojen anebo zcela nespokojen s tím, jak funguje demokracie v České republice?

Zdroj: CC-EB 2000 - 2004.1

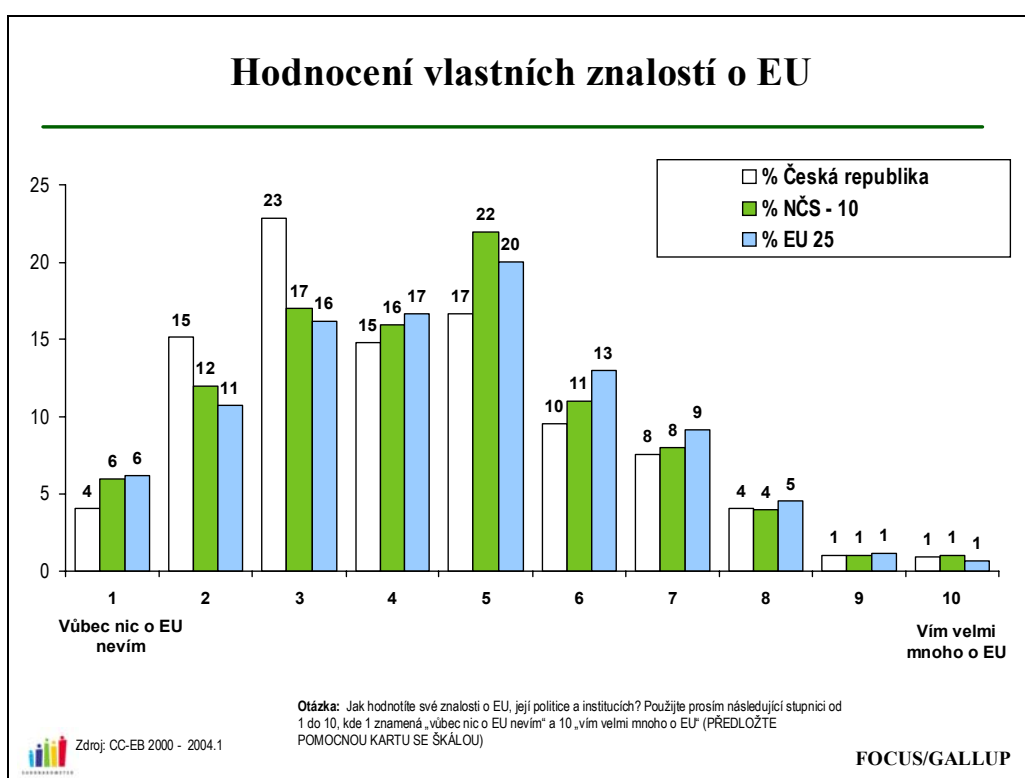
FOCUS/GALLUP

2. Informace o Evropské unii

2.1 Vnímaná a reálná úroveň informovanosti

Pohled na následující graf ukazuje, že Češi si připadají o Evropské unii velmi málo informovaní, a to jak ve srovnání s průměrem v nových členských státech, tak v EU jako celku. Průměrná hodnota odpovědi na škále od 1 – „vůbec nic o EU nevím“ až po 10 – „vím o EU velmi mnoho“ je pro české respondenty 4,2, pro obyvatele nových členských států 4,4, a pro celou EU 4,5. Ve srovnání s dalšími novými členskými státy dosahují nižších průměrů Maďarsko (3,8) a Estonsko (4,0). V porovnání s výzkumem, uskutečněným v říjnu a listopadu 2003 vidíme, že hodnocení vlastních znalostí o EU se v české populaci prakticky nezměnilo.

Výzkumy veřejného mínění (STEM, CVVM), které byly realizovány po referendu o vstupu do EU, navíc ukazují, že čtyři pětiny české populace soudí, že stát by měl nadále poskytovat svým občanům informace o EU. Další informace požadují dvě třetiny těch, kteří se nezúčastnili referenda, podobné procento nalezneme i mezi osobami, které hlasovaly proti vstupu do EU.

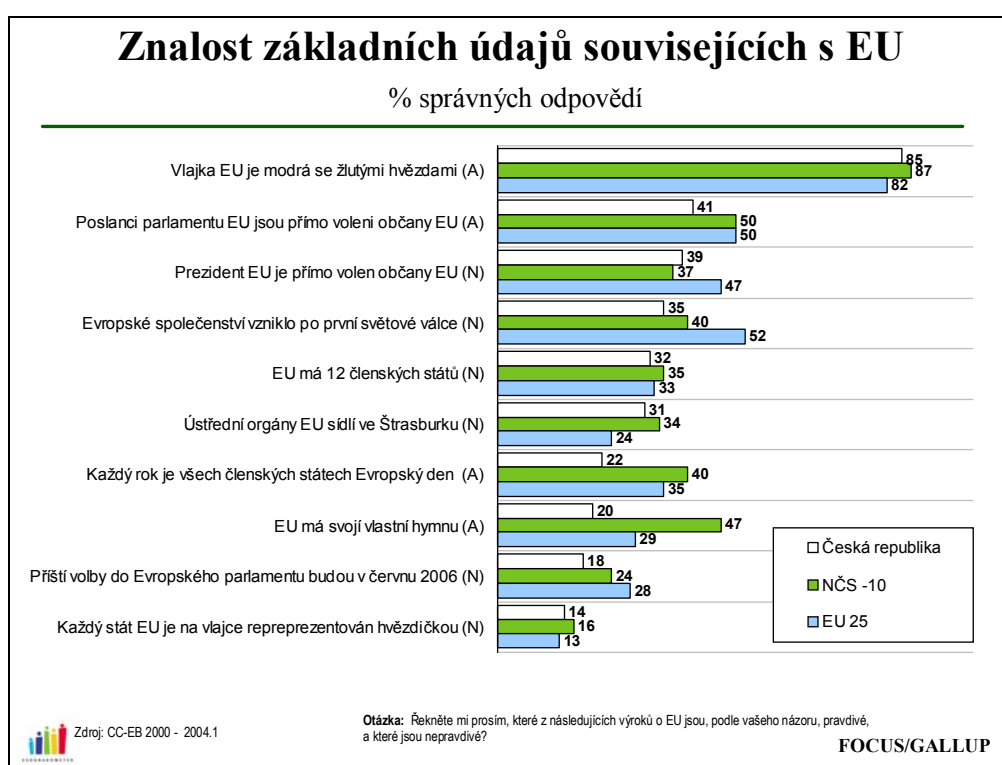
Vlastní hodnocení vědomostí o Evropské unii je do značné míry dáno demografickým a ekonomicko-sociálním zařazením respondenta. Informovanější si připadají muži, lidé ve věku 25 – 39 let, lidé s vyšším vzděláním (průměr pro osoby se základním vzděláním je 3,5, pro vysokoškoláky 5,6) a dotázaní z domácností s vyššími příjmy.

Větší znalosti dle vlastního názoru mají i respondenti s pozitivním vztahem k EU, tj. ti, kteří odpověděli, že Evropské unii důvěřují, vstup považují za dobrou věc, domnívají se, že ČR ze vstupu získá výhody. Za zmínku stojí, že **dotázaní, kteří se označují za informovanější, vyslovují méně často obavy z různých potenciálních rizik, spjatých se vstupem do EU** (nárůst kriminality, ztráta sociálních jistot, oslabení národní identity atd.). **Více vědomostí o Evropské unii se domnívají mít především čeští občané, pro něž tato instituce představuje silnější slovo ČR ve světě (4,95), ekonomickou prosperitu (4,82) a sociální ochranu (4,79).**

Za nejinformovanější se označují ti Češi, kteří fakta o EU vyhledávají v info-kancelářích EU a informačních centrech a také ti, kdo je získávají na veřejných shromážděních a setkáních (6,5, resp. 5,9). Tito dotázaní se tedy nespokojují s pasivním příjmem informací z médií, ale sami vynakládají jisté úsilí pro jejich získání. Je třeba ovšem říci, že těchto osob je české populaci velmi málo (do 4%).

Informace o EU: skutečná úroveň znalostí

Skutečná úroveň znalostí o jednotlivých faktech spjatých s Evropskou unií je ve většině případů vyšší v nových členských zemích než v EU jako celku, což je velmi pravděpodobně způsobeno probíhajícími kampaněmi před vstupem jednotlivých zemí do EU a obecně společenskou debatou na toto téma. Úroveň povědomí o EU je v České republice ve srovnání s ostatními přístupujícími zeměmi nižší. Největší rozdíl v počtu správných odpovědí vidíme u položek “EU má svou vlastní hymnu” (-27%), “Každý rok je ve všech členských státech EU Evropský den” (-18%) a “Poslanci Evropského parlamentu jsou voleni přímo občany EU” (-9%).

V porovnání s daty z výzkumu z podzimu 2003 vidíme, že se výrazně zvýšilo povědomí o tom, že poslanci Evropského parlamentu jsou voleni přímo občany (+13%) – zda je patrný vliv volební kampaně do EP na jaře 2004. Další výsledky srovnání již nejsou tak jednoznačné: na jaře 2004 narostl podíl těch, kdo správně určili, že evropské společenství nevzniklo po 1. světové válce (+5%) a že EU má vlastní hymnu (+1%). Naopak o 5% méně respondentů správně určilo, že vlajka EU je modrá se žlutými hvězdami, což je vzhledem k širokému mediálnímu užívání tohoto symbolu překvapivý výsledek. Na jaře 2004 také ve srovnání s podzimem 2003 o 5% méně dotázaných odmítlo chybný výrok, že prezident Evropské unie je volen přímo občany.

Čeští občané jsou v hodnocení svých vlastních znalostí o Evropské unii poměrně objektivní. 59% z těch, kdo neuvedli ani jednu správnou odpověď na výše uvedené otázky, se v grafu z předchozí kapitoly řadí k hodnotám 1 nebo 2 (tedy těsně k pólu “vůbec nic o EU nevím”). A naopak – polovina dotázaných, kteří ke všem výročkům přiřadili správné odpovědi, se na zmíněné stupnici klasifikuje v rozmezí 7 – 10 (poblíž varianty “o EU vím velmi mnoho”).

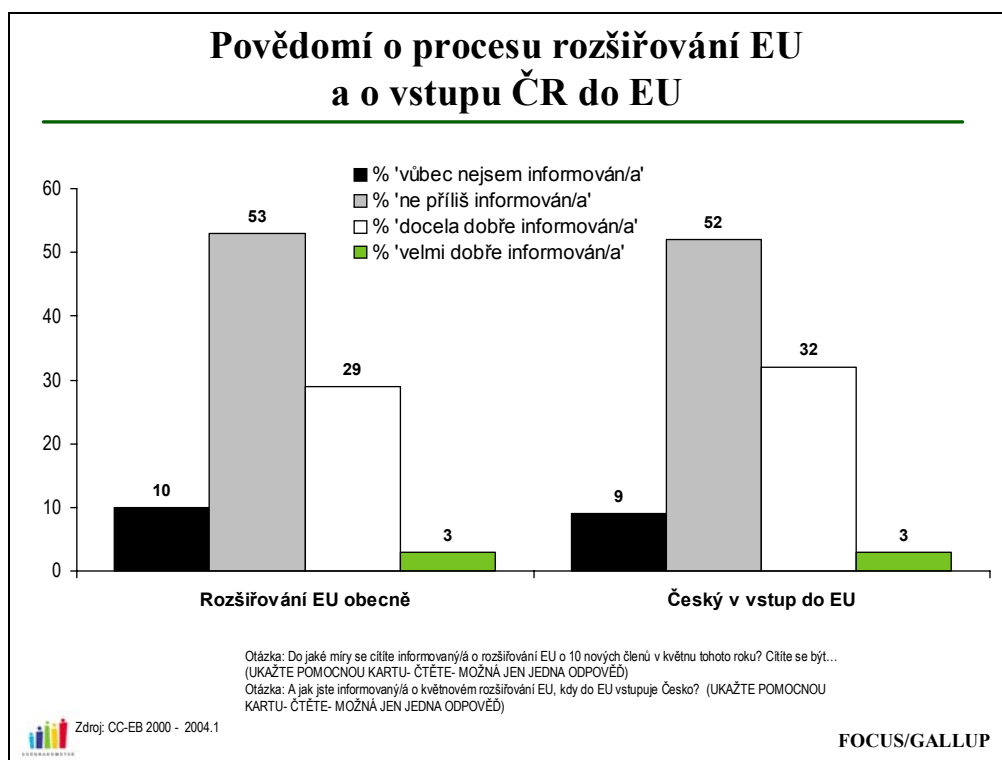
Češi v průměru správně odpověděli na třetinu výroků (3,38). Více správných odpovědí uvedli muži než ženy, z věkových skupin se ukázali být nejkompetentnějšími nejmladší respondenti do 24 let (uvedli správně v průměru 4,1 odpovědí), s přihlédnutím ke vzdělání to byli vysokoškoláci (správně

odpověděli na nadpoloviční většinu výroků – v průměru 5,36 správných odpovědí). Ukázalo se také, že respondenti se vstřícným vztahem k EU, kteří v předchozí kapitole deklarovali vyšší informovanost o této organizaci, skutečně uvedli častěji správné odpovědi.

Informace o rozšíření

Šest z deseti obyvatel České republiky se necítí být dobře informováno ani o obecných otázkách, spjatých s rozšířením Evropské unie, ani o vstupu České republiky do této organizace. Přihlédneme-li k realismu při hodnocení vlastní informovanosti, o němž jsme se zmínili v předchozí kapitole, můžeme konstatovat, že takřka dvě třetiny české populace do Evropské unie vstoupily, aniž by měly o rozšíření dostatek údajů. A to i přesto, že o vstupu proběhla poměrně rozsáhlá veřejná debata a vláda investovala nemalé prostředky do přesvědčovací kampaně. Podíl obyvatel, kteří si připadají o rozšíření EU a o vstupu své země málo informováni, je v České republice ve srovnání s průměrem v ostatních členských zemích vyšší (+4%, resp. + 7%).

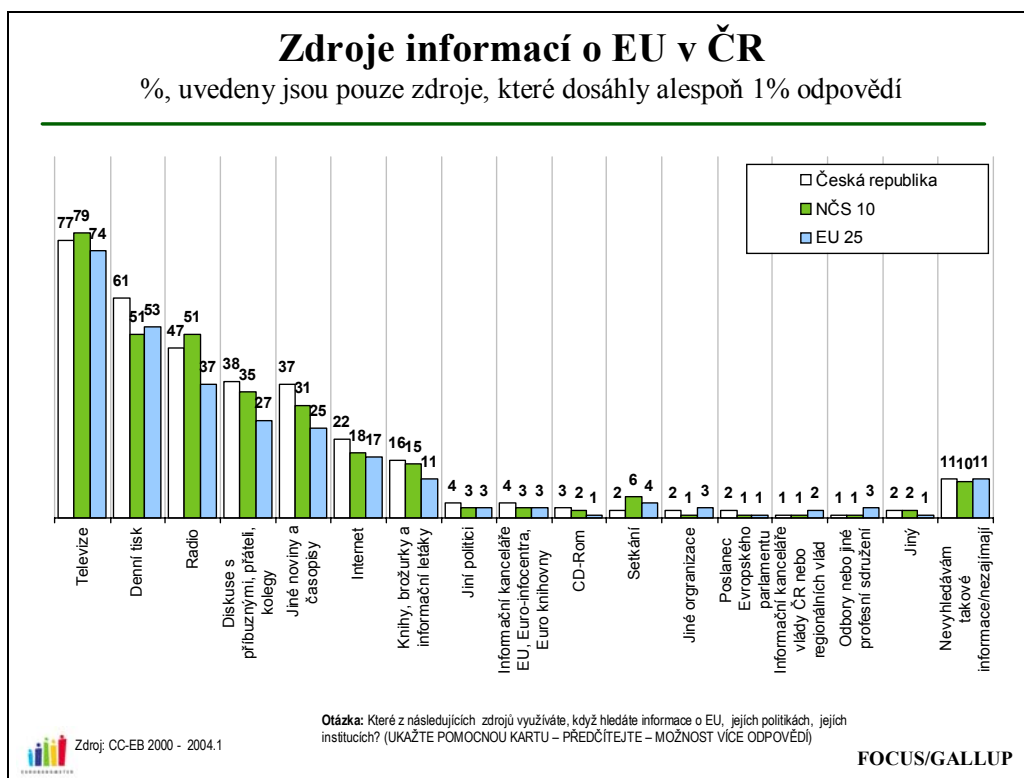
Ve srovnání s výzkumem z podzimu 2003 se na jaře 2004 informovanost o rozšíření Evropské unie a o vstupu České republiky do EU prakticky nezměnila.

Informovanost o rozšíření EU i o českém vstupu se liší mezi muži a ženami a také s přihlédnutím ke vzdělání respondenta. Muži se častěji cítí informovanější, stejný názor mají i lidé s vyšším vzděláním (o vstupu Česka do EU se například cítí být docela dobře nebo velmi dobře informováno jen 24% lidí se základním vzděláním, ale 60% vysokoškoláků). Vliv věku není tak výrazný, pouze starší respondenti (nad 55 let), se domnívají, že o obou aspektech integrace vědí poněkud méně.

2.2 Preferované zdroje informací o Evropské unii

Nejčastěji využívanými zdroji informací o EU jsou masová média – televize (77%), tisk (61%) a rozhlas (47%). Ve srovnání s ostatními novými členskými státy Češi častěji využívají tištěná média a také internet (+4%). Je zajímavé, že pořadí na prvních třech místech neodpovídá tomu, jak je vnímána důvěryhodnost tří hlavních typů médií (viz kapitola 1.3.). Připomeňme, že rozhlas je vnímán jako vůbec nejdůvěryhodnější ze sledovaných institucí (důvěřuje mu 67% české populace). Jako zdroj informací se však umísťuje až na třetím místě s odstupem za televizí a denním tiskem. Dotázaní tedy tomuto médiu důvěřují, nicméně nejsou zvyklí či ochotní získávat z něj informace o EU.

Obecně lze říci, že jednotlivá média a informační zdroje častěji využívají muži, lidé v produktivním věku (25 – 54 let) a osoby s vyšším vzděláním – zejména vysokoškoláci. Poněkud jiná je situace u elektronických médií – televizi za preferovaný informační zdroj o Evropské unii označují spíše ženy a rozdíly mezi respondenty s různými stupni vzdělání nejsou příliš velké. Také rozhlas byl v této souvislosti zmiňován častěji ženami.

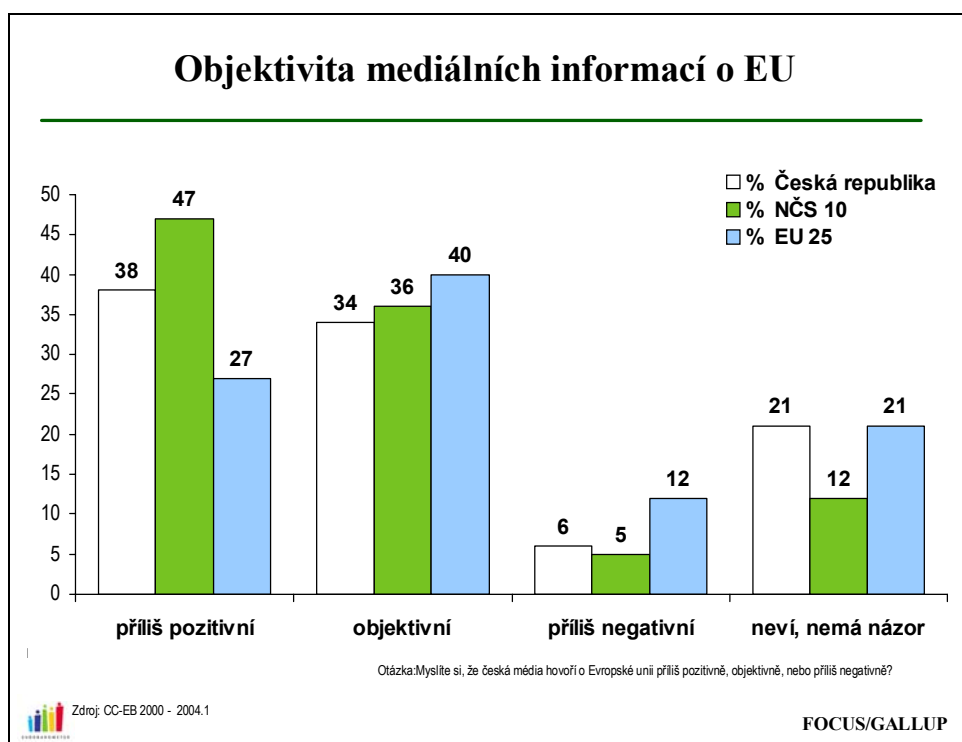
Není jistě překvapením, že využívání internetu ke získávání informací je silně závislé na věku respondenta (jako svůj informační zdroj počítačovou síť uvedla takřka polovina dotázaných do 24 let). Ideálními komunikačními prostředky k oslovení nejmladších respondentů jsou dle našich zjištění také jiné zdroje, vyžadující aktivní přístup (konkrétně knihy, brožury a informační letáky, CD Rom a různé informační kanceláře a infocentra).

Respondenty, kteří o žádné informace o EU zájem nemají, najdeme častěji v nejmladší a nejstarší věkové skupině – tedy mezi lidmi do 24 let a nad 54 let. Můžeme se domnívat, že tato část populace se buď domnívá, že se jich vstup do EU netýká, anebo cítí jen velmi malou možnost, jak dění ovlivnit.

Prezentace Evropské unie v českých médiích

Čeští občané objem informací o EU, prezentovaný v médiích, hodnotí vcelku příznivě. Podle poloviny populace se v médiích o EU hovoří v přiměřeném rozsahu, podle jedné desetiny příliš mnoho, podle tří desetin příliš málo. Ve srovnání s průměrem ostatních nových členských států jsou Češi s objemem mediálních informací o EU spokojenější – častěji jej považují za přiměřený (+7%), méně často za nadbytečný či nedostatečný.

K zajímavým zjištěním docházíme při analýze hodnocení objektivnosti mediálního zpravodajství o EU. 38% české populace je považuje za příliš pozitivní, třetina za objektivní a 6% za příliš negativní. Čeští občané jsou při posuzování této otázky oproti ostatním novým členským státům výrazně častěji nerozhodní – podíl těch, kdo nemají vlastní názor, je shodný s podílem v Evropské unii jako celku (21%)

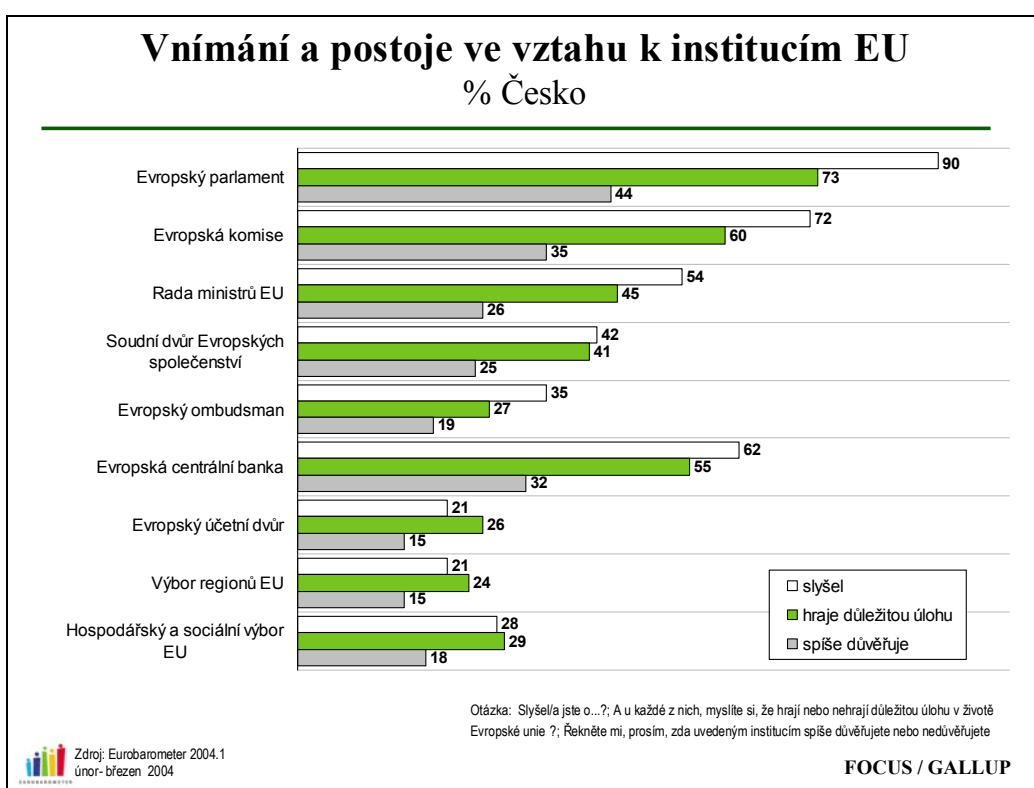

Z hlediska pohlaví, věku či vzdělání dotázaných nenacházíme mezi českými respondenty nijak dramatické rozdíly.

2.3 Instituce EU

Evropskými institucemi, které zná více než polovina obyvatel ČR, jsou Evropský parlament (90%), Evropská komise (72%), Evropská centrální banka (62%) a Rada ministrů EU (54%). Naopak nejméně známými jsou pro české občany Evropský účetní dvůr a Výbor regionů EU (obě po 21%). Poměrně zajímavým faktem je, že právě tyto dvě instituce spolu s Hospodářským a sociálním výborem EU (zná jen 28% dotázaných), které nejsou mezi českými občany příliš známé, dosahují vyššího procentuálního vyjádření důležitosti než znalosti. Pokud jde však o důvěru, pak ta je v případech jmenovaných nejnižší ze všech hodnocených institucí.

Pokud se zaměříme na důvěru v evropské instituce, pak z hodnocení českých občanů vyplývá ve vztahu k nim spíše skeptičnost. Nadpoloviční důvěry nedosahuje žádná z uváděných institucí, míra důvěry kopíruje míru znalost – čím více je instituce známá, tím vyšší důvěry požívá. Tento vztah však neplatí, jak již bylo naznačeno, u hodnocení důležitosti jednotlivých institucí.

Data z výzkumu na jaře 2004 může srovnat s předchozí vlnou, uskutečněnou na podzim 2003. Zvýšila se znalost všech institucí s výjimkou Hospodářského a sociálního výboru EU (-4%), Evropského ombudsmana a Evropského účetního dvora (0%). Nejvíce se mezi respondenty zvýšila znalost Evropské komise (+14% - nejvíce ze všech členských i přistupujících zemí). Všechny instituce také v aktuálním výzkumu získaly vyšší podíl respondentů, kteří je pokládají za důležité. Nejvyšší nárůst vnímané důležitosti zaznamenáváme opět u Evropské komise (+14% - opět nejvíce ze všech původních i nových členských států). Při hodnocení důvěryhodnosti institucí ale musíme konstatovat její pokles – pouze u Evropské komise a Výboru regionů EU podíl dotázaných, kteří jim důvěřují, nepoklesl. Je ovšem nutno poznamenat, že pokles důvěry nelze jednoznačně interpretovat jako vzestup nedůvěry. U všech institucí je úbytek „důvěřujících“ podobně velký jako nárůst nerozhodných (volí odpověď „nevím“). Spíše než o vyšší nedůvěře tedy musíme hovořit o větší nejistotě.

Rozdíly ve znalosti a hodnocení evropských institucí dané příslušností k sociodemografickým skupinám jsou poměrně znatelné jen v některých hlediscích. Muži jsou informovanější než ženy, jsou více znalí evropských institucí a i zde platí vazba větší informovanost = větší důvěra.

Z hlediska věku výrazné rozdíly ve znalosti institucí nenacházíme. Pouze skupina nejstarších respondentů se vyznačuje menším přehledem o těchto institucích. Pokud však jde o důvěru v instituce, pak evropským institucím věří více mladí lidé, s postupujícím věkem důvěra slábne.

Pokud jde o vliv vzdělání na znalost a důvěru ve vybrané evropské instituce, pak i zde platí, že čím vyšší je vzdělání respondenta, tím vyšší je znalost institucí i důvěra v ně vkládaná.

3. Podpora členství v Evropské unii

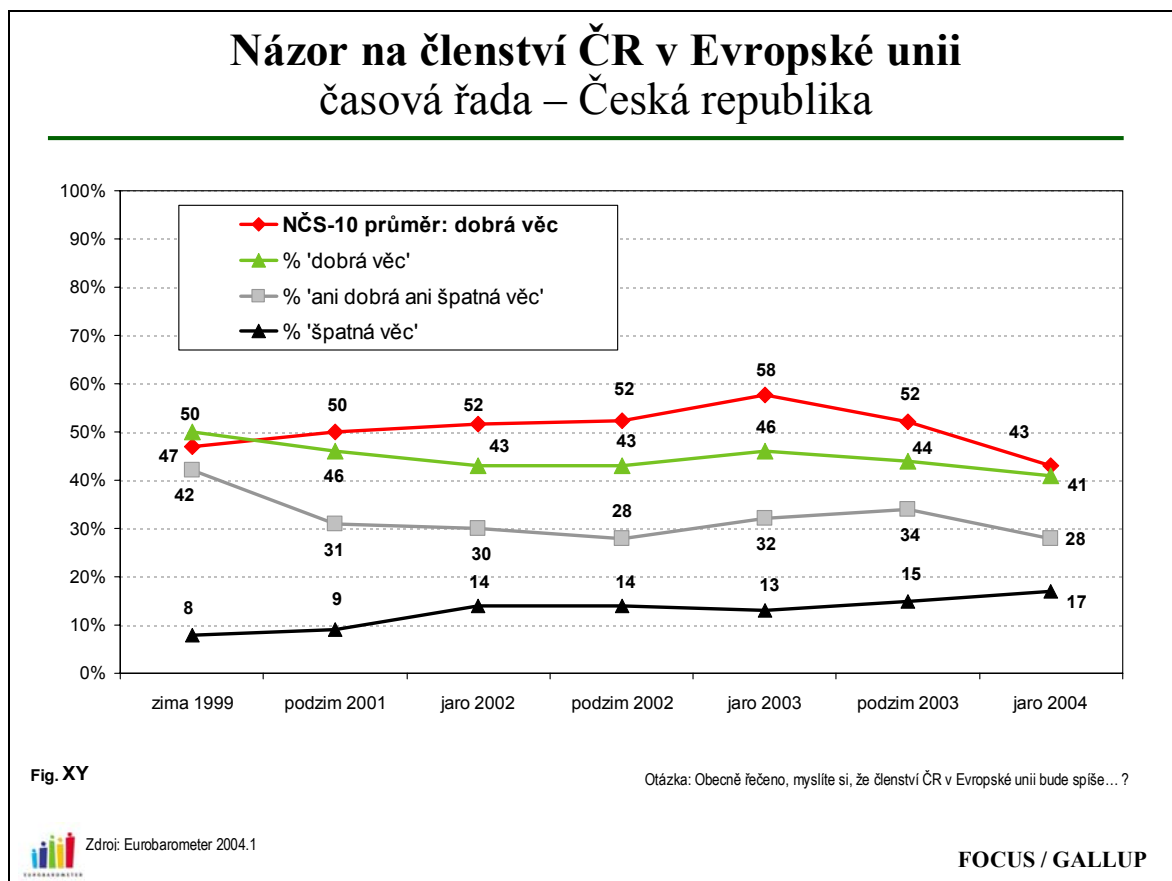
Na jaře roku 2004 se pro členství v EU v deseti nově přistupujících státech vyjadřovalo nejvíce občanů Litvy (52% z nich považovalo členství v EU za "dobrou věc"), ve vyšší míře podpory členství následovala Malta (50%). Česká republika (41%) zaujímá v postoji k této otázce místo za Polskem (42%), Kypr (42%) a dosahuje mírně lepšího výsledku než Slovinsko (40%), Litva (33%) a Estonsko (31%).

Slovinsko, Maďarsko a Litva jsou země, které nejčastěji očekávají výhody poskytované ze strany Evropské unie (ve Slovinsku je to 64% respondentů, v Litvě a Maďarsku shodně 58%). Občané Česka jsou v této otázce výrazně rezervovanější; pouze 46% očekává ve vztahu s členstvím v EU nějaké výhody, což je méně ve srovnání s ostatními členskými státy (52%).

Změny v míře podpory členství v EU

Při pohledu na trend vývoje podpory členství ČR v Evropské unii ze strany české populace můžeme říci, že její míra zůstává z dlouhodobého hlediska víceméně konstantní. Výjimkou je první sledované období (zima 1999), kdy podpora členství v EU se u občanů ČR pohybuje pod úrovní ostatních přistupujících států. V tomto časovém období nepřesahuje nadpoloviční hranici. V období po kampani podporující vstup země do EU pak můžeme sledovat pozvolný pokles preferencí vstupu. V aktuální vlně dotazování je podpora dosud nejnižší – pouze dvě pětiny dotázaných jsou příznivci přistoupení k unii.

Pozitivní výkyv v období okolo kampaně podporující vstup země do Evropské unie nebyl natolik výrazný, aby tato podpora překonala hranici poloviny dotázaných. V tomto ohledu můžeme říci, že Česko zde nekopíruje vývoj dalších přistupových zemí, v nichž byl tento výkyv výraznější.

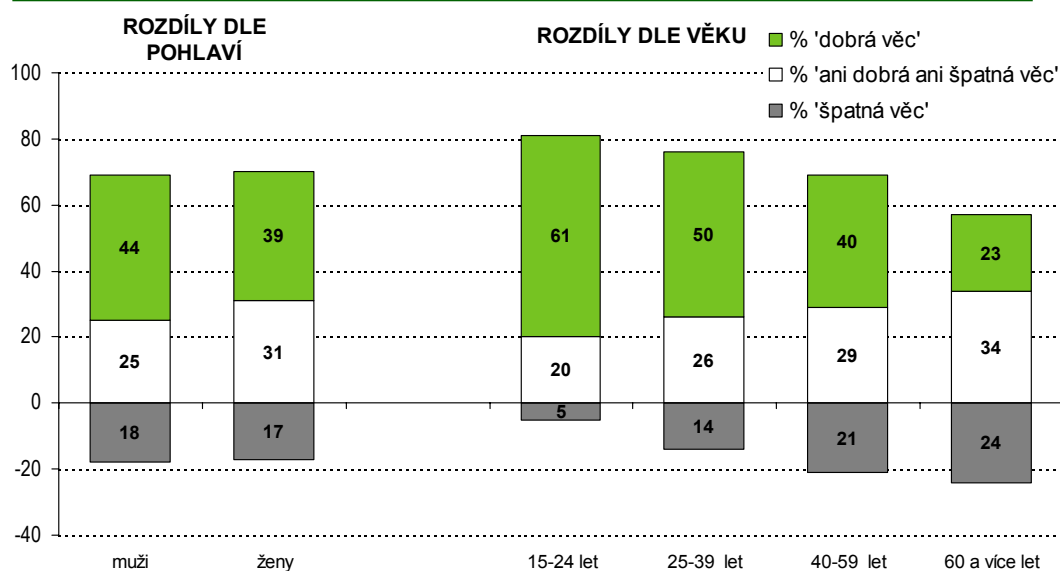
Ani v referendu o vstupu ČR do EU (květen 2003) se nevyslovila kladně nadpoloviční většina české populace. K referendu přišlo k urnám 55,21 procenta voličů, což je ze všech zemí, kde se podobné plebiscity v nynější i předchozích vlnách rozšiřování unie konaly, třetí nejnížší účast hned po Maďarsku (45,56 procenta) a Slovensku (52,15 procenta). Pro vstup do EU se vyslovilo 77,33 procenta voličů, což ČR řadí zhruba doprostřed zemí mezi Rakousko (pro bylo 66 procent) a Polsko (77,45 procenta). V přepočtu na celou populaci s hlasovacím právem se pro vstup do EU vyjádřily dvě pětiny občanů ČR, zbytek buď k referendu nepřišel, nebo hlasoval proti.

Podíl příznivců a odpůrců členství není stejný ani v rámci rozličných sociálních i demografických skupin. Níže uvedený graf nahlíží na danou situaci optikou pohlaví a věku dotázaných. Nejvyšší míru podpory členství nacházíme u mužů a mladých lidí. U těchto skupin též zaznamenáváme nejnížší počet nerozhodnutých osob. Mladí lidé mezi 15 – 24 lety jsou rovněž jedinou věkovou skupinou, u níž podpora členství přesahuje 50% hranici. Diference z hlediska věku se jeví jako velmi výrazné. Rozdíl v podpoře vstupu mezi nejmladší a nejstarší věkovou skupinou činí téměř 40%. U lidí ve starších věkových skupinách přibývá nejen těch, kteří jsou apriorními odpůrci přistoupení k EU, ale je zde i nejvyšší podíl nerozhodnutých.

Na pozitivní názor ke vstupu do EU má výrazný vliv i délka studia, resp. výše dosaženého vzdělání. Obecně lze říci, že čím delší doba studia, tím vyšší je podpora členství. Jednoznačně nejvyšší vstřícnost vůči členství pak projevují studenti (64%).

Tyto výsledky naznačují, že členství v EU podporují zejména lidé, kterým Evropská unie může aktuálně „něco“ nabídnout (možnost studia v zahraničí, možnost pracovat v některých členských státech apod.). Mladí lidé naopak mají potenciál, který mohou na evropském trhu nabídnout – jsou skupinou, která má v rámci populace výrazně vyšší míru jazykových znalostí, zejména pokud jde o oficiální jazyky EU (angličtina, francouzština), jsou ochotnější kvůli pracovní kariéře cestovat, jsou přizpůsobivější, nejsou dosud vázáni rodinnými povinnostmi atp..

Rozdíly v podpoře členství v EU podle pohlaví a věku

Otázka: Obecně řečeno, myslíte si, že členství ČR v Evropské unii bude spíše... ?

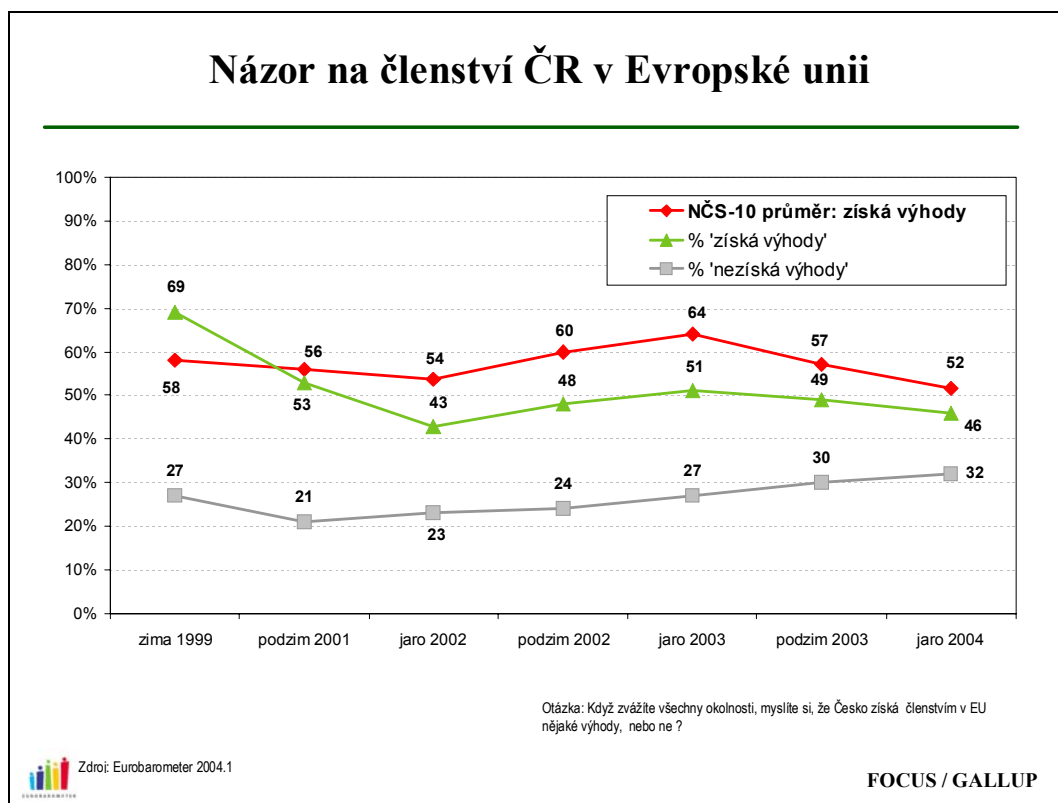
Zdroj: Eurobarometer 2004.1
únor-březen 2004

FOCUS / GALLUP

Očekávané výhody členství v EU

V optice očekávaných výhod a zisků, které skýtá členství v Evropské unii, se občané ČR řadí spolu s Poláky, Litevci a Estonci spíše mezi skeptiky. Mezi desítkou přistupujících zemí vykazují Češi nejmenší očekávání benefitů ze strany EU.

Původní velká očekávání (zima 1999) byla vystřídána skepticismem, který nebyl otupen ani státní kampaní před referendem o vstupu do EU v loňském roce. Čeští občané jsou, ve srovnání s občany z ostatních nově přistupujících zemí, dlouhodobě méně entuziastickými. Výhody ze strany EU neočekává ani polovina z nich.

Nízká míra očekávání těchto benefitů souvisí s nízkou mírou podpory přistoupení, o níž jsme hovořili v předchozí kapitole - ti, kteří očekávají od vstupu ČR do EU nějaké benefity, častěji deklarují jeho podporu, naopak ti, kteří jsou v této otázce skeptičtí, často deklarují tento postoj i v případě předchozí otázky.

Důvodů, proč je očekávání výhod poskytovaných EU relativně nízké, může být pochopitelně mnoho. Podle našeho názoru jsou těmi nejdůležitějšími dva následující: veřejná debata se danému tématu, tedy výhodám a možnostem, které vstup do EU nabízí, věnovala pouze velmi obecně, přístupová kampaň pak ne zcela jednoznačně a věcně informovala o konkrétních nabídkách a programech, které EU může českým občanům a firmám reálně nabídnout. Svou úlohu v jistém despektu k očekávaným benefitům patrně sehrává i politická debata, která stále častěji zvýznamňuje nevýhody a promarněné šance při přístupových vyjednáváních o podmínkách vstupu.

Podpora klíčových politik EU

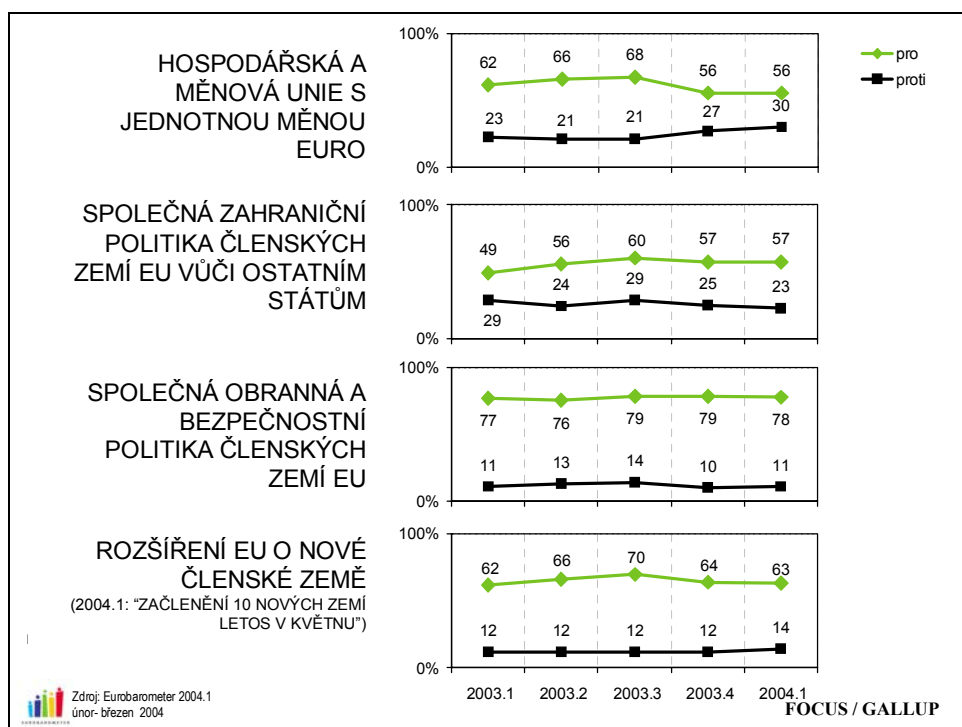
V předchozí kapitole jsme se věnovali podpoře občanů ČR v otázce vstupu do evropských struktur. Nyní se zaměříme na názory dotázaných z této nově přistoupivší země na základní, klíčové body společné evropské politiky.

Po období jara až podzimu 2003, kdy stoupala náklonnost k hospodářské a měnové unii spojené se zavedením jednotné měny Euro, došlo k mírnému poklesu souhlasu s tímto cílem EU v zimě 2003. Nyní zůstává podpora konstantní – vyjadřuje ji více než polovina občanů ČR.

Je třeba zdůraznit, že i když podpora evropské politiky v této oblasti je nižší než u dalších sledovaných klíčových cílů, stále je na vyšší úrovni, než obecná podpora členství země v EU. Je ale zřejmé, že nutností konkretizace postoje vůči EU se snižuje počet nerozhodnutých a těch, kteří nedokáží přístup k EU posoudit, ve prospěch pozitivního náhledu na reálný přínos přístupu k Evropské unii.

Nejvyšší podpory ze strany občanů ČR se dostává společné obranné a bezpečnostní politiky EU. Trvale se pro jednotnou obrannou a bezpečnostní evropskou politiku vyslovují více než tři čtvrtiny občanů ČR. Možným vysvětlením je obecný pocit vnějšího ohrožení ve spojitosti s aktuálním politickým děním ve světě a zároveň vnímání jisté nejednoznačnosti politického jednání v rámci transatlantického bezpečnostního svazku, tedy NATO.

Vyrovnanou míru podpory zaznamenává i společná evropská zahraniční a bezpečnostní politika. Za poslední rok a čtvrt se její pozitivní hodnocení zvýšilo o osm procentních bodů. Otázka týkající se rozšíření EU o nové členy byla v poslední vlně dotazování mírně modifikována (nyní se týkala podpory květnového vstupu nových 10 zemí), srovnáme-li však přesto výsledek s obdobím 3. čtvrtletí roku 2003, kdy byla zaznamenána podpora nejvyšší, vidíme mírný pokles podpory rozšíření, což je podobný trend, jako u otázky týkající se přístupu ČR k EU.

Při dotazu na budoucí rozšíření EU o nové členy však čeští občané nepřekypují přílišnou vstřícností. Pro další rozšíření společného evropského prostoru je necelá polovina respondentů (49%), jednoznačně proti pak necelá pětina (18%). Výrazný je podíl nerozhodnutých – 31% se v této otázce nedokáže rozhodnout.

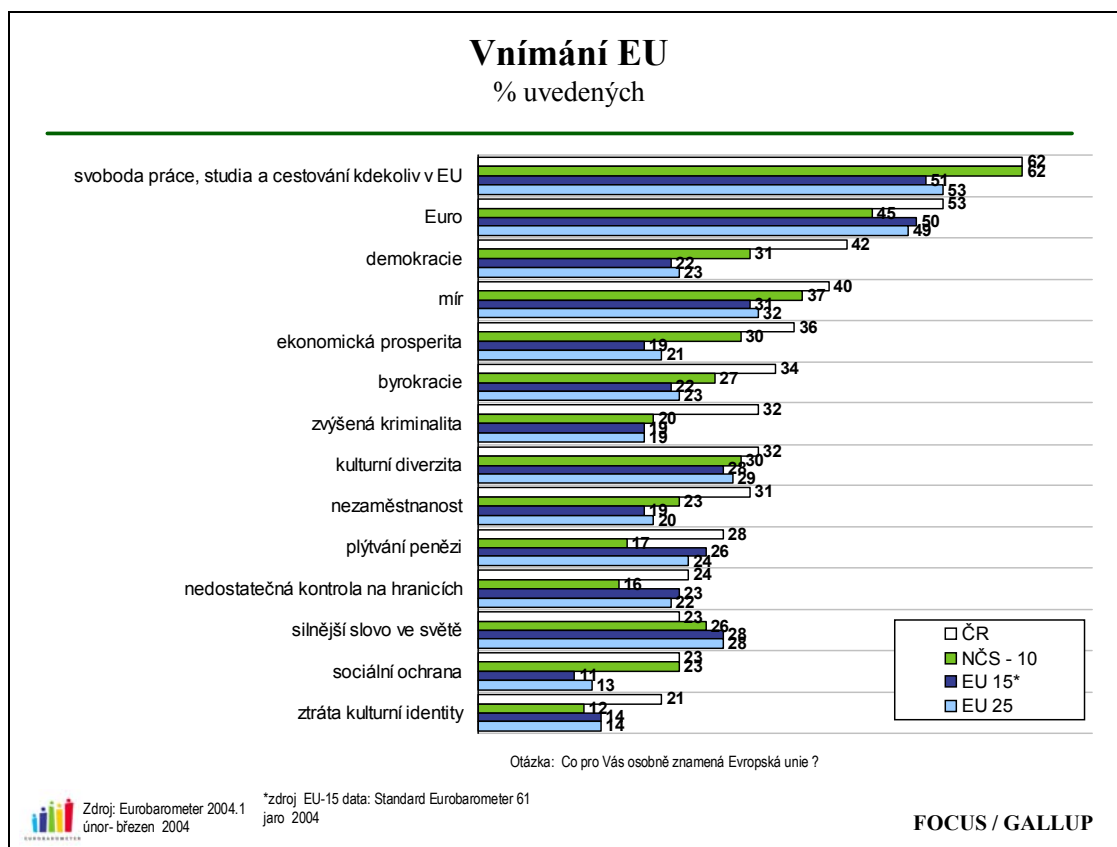
4. Význam Evropy

Obecně řečeno, pojem Evropa se aktuálně v Česku ve významové rovině nepojí ani tak s geografickým vymezením kontinentu, nýbrž se do značné míry kryje s pojmy Evropská unie či “Západ”. Jde tedy spíše o politicko-ekonomickou kategorii, která je vymezena jakožto společenství demokratických, ekonomicky rozvinutých států. Evropa se v tomto pojetí logicky stala v rámci ČR měřítkem úspěšnosti při realizaci tranzice ekonomických a politických struktur v průběhu devadesátých let. Význam Evropy se tedy pojí spíše s pozitivními konotacemi, s ekonomickým růstem, vysokou životní úrovní, vyspělejší politickou kulturou, svobodou projevu, pohybu i vysokým důrazem na individuální lidská práva. Tato “ideální vize” Evropy však do jisté míry zastiňuje občanům ČR možnost reálného vnímání aktuálních problémů společenství, jako jsou rostoucí nezaměstnanost, obavy původních členských států z přílivu levné kvalifikované síly, problémy s institucionální reformou EU, problém imigrace ze zemí tzv. třetího světa atd.

4.1 Image Evropské unie

Evropská unie byla v České republice, podobně jako v dalších zemích střední Evropy, vnímána jako jednolitý monolit spojený víceméně s teoretickými znalostmi, získanými zprostředkovaně z médií a referencí těch, kteří mohli “Západ” zakusit v rámci individuální zkušenosti. Spolu s předvstupovou kampaní a nyní i dalšími podněty, které přinesl samotný vstup země do EU, lze předpokládat, že se image stane bohatší, více komplexní a zároveň bude do značné míry ovlivněna vlastní žitou zkušeností občanů.

Aktuální vlna dotazování zachytila populaci “na rozhraní”. Přetrvávají zažitá obecná schémata vnímání EU, jejich organizačních struktur i politiky, naopak na vlastní kůži se “noví Evropané” dosud příliš se změnami, které přistoupení jejich zemi přineslo, nesetkali.

Dominantní asociací spojenou s EU je nejen pro občany ČR, ale i pro obyvatele dalších nově přistupujících zemí, svoboda cestování, práce a studia. V porovnání jak se “starou evropskou 15”, tak s průměrem “celé evropské 25”, jde o výrazně silný prvek. Právě tento “benefit” byl v rámci přístupové kampaně tím nejužívanějším motivem a je proto logické, že je hlavní charakteristikou či mottem, které se občanům nových členských zemí s Evropskou unií pojí.

Pro více než polovinu obyvatel ČR znamená EU jednotnou monetární politiku, ve veřejném diskurzu reprezentovanou evropskou měnou Euro.

Pohlédneme-li obecně na výsledky z hlediska toho, zda jsou asociace spojované s EU “pozitivní” či “negativní”, zjišťujeme, že s EU se pojí spíše ty kladné. V horní části pomyslného žebříčku se nacházejí motivy *svobody cestování, práce, studia, demokracie, mír, ekonomická prosperita*.

Specifičnost Česka vzhledem k ostatním přistupujícím státům i EU jako celku nacházíme zejména v silnějším vnímání EU jako garanta **demokracie, ekonomické prosperity**, zároveň však i jako symbolu **byrokracie, zvýšené kriminality a nezaměstnanosti**. Nejméně vnímaným problémem z nabídnutých je ztráta kulturní identity – i zde však čeští občané projevují vyšší míru obav, což je pravděpodobně dáno spojením EU s obavou ze silného německého vlivu, který je v ČR s ohledem na historické reminiscence vždy negativně vnímaným aspektem.

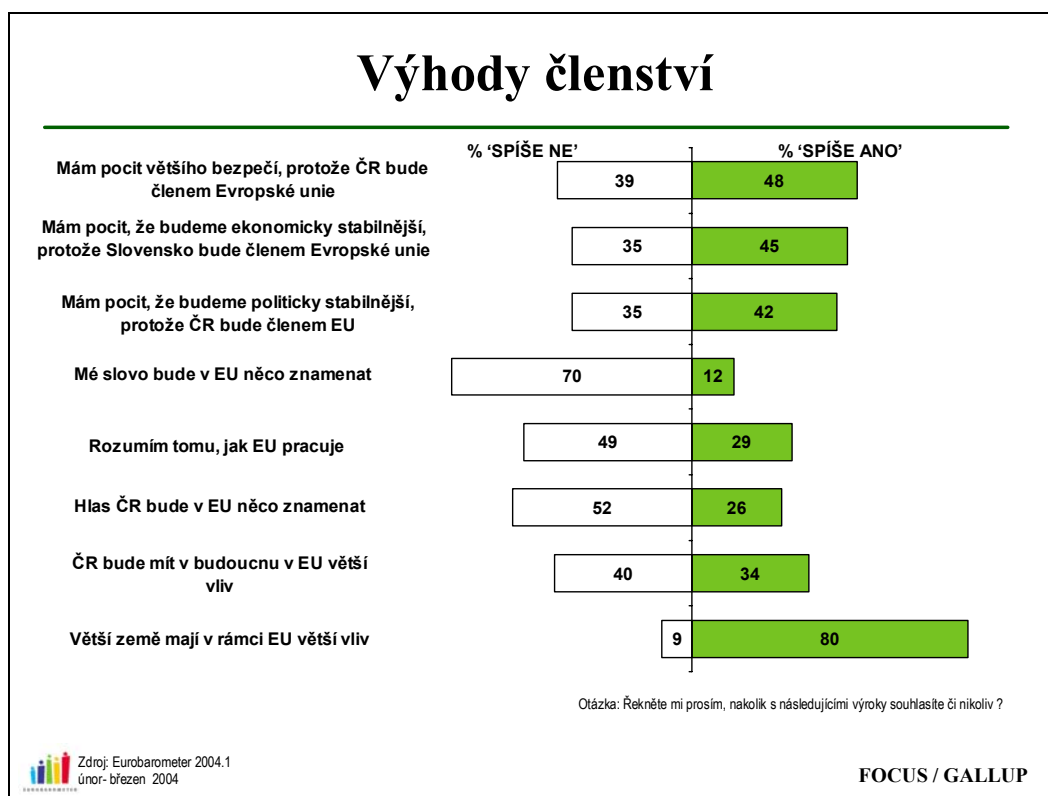
Posun ve vnímání Evropské unie směrem k větší konkrétnosti, zmíněný v úvodu této kapitoly, potvrzuje i srovnání s výzkumem z podzimu 2003. Role obecnějších charakteristik v konstrukci obrazu EU postupně slábne. Týká se to zejména svobody cestování, studia a práce (-8%), silnějšího slova ve světě (-6%) a míru (-4%).

Porozumění Evropské unii a výhodám členství

Ačkoli aktuální kolo dotazování v rámci projektu Eurobarometr probíhalo těsně před vstupem ČR do Evropské unie, téměř polovina dotazovaných v České republice tvrdí, že nerozumí způsobu, jakým Evropská unie funguje (49%), což velmi úzce koresponduje s celkovou nízkou informovaností o EU, na kterou jsme poukazovali v jedné z předchozích kapitol. Naopak porozumění způsobu organizace a práce EU deklaruje jen necelá třetina občanů ČR (29%).

Vyšší podíl těch, kteří jsou přesvědčeni, že fungování EU rozumí, nalezneme podle očekávání mezi příznivci členství ČR v EU.

I v České republice, podobně jako v celé EU, převládá názor, že velké státy mají v rámci Evropské unie silnější slovo – o tom je přesvědčeno 80% obyvatel Česka. Jejich podíl je vyšší než v rámci EU (71%) i ve srovnání s průměrem nových členských států (76%).

Skeptičnost obyvatel Česka ve vztahu k EU, pokud jde o míru podpory členství země v jejich strukturách, se projevuje i v očekáváních výhod, které může členství zemi přinést. Pokud jsme tento fakt mohli konstatovat u volně formulovaného názoru na EU (benefity očekává 52% dotázaných), pak v konkrétních oblastech, na něž se nabízené výroky zaměřily, se čeští občané projevují ještě chladněji.

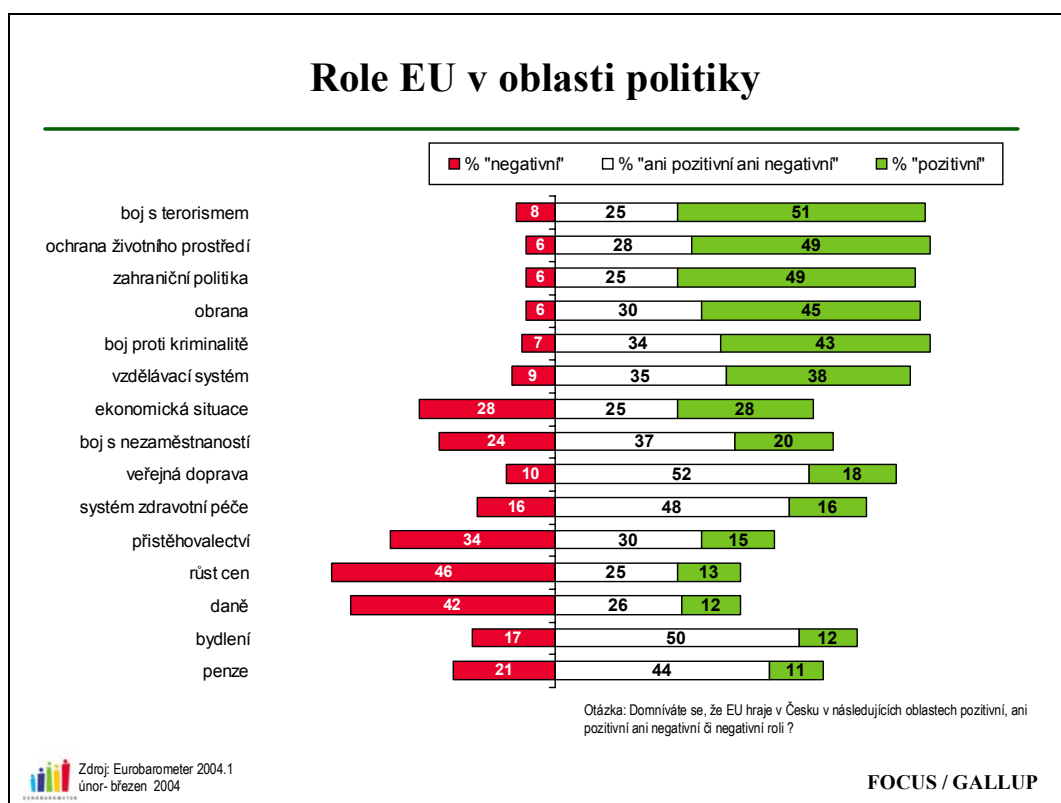
Nejvyšší míru očekávání vzbuzuje oblast bezpečnosti – necelá polovina dotázaných (48%) má v souvislosti se vstupem do EU větší pocit bezpečí. To koresponduje i s vysokou mírou podpory společné evropské obranné a bezpečnostní politiky (78%).

Zaměříme-li se na mladé lidi ve věku od 15 do 24 let, pak míru očekávání od členství v EU můžeme hodnotit jako nejvyšší. S rostoucím věkem lze pak sledovat tendenci k větší skepsi vůči benefitům ze strany EU – avšak vzhledem k dosud malým praktickým zkušenostem se skutečnými možnostmi EU je také možné hovořit, spíše než o skeptičtější, o reálnějším pohledu na budoucí přínosy členství.

Role Evropské unie

Pozitivní roli Evropské unie vidí čeští občané zejména v oblasti obecnějších a abstraktnějších sfér, jako je boj s terorismem, ochrana životního prostředí nebo zahraniční politika. Za pozitivní je považována role EU také jako zaštitující organizace, reprezentující evropské zájmy navenek. Naopak sféra každodennosti, problematika, která se lidí dotýká v jejich reálném životě, není považována za doménu, v jejímž rámci by začlenění do struktur EU mohlo pozitivně přispět.

Zejména konkrétní ekonomické dopady, které dotázaní přímo pocítí jako jeden z prvních efektů členství v EU – tedy vliv na daně či inflaci/růst cen, jsou negativně hodnoceny. Problematika veřejné dopravy, systém zdravotní péče či bydlení jsou sférami, v nichž dle názoru občanů ČR má či bude mít Evropská unie negativní, případně nebude mít žádný vliv. Otázkou tedy je, zda důraz na abstraktnější, makroekonomické a makropolitické dopady vstupu do EU ve veřejné debatě nezpůsobily v očích českých občanů jistou odcizenost EU jakožto instituce samotné.

Obavy spojené se členstvím v EU

Největší obavy českých občanů jsou v kontextu členství v EU spojovány s nárůstem problémů pro místní zemědělce, obavou o pracovní místa a strachem z nárůstu organizovaného zločinu a pašování drog. Jde tedy o problémy, s nimiž jsou obavy nejčastěji spojovány i na národní úrovni, v rámci české společnosti.

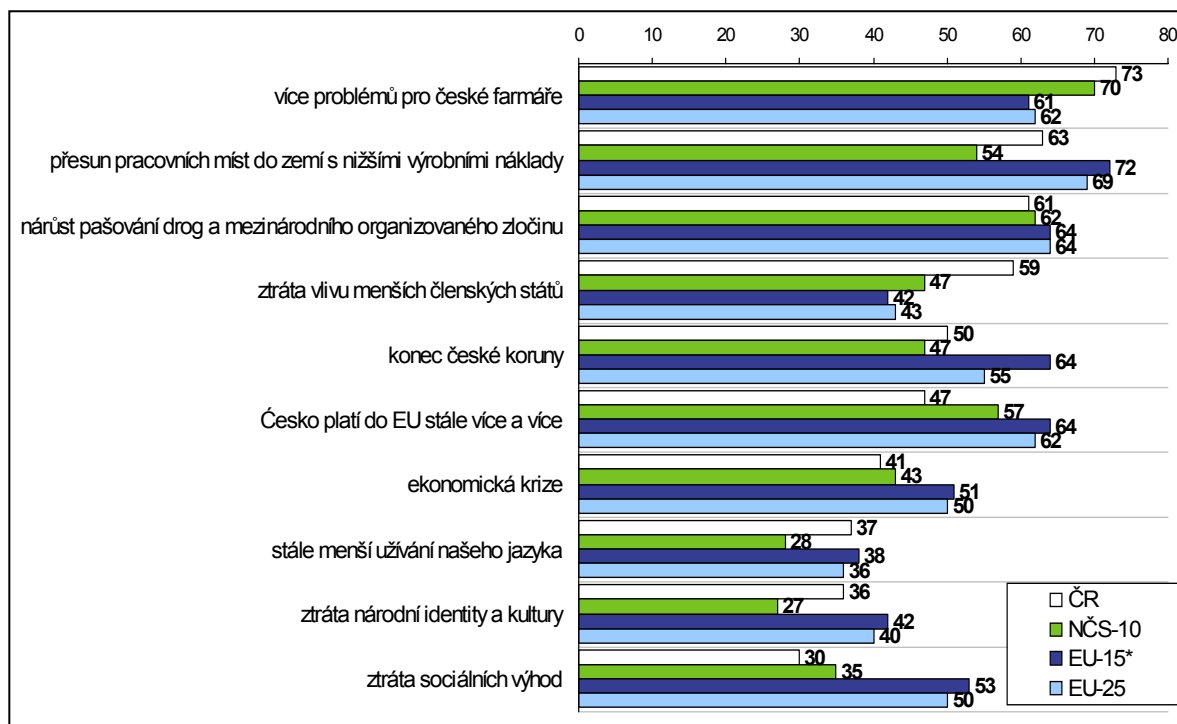
Zajímavým poznatkem je, že apely, které ze strany některých „národoveckých“ politických uskupení varují před ohrožením či ztrátou národní a kulturní identity, se nezrcadlí v obavách společnosti jakožto celku. Toto potencionální ohrožení vnímají jako podstatné pouze necelé dvě pětiny respondentů.

Vezmeme-li v potaz fakt, že v zemědělství jsou v Česku zaměstnána jen necelá 2% obyvatel (CSU, 2003), je poměrně překvapivý důraz, který čeští občané kladou na problematiku spojenou s tímto odvětvím. Více problémů pro české zemědělce považuje za zdroj obav z členství v EU 73% dotázaných. Můžeme se domnívat, že zde hraje svou roli *mediální agenda*, která z této problematiky

vytvořila poměrně komplexní monolit, navázaný na *sociální oblast* (nezaměstnanost, budoucnost českého venkova, zdražování potravin poté, co čeští zemědělci vyklidí prostor zahraniční konkurenci apod.), na *grantovou politiku* (obtížnost získání dotací z EU, rozsah podpory českého zemědělství ve srovnání s jinými přistupujícími zeměmi...) i na *“vlastnictví české půdy”* jakožto výrazu české identity.

V souvislosti s členstvím ČR v EU se občas hovoří o “syndromu malých států”. Obavy o sílu vlivu v rámci jednotné Evropy jsou pochopitelné a do jisté míry ospravedlnitelné, zejména v kontextu reformy EU a přípravy evropské ústavy. Vyjádření těchto obav a nejistot vyplývajících z pocitu ztráty vlivu malých států v evropských strukturách nachází své posluchače i v Česku, a je třeba říci, že jejich podíl v populaci je výrazně vyšší než ve všech dalších srovnávaných skupinách států (viz graf).

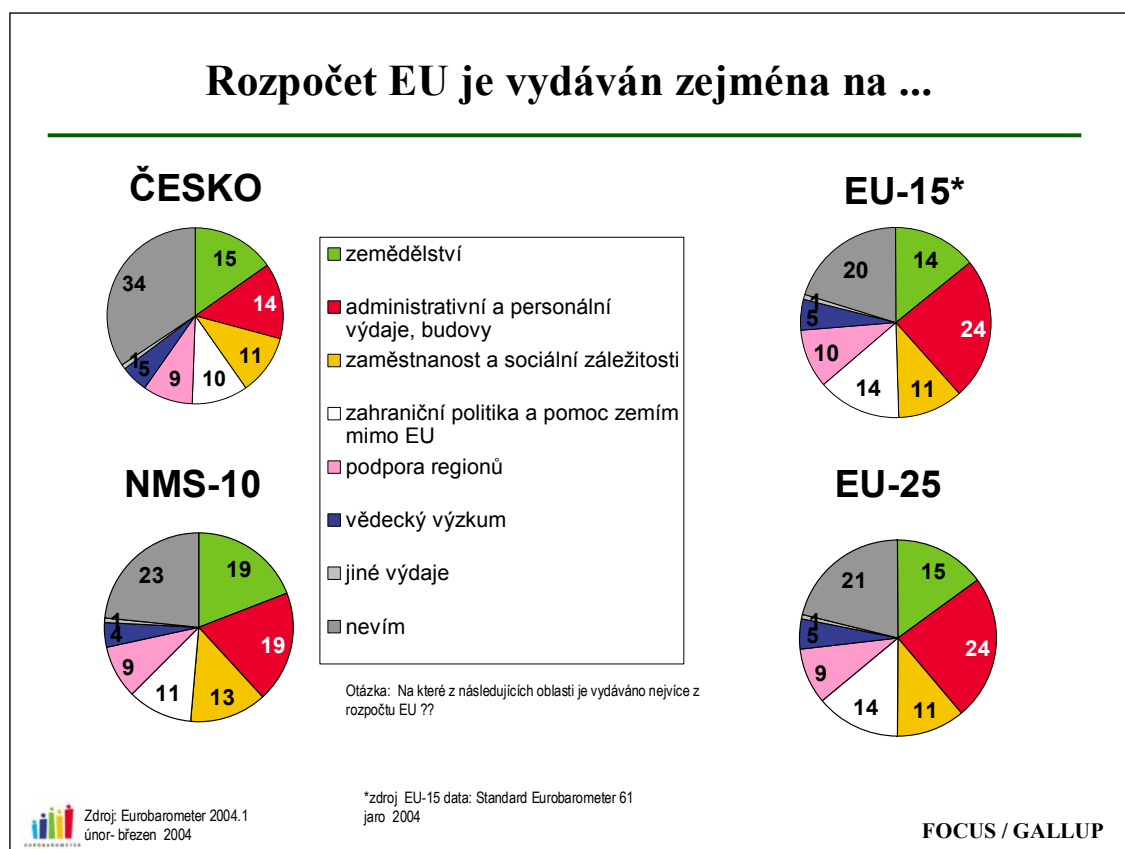
Poměrně zajímavá jsou očekávání, spadající do ekonomické problematiky. Vazba na Evropskou unii jako na garanta ekonomického úspěchu a prosperity je v Česku citelná. Jeho obyvatelé si možnost ekonomických problémů ve spojitosti se členstvím v EU připouštějí méně než občané jiných států. Je to mimo jiné výsledek představování EU jakožto štědrého donátora, skýtajícího řadu programů a výhod pro ekonomicky méně rozvinuté členské státy. Členství v EU tedy s sebou v této logice musí přinášet jen ekonomické výhody. Zároveň však patrně v myšlení občanů ČR přetrvává sediment “národní ekonomické hrdosti” z dob, kdy byla země v období transformace ekonomiky a přípravách na vstup do EU prezentována, či spíše sebezprezentována, jakožto ekonomicky silná a úspěšná. V kontextu výše řečeného je nasnadě, že obavy z ekonomického propadu a krize jsou deklarovány spíše ze strany “starších” členů unie než od občanů nově přistupujících zemí.

Ve srovnání s daty z října a listopadu 2003 můžeme pozorovat úbytek obav, spjatých s národní kulturou a identitou: řidšího používání národního jazyka (-10%), konce české koruny (-5%) a ztráty národní identity a kultury (-4%). Obav naopak přibýlo v ekonomické a politické oblasti: přesun pracovních míst do zemí s nižšími výrobními náklady (+9%), ztráta moci menších členských států (+8%), víc problémů pro české zemědělce (+5%).

Rozpočet Evropské unie

Z pohledu obyvatel ČR je největší díl rozpočtu Evropské unie určen na zemědělství (15%) a administrativní či personální výdaje (14%). Porovnáme-li jejich vnímání předpokládaných výdajů EU s ostatními nově přistupujícími státy, pak tyto výdaje dominují i u těchto zemí. Čeští respondenti ovšem výdaje do těchto sektorů předpokládají v menší míře. Mezi obyvateli ČR je oproti referenčním skupinám zemí jednoznačně nejvyšší podíl těch, kteří nedokáží posoudit, na kterou oblast je vydávána největší část rozpočtu EU. To koresponduje s faktem uvedeným v předchozích kapitolách (mezi dotázanými v Česku je vysoký podíl osob, které nevědí, jakým způsobem Evropská unie funguje apod.).

Pohled na výdaje z evropského rozpočtu se příliš neliší podle pohlaví respondentů. Muži jsou v odhadech mírně odvážnější (neví 28% z nich, z žen neví 39%), předpokládají častěji nejvyšší výdaje na zemědělství a administrativu.

Rozdíly z hlediska věku se projevují zejména v hodnocení výdajů na administrativu. Zatímco mladší respondenti (ve věku 15 – 39 let) nejméně často předpokládají, že výdaje EU jdou právě do této oblasti, starší dotázaní (nad 40 let) považují tuto oblast za největšího příjemce výdajů rozpočtu EU.

Podobně je tomu i u názoru na výdaje rozpočtu EU při zohlednění vzdělání. Se stoupajícím vzděláním získává na důležitosti ve výdajích resort zemědělství, naopak těch, kteří se domnívají, že hlavní část rozpočtu jde na administrativní výdaje, s vyšším vzděláním ubývá.

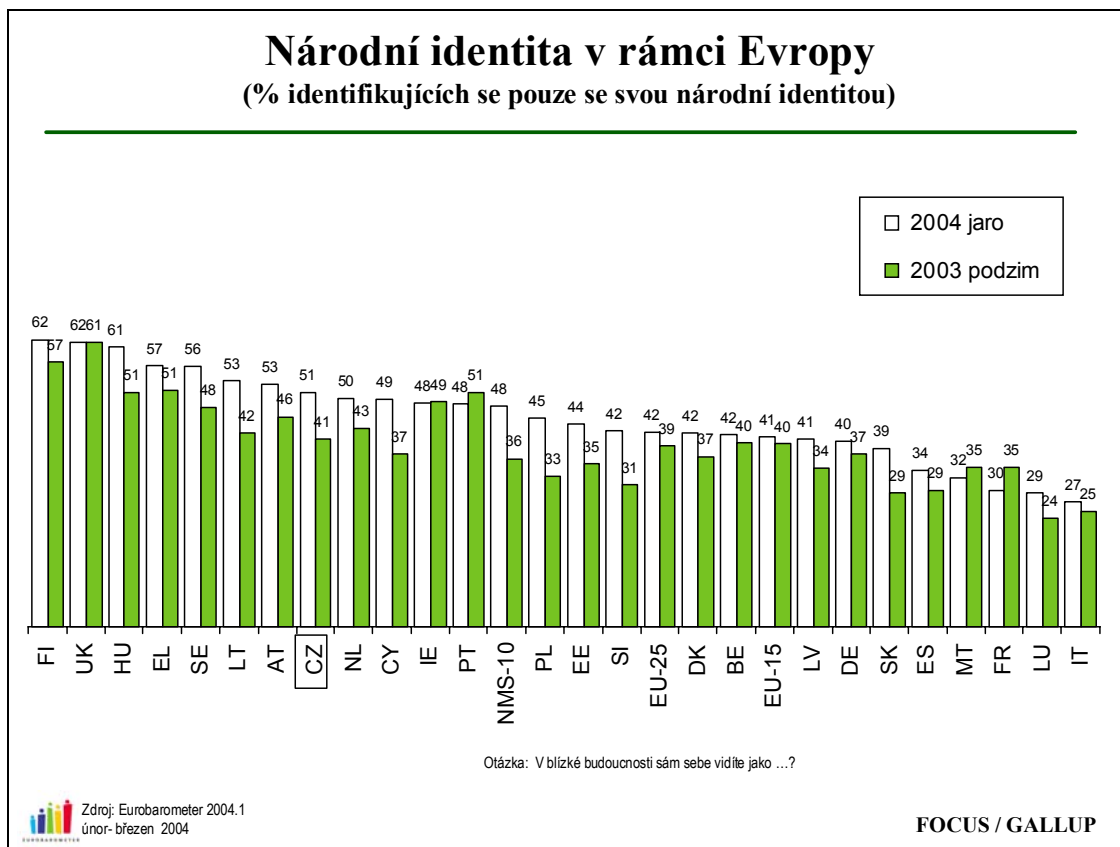
4.2 Evropská identita

Hovoříme-li o evropské identitě (nejen) v českém kontextu, pak je podstatné si uvědomit, že “evropanství” jakožto kulturní a sociální konstrukt prochází neustálým procesem změn a redefinice – nehovoříme tedy o stabilní, dané entitě, ale jen o zachycení momentální konstelace, v níž se evropská identita nachází. Aktuální otázkou, která je objektem řady politických i intelektuálních debat, je vytváření evropské identity. Hovoří se o tom, zda se evropská identita stane (má stát) zastřešujícím, jednotícím principem, překrývajícím jako nadřazená kategorie jednotlivé identity národní, nebo má (mít) spíše úlohu “doplňkovou”, která má “jen” dále rozšířit vnímání národní identity. Může být ale také jen jednou ze složek identity “oddělených loajalit”, tedy funkční složkou osobní identity, která v sobě propojuje z vnějšího pohledu zdánlivě protichůdné, nespojitě identity.

Při pohledu na níže uvedený graf je zřejmé, že společně s blížícím se vstupem 10 nových zemí do evropského společenství se ve většině států zvýšil počet osob, které se vidí být především příslušníky svého národa než Evropany. Jde o změnu, která může mít velké množství vysvětlení. V kontextu rozšíření EU je pak nasnadě varianta, že jistá míra nejistoty, společná oběma stranám – občanům stávajících zemí i zemí nově přistoupivších, se projevuje posílením vazby k “důvěrně známému”. Svůj nemalý vliv má i dosud nejasný osud evropské ústavy, zakotvující úlohu jednotlivých zemí v rámci společenství, i připravovaná reforma výdajů unijních rozpočtů a reforma Evropské unie jako takové.

V detailnějším pohledu na sebepojetí obyvatel ČR je zřejmé, že národní identita má výraznou dominanci nad identitou evropskou. Nejde zde jen o přihlášení se toliko k národní identitě (51%), ale i mezi těmi, kteří uvádějí identitu “duální”, převládají výrazně lidé, kladoucí na první místo identitu národní před evropskou (37%). V optice obecných konceptů, uvedených v prvním odstavci této kapitoly, můžeme hovořit o tendenci k chápání “evropanství” jako posledního z uvedených modelů, tedy jen jedné ze složek osobní identity, která nevyklučuje silnou vazbu k identitě národní.

Nárůst preference národní identity ve výši deseti procentních bodů v případě České republiky není odlišný od situace, která nastala v dalších nově přistupujících zemích.

S přihlédnutím k věku dotázaných je zřejmé, že evropskou identitu berou za svou častěji nejmladší dotázaní, s vyšším věkem přihlášení k sebepojetí jakožto Evropana ztrácí na síle. Opačně je tomu u přihlášení se k národní identitě – výrazně vyšší podíl těch, kteří se chápou výhradně či primárně jako Češi (resp. Moravané), je zejména mezi nejstarší generací dotázaných.

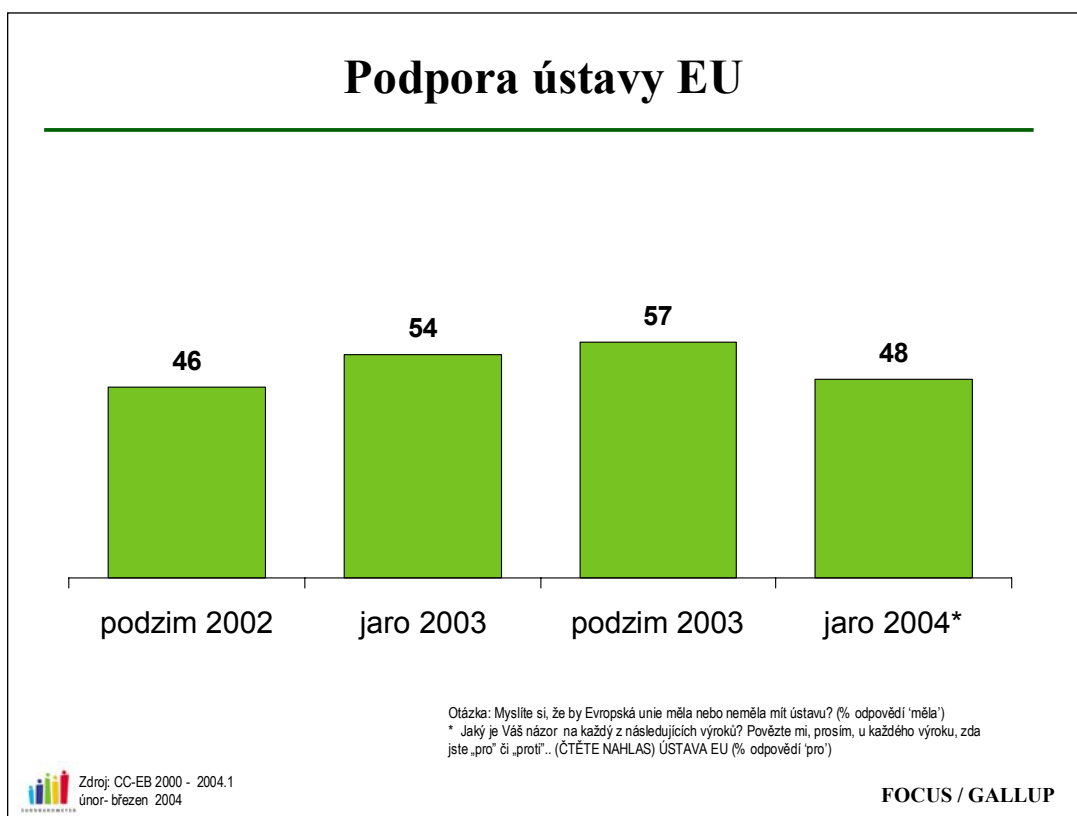
Pokud jde o vliv vzdělání na sledovanou problematiku, pak nejvíce “ryzích Evropanů” nalezneme mezi studenty, obecně pak platí, že s rostoucí úrovní vzdělání evropanství získává na významu.

5. Institucionální reforma Evropské unie

Postoj k podpoře institucionální reformy Evropské unie završené přijetím evropské ústavy je mezi českými občany ve srovnání s podporou klíčových politik EU poměrně nejednotný. Zatímco souhlas s klíčovými politikami se pohybuje nad 50% hranicí (vyjma jediného časového období u společné zahraniční politiky), míra podpory evropské ústavy se nachází aktuálně pod touto hranicí (48%). Tím se přibližuje výsledku dosaženému na podzim roku 2002 (46%).

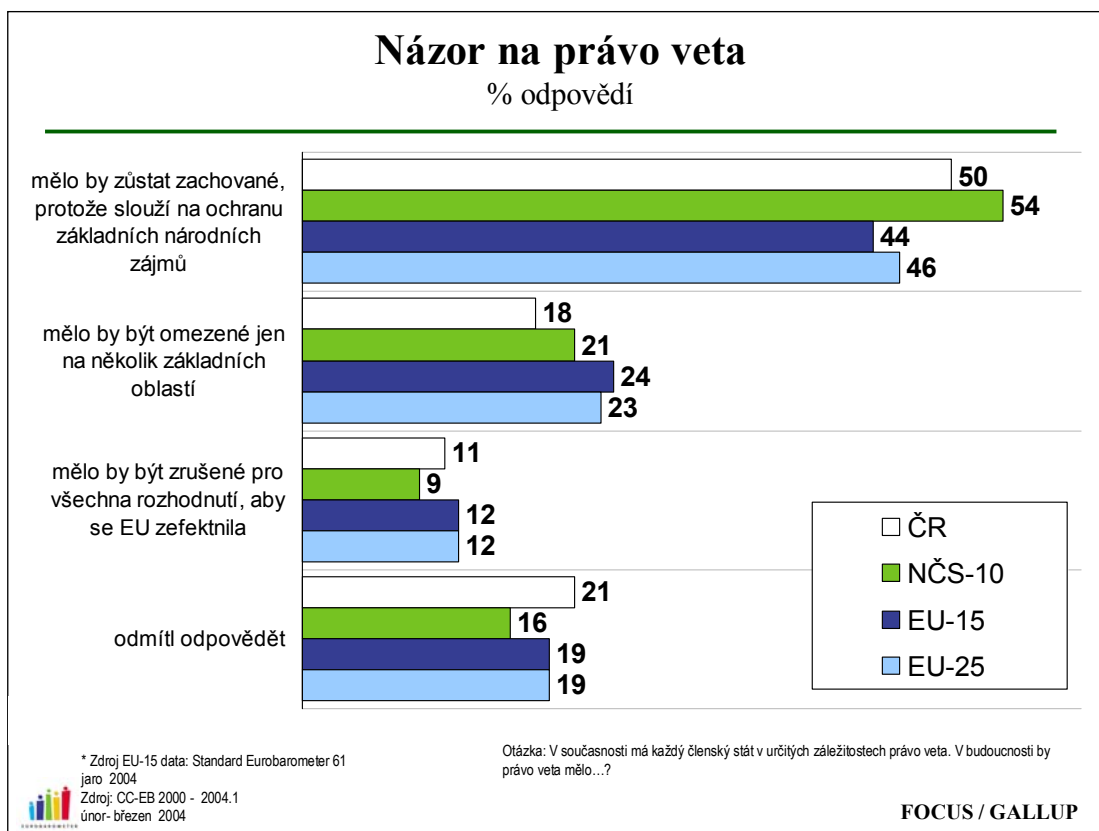
V průběhu minulého roku se podpora ústavy vyhoupla až na 57%, což bylo zřejmě způsobeno tím, že šlo o období završení procesu přidružení ČR k EU, kdy byl patrný větší zájem o tyto otázky ze strany médií i veřejnosti. Aktuálně však souhlas s existencí evropské ústavy klesl na zmíněných 48%. Tento propad může být vysvětlen neúspěchem jednání o konečné podobě ústavy na konci loňského roku a následnou diskusí o dopadech na Českou republiku. Veřejnost se mohla blíže seznámit s obsahem návrhu a také s výhradami týkajícími se dalšího omezení suverenity ČR.

Ve srovnání s ostatními zeměmi je postoj Čechů ke konstituování evropské ústavy velmi nedůvěřivý (mezi státy EU 25 je 63% „PRO“). Menší podporu vykazuje už pouze Dánsko (36%), Turecko (41%) a Velká Británie (42%), což znamená, že v ČR je ze všech nových členských států nejmenší zájem o vytvoření společné ústavní smlouvy. Zřejmě však nejde o vyjádření obecné averze k tomuto institutu, ale spíše nedostatečná informovanost občanů povzbuzuje růst obav z přílišného vlivu bruselské administrativy na národní zájmy.

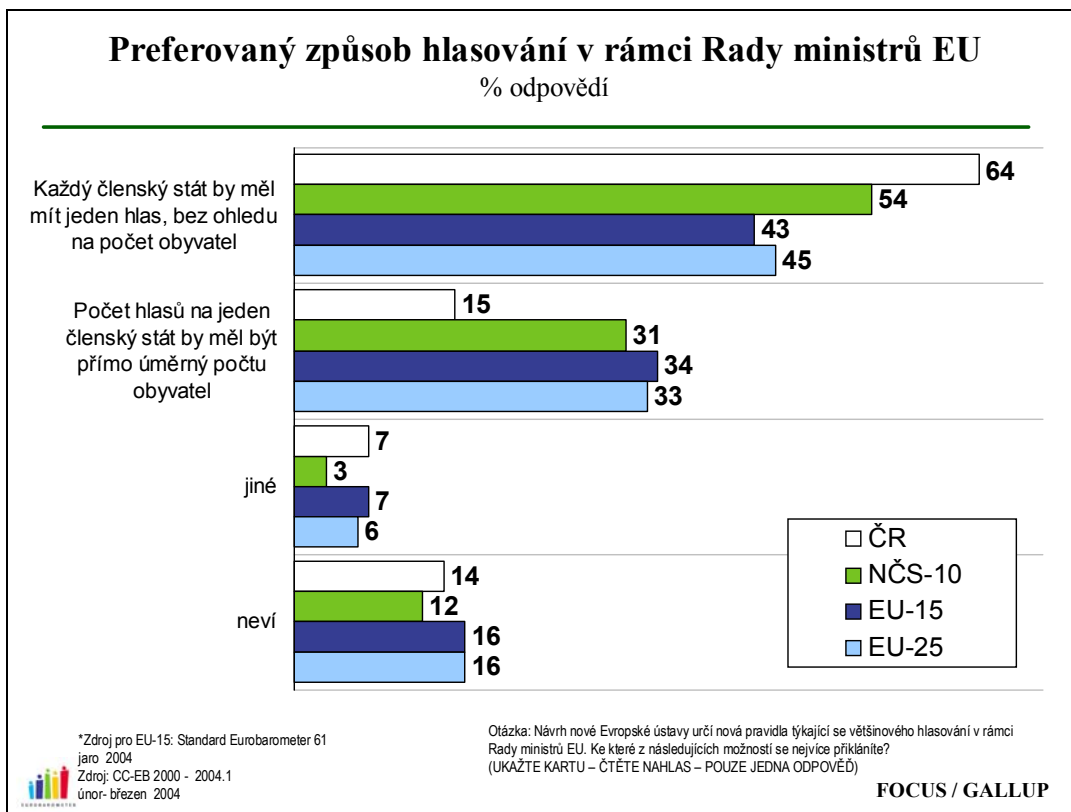
V otázce zachování práva veta, tak jak to odpovídá současné situaci, jsou Češi podobně váhaví jako v otázce podpory samotné ústavy. Pouze polovina dotázaných se domnívá, že jeho rozsah by měl i nadále zůstat zachován, protože zajišťuje ochranu základních národních zájmů. Ve srovnání s ostatními novými členskými zeměmi je tento názor akceptován o něco menší skupinou osob, avšak ve srovnání s celou „15“ nebo i „25“ je výsledek o něco lepší.

Názor na právo veta se dle sociodemografických charakteristik výrazně neliší. Nejméně se zachováním současné podoby práva veta souhlasí lidé starší 55 let (41%), důchodci (42%) a lidé s nejnižším vzděláním (39%). Pro tyto skupiny je však typické, že se k této otázce vůbec nedokáží vyjádřit. Častěji je nerozhodný postoj patrný také v případě žen a nezaměstnaných.

V otázce na nejvhodnější způsob hlasování do Rady ministrů panuje české populaci poměrně jednoznačný názor, jenž se jeví pro ČR vzhledem k počtu obyvatel a zastoupení v orgánech EU jako nejvýhodnější. Systém, který zajišťuje každému členskému státu jeden rovný hlas bez ohledu na reálný počet obyvatel dané země, preferuje 64% občanů, což je výrazně více, nejen ve srovnání s 15 původními členskými zeměmi či celou EU „25“, ale také ve srovnání s průměrem za nově přichozí země.

Z výzkumů veřejného mínění je dlouhodobě indikována obecná inklinace občanů ČR k rovnostářství, a toto přesvědčení se může také nepřímo promítat i do hodnocení v nadnárodní rovině.

Podobně jako postoje k právu veta se také představy o hlasovacím systému v Radě ministrů EU příliš neliší v závislosti na sociodemografických charakteristikách dotázaných. Pro respondenty starší 55 let, důchodce, nezaměstnané a osoby s nižším vzděláním bylo opět náročnější se k této otázce vyjádřit.

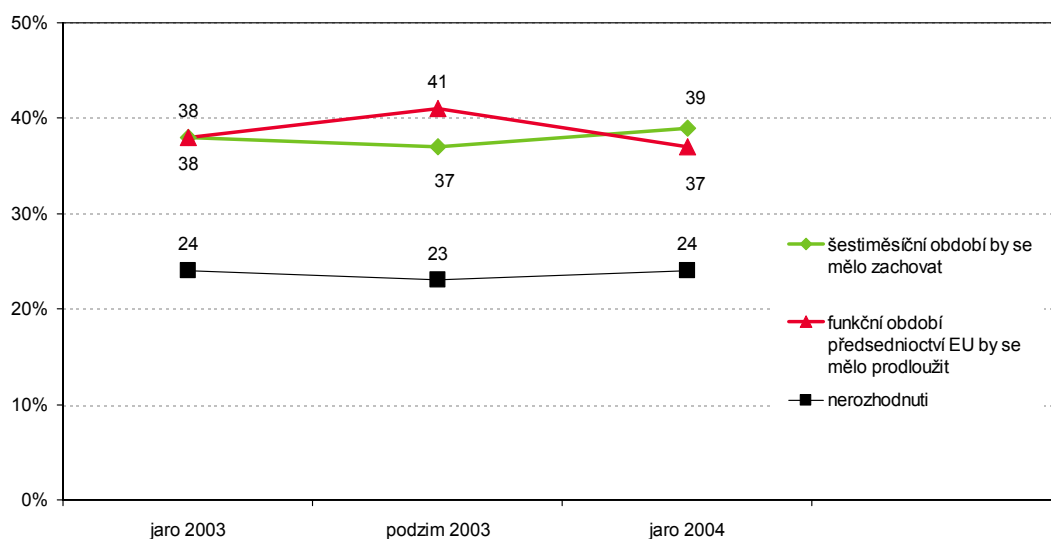
O něco častěji stávající systém podporují respondenti, kteří vstup ČR do EU nehodnotí ani výrazně kladně, ani výrazně záporně a cítí se být dostatečně informováni o procesu rozšíření EU.

Otázka délky předsednictví Evropské rady je dalším z mnoha témat, která se stala předmětem názorové neshody mezi malými a velkými zeměmi EU. Podle návrhu ústavy se předpokládá náhrada dosavadního modelu půlročního střídání států v čele Rady. Uvažuje se o zavedení funkce stálého předsedy Rady EU – jakéhosi evropského prezidenta, jenž by byl volen na dobu dvou a půl let s možností jednoho znovuzvolení.

Stávající systém byl vstřícnější vůči menším státům, které mají obavy z nového setrvalejšího systému, jenž by více nahrával naopak velkým státům, které by mohly mít cestu do úřadu "evropského prezidenta" přece jen snadnější.

Vzhledem k celkové nedostatečné informovanosti občanů o detailnějších tématech svázaných s fungováním EU a naší působností v této organizaci, je patrné, že i otázka týkající se délky předsednictví vyvolává v našich občanech spíše rozpaky a názorovou nejednoznačnost, dokonce až bezradnost. Za poslední rok se stále nevytvořil konzistentní postoj, zda zachovat půlroční období předsednictví nebo je prodloužit (viz graf).

Předsednictví Evropské rady

Otázka: Evropská rada se skládá z prezidentů členských států nebo předsedů vlád těchto zemí a předsedy Evropské komise. Předsednictví přebírají postupně všechny země a to na období šesti měsíců. Myslíte si, že...?

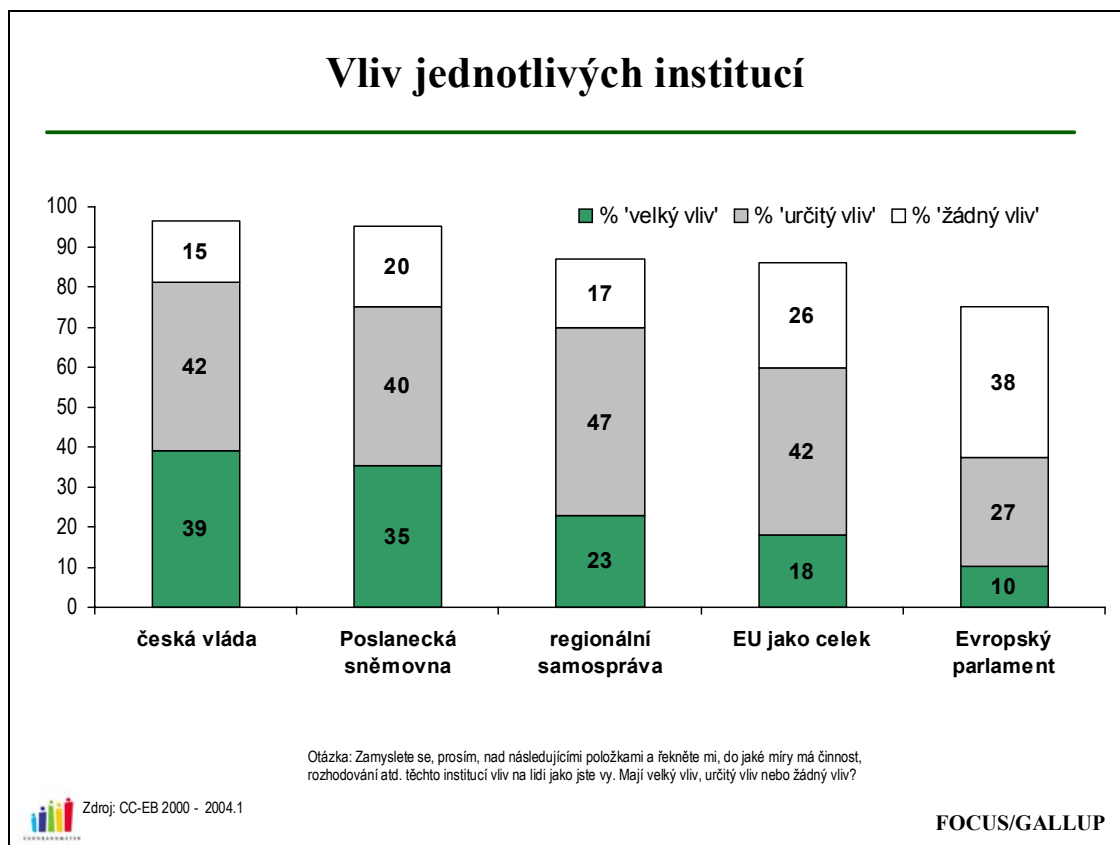
(ČTĚTE NAHLAS – POUZE JEDNA ODPOVĚĎ)

Zdroj: CC-EB 2000 - 2004.1
únor - březen 2004

FOCUS / GALLUP

6. Evropský parlament

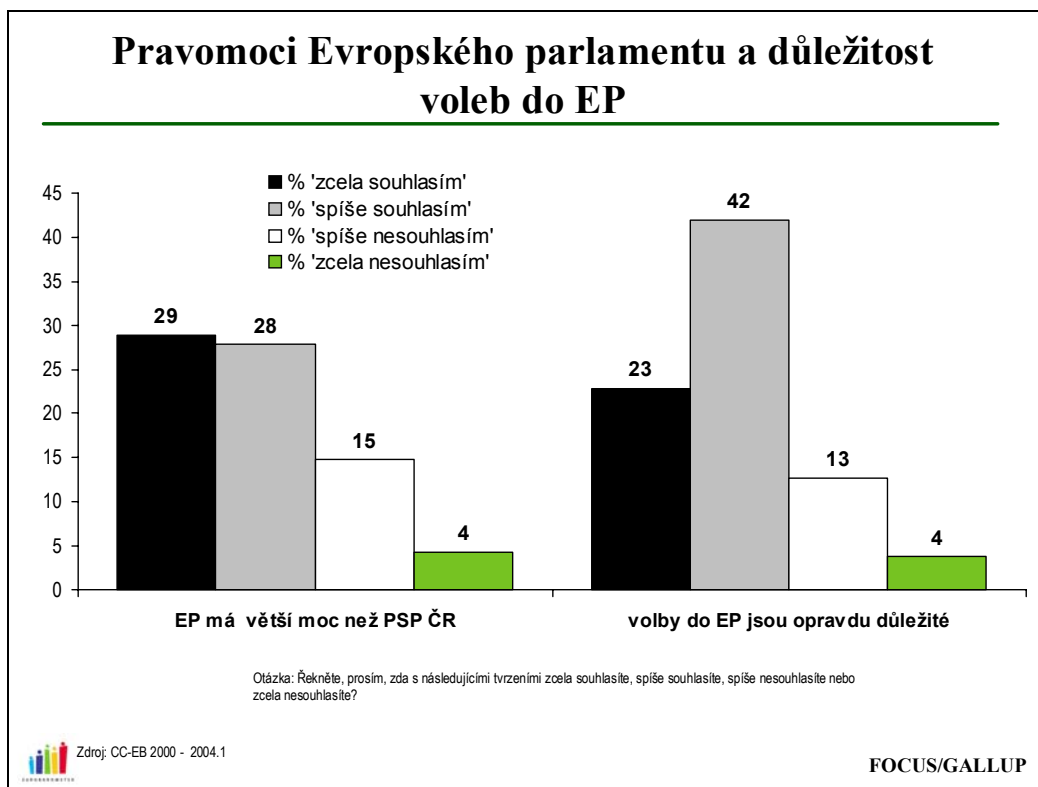
Desetina českých občanů se domnívá, že činnost Evropského parlamentu na ně má velký vliv, 27% hovoří o určitém vlivu, 38% o žádném vlivu. Evropský parlament tedy není vnímán jako instituce, která by do života české společnosti výrazněji intervenovala. Výraznější vliv je přisuzován Evropské unii jako celku, ještě větší pak národním institucím - regionální samosprávě, Poslanecké sněmovně Parlamentu České republiky a české vládě. Stejně pořadí vnímané důležitosti nacházíme i mezi respondenty z ostatních nových členských zemí. V Evropské unii jako celku dotázaní za vlivnější pokládají regionální samosprávu než dolní komoru příslušného parlamentu.

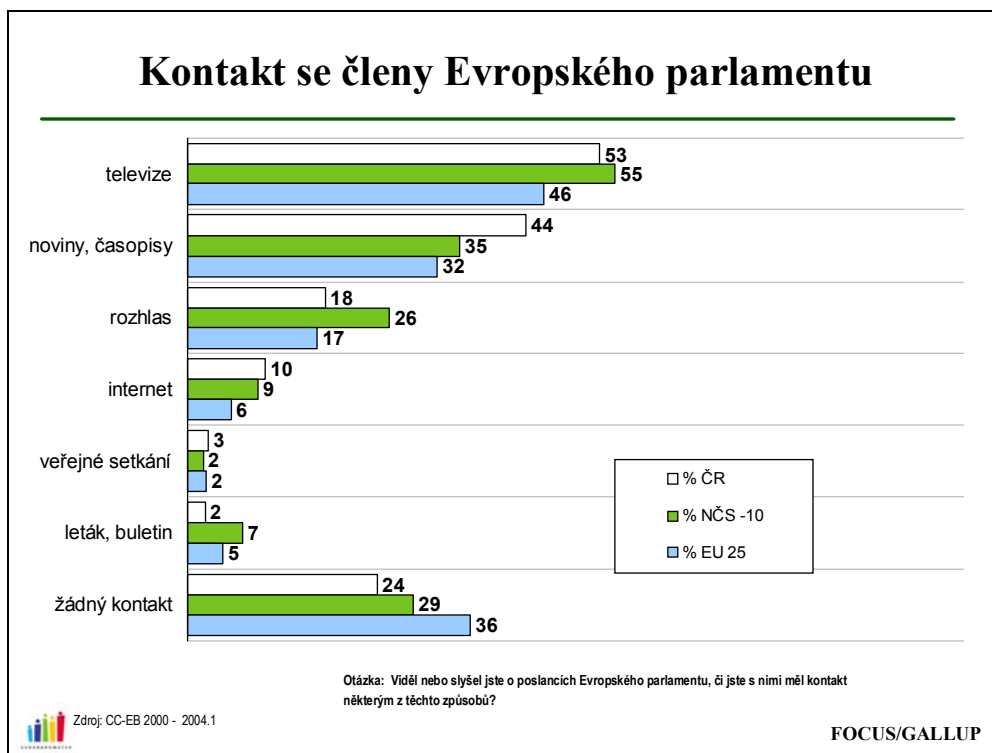
S výrokem, že Evropský parlament má více moci než dolní komora českého parlamentu spíše či rozhodně souhlasí nadpoloviční většina dotázaných (57%). Vzhledem k výše prezentovaným datům ale vidíme, že lidé tuto „větší moc“ nevnímají jako vyšší míru kontroly nad vlastními osudy.

S tvrzením, že volby do Evropského parlamentu jsou opravdu důležité, zcela souhlasí 23% lidí, 42% spíše souhlasí. V konfrontaci s 28% reálné volební účasti ale vidíme, že ani vnímaná důležitost voleb ke zvýšení účasti nepřispěla.

V názorech na větší moc Evropského parlamentu oproti dolní komoře národního parlamentu se Češi shodují s průměrem v nových členských státech, lidé v EU jako celku vnímají moc EP jako menší. Naopak hodnocení důležitosti evropských voleb se v české populaci blíží průměru v celé EU, obyvatelé nových členských států je vnímají jako důležitější (+10%).

Nejčastějším způsobem kontaktu se členy Evropského parlamentu je televize (stejně jako v ostatních zemích EU). Následují ostatní masová média (noviny, časopisy, rozhlas). Tištěná média slouží v České republice jako kontaktní prostředek se členy EP častěji, než je průměr v zemích Evropské unie (+12%). Častěji je využíván i internet (+4%). Můžeme si všimnout, že v nových členských státech je pro kontakt s poslanci oproti průměru celé EU častěji využíván rozhlas. Čtvrtina české populace do kontaktu s členem Evropského parlamentu žádným způsobem nevstoupila. Toto číslo je nižší jak ve srovnání s průměrem v nových členských státech (-5%), tak i v celé EU (-12%). Je zajímavé, že mezi patnácti původními členy EU nemělo žádný kontakt s poslancem EP 38% dotázaných.

Největší potenciál pro kontakt poslanců Evropského parlamentu s voliči mají letáky a bulletiny (preferuje je o 18% více občanů, než kolik je skutečně využilo), dále veřejná setkání (17%), rozhlas (10%) a internet (5%).

6.1 Volby do Evropského parlamentu

Odhodlání určitě se voleb do Evropského parlamentu zúčastnit vyjádřilo 25% dotázaných, tedy méně než průměr v nových členských zemích i celé Evropské unii. Hodnoty jsou ovšem v jednotlivých zemích značně rozkolísané – například mezi přistupujícími státy deklarovalo pevné odhodlání volit 58% Malťanů, ale pouze 21% Estonců. Pohled na sociodemografické charakteristiky respondentů nám ukazuje, že záměr jít volit deklarovali častěji muži a lidé v produktivním věku (25 – 54 let). Výrazný je vliv vzdělání – čím vyšší je vzdělání dotázaného, tím vyšší ochota zúčastnit se voleb.

Vzhledem k tomu, že skutečná volební účast byla 28%, můžeme konstatovat, že kandidujícím stranám se nepodařilo k účasti přesvědčit občany, kteří nebyli již předem rozhodnuti jít volit.

Zamýšlená účast ve volbách do Evropského parlamentu

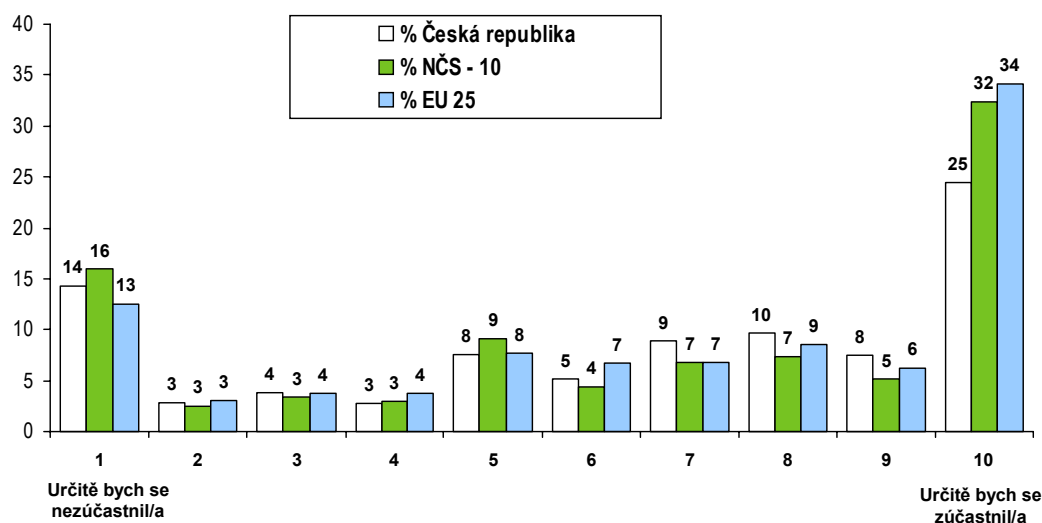

Fig. XY

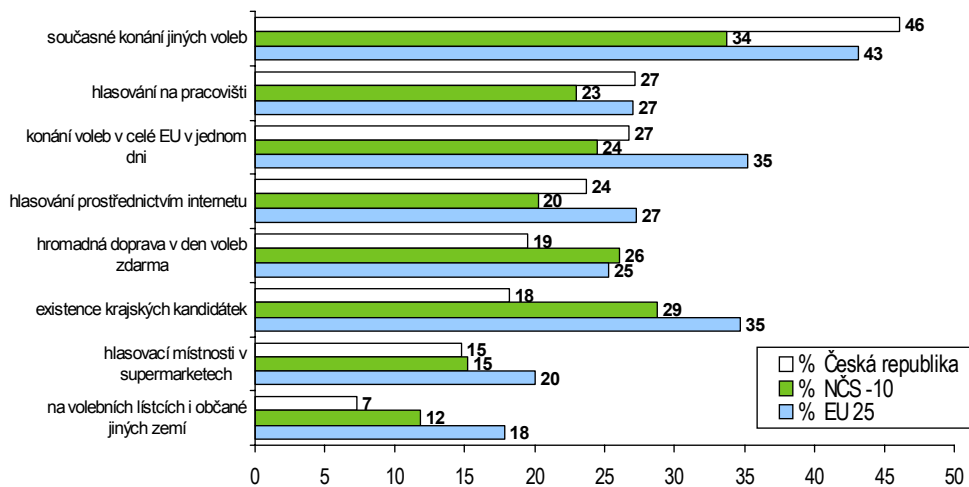
Otázka: Volby do Evropského parlamentu se budou konat letos v červnu. Můžete mi na škále od 1 do 10 označit, s jakou pravděpodobností se těchto voleb zúčastníte?

Zdroj: CC-EB 2000 - 2004.1

FOCUS/GALLUP

Nejefektivnější motivací k účasti ve volbách do Evropského parlamentu by podle respondentů bylo současné konání jiných voleb – myslí si to takřka polovina dotázaných Čechů. Stejný názor mají i lidé z ostatních států EU. Občané EU jako celku by více uvítali konání voleb v celé EU v jednom dni a existenci krajských kandidátek.

Motivace k volební účasti

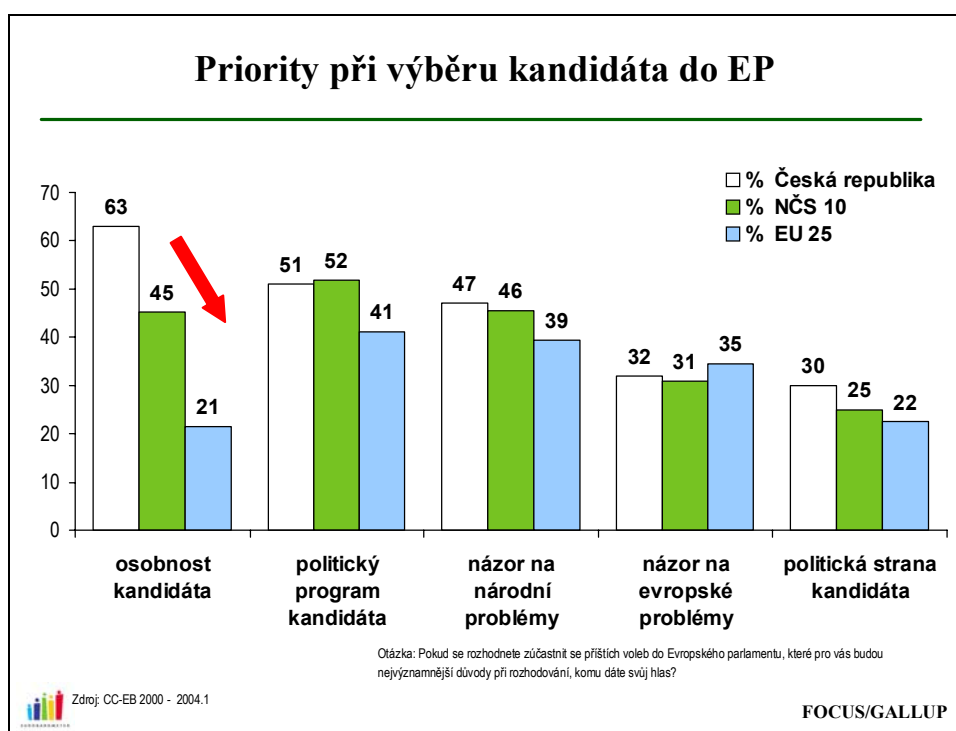
Otázka: Hlasoval/a byste v evropských parlamentních volbách spíše kdyby ... ?

Zdroj: CC-EB 2000 - 2004.1

FOCUS/GALLUP

Při rozhodování, koho volit do Evropského parlamentu, se Češi orientují především podle osobnosti kandidáta (63%). Graf ukazuje, že mezi českou populací a ostatními zeměmi existuje ve vysokém důrazu na osobnost kandidáta pozoruhodný rozdíl, který vynikne zejména ve srovnání s celou EU (+42%). Vyšší prioritu má osobnost kandidáta pouze pro Slováky (70%). Tato data mohou svědčit zejména o nízké důvěře české populace v politické strany a jejich programy. V této souvislosti není nijak překvapivý úspěch nezávislých kandidátů mezi českými voliči.

Prioritu osobnosti kandidáta najdeme mezi respondenty bez ohledu na pohlaví, věk a vzdělání. Názory kandidujících na národní a evropské problémy jsou důležitější pro muže a jejich důležitost stoupá se vzděláním dotázaného. Politická strana je důležitější pro respondenty nad 40 let, politika konkrétního kandidáta pak pro nejmladší respondenty (do 24 let).

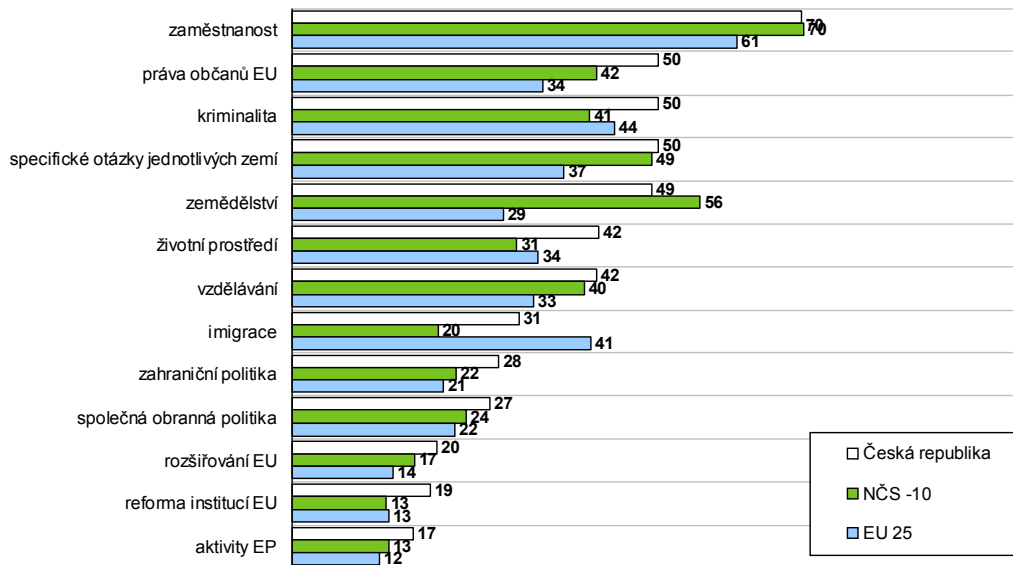

Tématy volební kampaně by se podle českých respondentů měly stát zejména:

- zaměstnanost (70%),
- práva občanů EU (50%),
- kriminalita (50%),
- specifické národní otázky (50%).

Všechna tato témata by Češi v předvolební kampani viděli raději než občané Evropské unie jako celku.

Preferovaná témata volební kampaně

Otázka: Domníváte se, že by se příští volební kampaň do Evropského parlamentu měla zaměřit především na... ?

Zdroj: CC-EB 2000 - 2004.1

FOCUS/GALLUP

7. Hlavní závěry

JAK SE ŽIJE V ČESKÉ REPUBLICE (1.)

Spokojenost se životem (1.1)

Česká populace je spokojenější s osobní situací než s ekonomickou situací v ČR. Zhoršení očekává hlavně v oblasti ekonomické situace (46%) a nezaměstnanosti (41%). Následuje obava ze snižování životní úrovně, respektive zhoršování finanční situace své domácnosti.

Srovnáme-li situaci v ČR se situací v celé EU, můžeme konstatovat, že česká populace je ve svých očekáváních poněkud zdrženlivější. Češi častěji předpokládají, že jejich **osobní život** se v následujících měsících příliš nezmění. Stagnuje podíl těch, kteří celkovou situaci hodnotí pozitivně, podíl nespokojených naopak mírně narůstá.

V ekonomické oblasti jsou obyvatelé ČR méně pesimističtí než populace nových členů EU a zhruba stejně ve srovnání s celou EU. Optimistická očekávání nalezneme pouze u 10% české populace. Pohled na trendová data ukazuje pokles dotázaných, kteří se domnívají, že situace v této oblasti se bude vyvíjet jako dosud, neroste však podíl těch, kteří do budoucnosti nahlíží optimisticky.

Obdobný trend zaznamenáváme i v oblasti hodnocení **finanční situace domácnosti**. Česká populace ve srovnání s EU vykazuje větší obavy ze zhoršení finanční situace své domácnosti. Tyto obavy deklarovalo 36% respondentů, což je o 12% více než v celé EU. Víceméně stejnou situaci v příštích 12 měsících očekává 44% respondentů, lepší pak 10%.

K nejcitlivěji vnímaným problémům v ČR patří nezaměstnanost. Zhoršení v této oblasti předpokládá 41% dotázaných. Nejistotu deklaruje 17% české populace, ve zlepšení pak doufá jen 9%. Nicméně ve srovnání s EU i s novými členskými státy vykazujeme obavy méně často. Ještě větší nejistotu než v oblasti vývoje celkové zaměstnanosti vyjadřují čeští občané v očekávání vývoje osobní situace. Třetina respondentů uvedla, že neví, jak se bude tato situace vyvíjet, což je ve srovnání s EU o 22% více. Stejnou situaci jako letos očekává 45% dotázaných, horší 14% a lepší 9%.

Odpověď na výše uvedené otázky výrazně závisí na pohlaví, věku a vzdělání respondentů. Obecně lze říci, že většími optimisty jsou muži, mladí lidé a lidé s vysokoškolským vzděláním. Zcela nepřehlédnutelný je vliv věku dotázaných na hodnocení sledovaných oblastí. Ve všech případech (celkové hodnocení života, hodnocení ekonomické situace země i vlastní domácnosti, názory na vývoj nezaměstnanosti) platí, že s věkem klesá podíl respondentů očekávajících změny k lepšímu.

Srovnání současné osobní situace se situací před pěti lety

Pokud respondenti měli srovnat svoji **současnou osobní situaci se situací před pěti lety**, 37% se shodlo na tom, že je horší. 35% tvoří dotázaní, kteří deklarovali, že jejich situace zůstala víceméně stejná. Zlepšila se pouze u čtvrtiny dotázaných. V porovnání s ostatními novými členskými státy nacházíme mezi Čechy více optimistů, ve srovnání s Evropskou unií jako celkem jsou Češi ovšem stále mírně skeptičtější. I **ve zpětném pohledu na minulých pět let** se projevuje větší spokojenost mužů, mladších lidí a osob s vysokoškolským vzděláním. Jejich naděje pro příštích 12 měsíců mají tedy reálný základ v předchozí dobré zkušenosti.

Očekávaná osobní situace v horizontu pěti let

Očekávání pro budoucích pět let souvisí do značné míry s tím, do jaké míry respondenti vnímají minulých 5 let - ti, kteří deklarují zlepšení, jsou častěji optimisticky naladěni i do budoucnosti. Optimisticky do budoucna nahlíží 26% populace, pesimisticky rovněž 26%. Víceméně stejnou situaci předpokládá 30% dotázaných. Zbytek vyjadřuje nejistotu.

Problémy, kterým Česká republika čelí (1.2)

3 největší problémy ČR optikou jejích obyvatel jsou nezaměstnanost, kriminalita a ekonomická situace.

V České republice je ve srovnání s novými členskými zeměmi i ve srovnání s EU jako celkem mezi hlavními problémy země častěji uváděna kriminalita (31%). Toto číslo ovšem může vedle "klasické" zločinnosti odrážet i kriminalitu ekonomickou, k níž docházelo při transformaci hospodářského systému a bankovního sektoru.

Ekonomická situace a systém zdravotní péče nejsou v Česku vnímány jako problémové tak často jako v ostatních nových členských zemích. Vzhledem k probíhající a v médiích často diskutované reformě daňového systému jsou jako problém častěji než v EU označovány daně. Menší závažnost se v ČR i ostatních nových členských zemích přikládá přistěhovalectví a terorismu.

Rozdíly ve vnímání jednotlivých problémů jsou v některých případech výrazněji ovlivněny věkem respondentů. Mladí lidé do 24 let jako závažnější častěji označují bydlení a vzdělávací systém, občané v produktivním věku systém zdanění a respondenti nad 55 let zdravotní péči a důchody.

Míra důvěry k různým institucím (1.3)

Nejdůvěryhodnějšími institucemi jsou pro české občany média: rozhlas, televize, a tisk (59%). Ostatním institucím důvěřuje méně než polovina občanů. Nejméně důvěryhodné jsou politické strany.

Ve srovnání s průměrem celé Evropské unie i nových členských států jsou Češi výrazně skeptičtější vůči policii, armádě, charitativním a dobrovolnickým organizacím a zejména náboženským institucím. Méně církevním institucím důvěřuje pouze Švédsko.

S občany nových členských zemí česká populace sdílí menší důvěru v policii, soudy, odbory a parlament. Oproti průměru těchto zemí Češi ovšem více věří vládě. Evropské unii důvěřuje 42% české populace.

Zhruba desetiprocentní důvěra v politické strany se od roku 2001 příliš nemění, důvěra v parlament a vládu velmi mírně klesá. Spokojenost s fungováním demokracie ovšem neklesá, oproti podzimu 2003 naopak velmi mírně stoupla.

INFORMACE O EU (2.)

Vnímaná a reálná úroveň informovanosti (2.1)

Češi si připadají o Evropské unii velmi málo informovaní, a to jak ve srovnání s průměrem v nových členských státech, tak v EU jako celku. Informovanější si připadají muži, lidé ve věku 25 – 39 let, lidé s vyšším vzděláním a dotázaní z domácností s vyššími příjmy.

Větší znalosti dle vlastního názoru mají i respondenti s pozitivním vztahem k EU, tj. ti, kteří odpověděli, že Evropské unii důvěřují, vstup považují za dobrou věc, domnívají se, že ČR ze vstupu získá výhody. **Dotázaní, kteří se označují za informovanější, vyslovují méně často obavy z různých potenciálních rizik, spjatých se vstupem do EU. Více vědomostí o Evropské unii se domnívají mít především čeští občané, pro něž tato instituce představuje silnější slovo ve světě, ekonomickou prosperitu a sociální ochranu.**

Za nejinformovanější se označují ti Češi, kteří fakta o EU vyhledávají v info-kancelářích EU a infocentrech, a také ti, kdo je získávají na veřejných shromážděních a setkáních. Těchto osob je v české populaci ovšem velmi málo (do 4%).

Informace o EU: skutečná úroveň znalostí

Skutečná úroveň znalostí o jednotlivých faktech spjatých s Evropskou unií je ve většině případů vyšší v nových členských zemích než v EU jako celku, což je velmi pravděpodobně způsobeno probíhajícími kampaněmi před vstupem jednotlivých zemí do EU a obecně společenskou debatou na toto téma.

Čeští občané mají nejčastěji správné povědomí o vzhledu vlajky EU, o faktu, že poslanci evropského parlamentu jsou voleni přímo občany a že prezident EU není volen přímo. Naopak nejmenší povědomí mají o tom, že na vlajce EU nemá každý stát svoji hvězdičku (14%). **Úroveň povědomí o EU je v České republice ve srovnání s ostatními přístupujícími zeměmi nižší.**

Informace o rozšíření

Šest z deseti obyvatel České republiky se **necítí být dobře informováno ani o obecných otázkách, spjatých s rozšířením Evropské unie**, ani o vstupu České republiky do této organizace. Podíl obyvatel, kteří si připadají o rozšíření EU a o vstupu své země málo informováni, je v České republice ve srovnání s průměrem v ostatních členských zemích vyšší. Informovanost o rozšíření EU i o českém vstupu se liší mezi muži a ženami a také s přihlédnutím ke vzdělání respondenta. Muži se častěji cítí informovanější, stejný názor mají i lidé s vyšším vzděláním.

Preferované zdroje informací o Evropské unii (2.2)

Nejčastěji využívanými zdroji informací o EU jsou masová média – televize (77%), tisk (61%) a rozhlas (47%). Ve srovnání s ostatními novými členskými státy Češi častěji využívají tištěná média a také internet (+4%). Jednotlivá média a informační zdroje častěji využívají muži, lidé v produktivním věku. Respondenty, kteří o žádné informace o EU zájem nemají, najdeme častěji v nejmladší a nejstarší věkové skupině – tedy mezi lidmi do 24 let a nad 54 let.

Prezentace Evropské unie v českých médiích

Čeští občané objem informací o EU, prezentovaný v médiích, hodnotí vcelku příznivě. Podle poloviny populace se v médiích o EU hovoří v přiměřeném rozsahu, podle jedné desetiny příliš mnoho, podle tří desetin příliš málo. Ve srovnání s průměrem ostatních nových členských států jsou Češi s objemem mediálních informací o EU spokojenější. 38% české populace považuje mediální informace o EU za příliš pozitivní, třetina za objektivní a 6% za příliš negativní. Čeští občané jsou při posuzování této otázky oproti ostatním novým členským státům výrazně častěji nerozhodní. Z hlediska pohlaví, věku či vzdělání dotázaných nenacházíme mezi českými respondenty nijak dramatické rozdíly.

Instituce EU (2.3)

Evropskými institucemi, které zná více než polovina obyvatel ČR, jsou Evropský parlament (90%), Evropská komise (72%), Evropská centrální banka (62%) a Rada ministrů EU (54%). Naopak nejméně známými jsou pro české občany Evropský účetní dvůr a Výbor regionů EU (obě po 21%). Hodnocení českých občanů vyplývá ve vztahu k nim spíše skeptičnost. Nadpoloviční důvěry nedosahuje žádná z uváděných institucí, míra důvěry kopíruje míru znalost – čím více je instituce známá, tím vyšší důvěry požívá. Tento vztah však neplatí, jak již bylo naznačeno, u hodnocení důležitosti jednotlivých institucí.

PODPORA ČLENSTVÍ V EVROPSKÉ UNII (3.)

Změny v míře podpory členství v EU

Podpora členství ČR v EU ze strany české populace zůstává z dlouhodobého hlediska víceméně konstantní. V období po kampani podporující vstup země do EU pak můžeme sledovat pozvolný pokles preferencí vstupu. V aktuální vlně dotazování je podpora dosud nejnižší – pouze dvě pětiny dotázaných

Nejvyšší míru podpory členství nacházíme u mužů a mladých lidí. Lidé do 24 let jsou jedinou věkovou skupinou, u níž podpora členství přesahuje 50% hranici. Rozdíl v podpoře vstupu mezi nejmladšími a nejstaršími činí téměř 40%. U lidí ve starších věkových skupinách přibývá nejen odpůrců přistoupení k EU, ale nerozhodnutých. Na pozitivní názor ke vstupu do EU má také výrazný vliv výše dosaženého vzdělání. (čím delší doba studia, tím vyšší podpora členství). Jednoznačně nejvyšší vstřícnost vůči členství pak projevují studenti (64%).

Očekávané výhody členství v EU

V optice **očekávaných výhod a zisků**, které skýtá členství v Evropské unii, se občané ČR řadí spolu s Poláky, Litevci a Estonci spíše mezi skeptiky. Mezi desítkou přístupujících zemí vykazují Češi nejmenší očekávání benefitů ze strany EU.

Podpora klíčových politik EU

Podporu zavedení jednotné měny Euro vyjadřuje více než polovina občanů ČR (56%). Nejvyšší podpory ze strany občanů ČR se dostává společné obranné a bezpečnostní politiky EU (78%). Možným vysvětlením je obecný pocit vnějšího ohrožení ve spojitosti s aktuálním politickým děním ve světě. Vyrovnanou míru podpory zaznamenává i společná evropská zahraniční a bezpečnostní politika (57%).

Při dotazu na **budoucí rozšíření EU o nové členy** čeští občané neprojevují vstřícnost. Pro další rozšíření společného evropského prostoru je necelá polovina respondentů, jednoznačně proti necelá pětina. Výrazný je podíl nerozhodnutých (31%).

VÝZNAM EVROPY (4.)

Image Evropské unie (4.1)

Dominantní asociací spojenou s EU je nejen pro občany ČR, ale i pro obyvatele dalších nově přístupujících zemí, **svoboda cestování, práce a studia** (62%). V porovnání jak se "starou evropskou 15", tak s průměrem "celé evropské 25", jde o výrazný prvek. Pro více než polovinu obyvatel ČR znamená EU ještě **jednotnou monetární politiku** (53%), reprezentovanou evropskou měnou Euro. S EU se obecně pojí spíše kladné asociace. (*svoboda cestování, práce, studia, demokracie, mír, ekonomická prosperita*).

Specifičnost Česka k ostatním přístupujícím státům i celé EU nacházíme zejména v silnějším vnímání EU jako garanta **demokracie a ekonomické prosperity**, zároveň však i jako symbolu **byrokracie, zvýšené kriminality a nezaměstnanosti**. Nejméně vnímaným problémem z nabídnutých je **ztráta kulturní identity** – i zde však čeští občané projevují vyšší míru obav, což je pravděpodobně dáno spojením EU s obavou ze silného německého vlivu.

Porozumění Evropské unii a výhodám členství

Téměř polovina dotazovaných v České republice tvrdí, že nerozumí způsobu, jakým Evropská unie funguje; porozumění způsobu organizace a práce EU deklaruje jen necelá třetina občanů ČR (29%). Vyšší podíl těch, kteří jsou přesvědčeni, že fungování EU rozumí, nalezneme mezi příznivci členství ČR v EU.

I v České republice, podobně jako v celé EU, převládá názor, že velké státy mají v rámci Evropské unie silnější slovo – o tom je přesvědčeno 80% obyvatel.

Nejvyšší míru očekávání vzbuzuje **oblast bezpečnosti** – necelá polovina dotázaných (48%) má v souvislosti se vstupem do EU větší pocit bezpečí. To koresponduje i s **vysokou mírou podpory společné evropské obranné a bezpečnostní politiky** (78%).

Nejvyšší míru očekávání od členství v EU nalézáme mezi mladými lidmi do 24 let. S rostoucím věkem lze pak sledovat tendenci k větší skepsi vůči benefitům ze strany EU.

Role Evropské unie

Pozitivní roli Evropské unie vidí čeští občané zejména v obecnější oblasti - boj s terorismem, ochrana životního prostředí, zahraniční politika a obrana. Naopak sféra každodennosti není považována za oblast, jíž by začlenění do struktur EU mohlo výrazněji přispět. Zejména konkrétní ekonomické dopady vstupu, které dotázaní přímo pocítí jako jeden z prvních efektů členství v EU – tedy vliv na daně či inflaci - jsou negativně hodnoceny.

Obavy spojené se členstvím v EU

Největšími obavami českých občanů jsou v kontextu členství v EU problémy místních zemědělců, obava o pracovní místa a strach z organizovaného zločinu. Jde tedy o problémy, s nimiž jsou obavy nejčastěji spojovány i na národní úrovni. Potencionální ohrožení vnímají jako podstatné pouze necelé dvě pětiny respondentů .

Poměrně zajímavá jsou očekávání, spadající do ekonomické problematiky. Vazba na Evropskou unii jako na garanta ekonomického úspěchu a prosperity je v Česku citelná. Jeho obyvatelé si možnost ekonomických problémů ve spojitosti se členstvím v EU připouštějí méně než občané jiných států. Je to mimo jiné výsledek představy EU jakožto štědrého donátora, skýtajícího řadu programů a výhod pro ekonomicky méně rozvinuté členské státy. Členství v EU tedy s sebou v této logice musí přinášet jen ekonomické výhody.

Rozpočet Evropské unie

Z pohledu obyvatel ČR je největší díl rozpočtu EU určen na zemědělství a administrativní či personální výdaje. Čeští respondenti výdaje do těchto sektorů předpokládají v menší míře než ostatní nově přistupující státy.

Mezi obyvateli ČR je jednoznačně nejvyšší podíl těch, kteří nedokáží posoudit, na kterou oblast je vydávána největší část rozpočtu EU.

Evropská identita (4.2)

S blížícím se vstupem 10 nových zemí do evropského společenství se ve většině států zvýšil počet osob, které se vidí být především příslušníky svého národa než Evropany. **V detailnějším pohledu na sebepojetí obyvatel ČR je zřejmé, že národní identita má výraznou dominanci nad identitou evropskou.** Nejde zde jen o přihlášení se výlučně k národní identitě (51%), ale i mezi těmi, kteří uvádějí identitu "duální", převládají výrazně lidé, kladoucí na první místo identitu národní před evropskou (37%).

Nárůst preference národní identity v tomto výzkumu ve srovnání s podzimem 2003 ve výši 10% v případě České republiky není odlišný od situace, která nastala v dalších nově přistupujících zemích.

S přihlédnutím k věku dotázaných je zřejmé, že evropskou identitu berou za svou častěji nejmladší dotázaní. Pokud jde o vliv vzdělání, pak nejvíce "Evropanů" nalezneme mezi studenty; obecně platí, že s rostoucí úrovní vzdělání evropanství získává na významu.

INSTITUCIONÁLNÍ REFORMA EVROPSKÉ UNIE (5.)

Postoj k podpoře institucionální reformy Evropské unie završené přijetím evropské ústavy je mezi českými občany ve srovnání s podporou klíčových politik EU poměrně nejednotný. Zatímco souhlas s klíčovými politikami se pohybuje nad 50% hranicí, míra podpory evropské ústavy se nachází aktuálně pod touto hranicí (48%).

V průběhu minulého roku se podpora ústavy vyhoupla až na 57%, což bylo zřejmě způsobeno tím, že šlo o období završení procesu přidružení ČR k EU. Aktuálně však souhlas s existencí evropské ústavy klesl na zmíněných 48%. Tento propad může být vysvětlen neúspěchem jednání o konečné podobě ústavy na konci loňského roku a následnou diskusí o dopadech na Českou republiku. Lidé se mohli blíže seznámit s obsahem návrhu a také s výhradami, týkajícími se dalšího omezení suverenity ČR.

Ve srovnání s ostatními zeměmi je postoj Čechů ke konstituování evropské ústavy velmi nedůvěřivý. Menší podporu vykazuje už pouze Dánsko (36%), Turecko (41%) a Velká Británie (42%). Zřejmě však nejde o vyjádření obecné averze k tomuto institutu, ale spíše nedostatečná informovanost občanů povzbuzuje růst obav z přílišného vlivu Bruselu na národní zájmy. Tyto obavy jsou povzbuzovány některými domácími politickými subjekty.

Pouze polovina Čechů se domnívá, že rozsah práva veta by měl zůstat zachován, protože zajišťuje ochranu národních zájmů. Pětina dotázaných se domnívá, že by právo veta mělo být omezeno je na několik základních oblastí, a desetina pak sdílí názor, že by mělo být zrušeno zcela. Tyto postoje se dle sociodemografických charakteristik výrazně neliší.

V otázce na nejvhodnější způsob hlasování do Rady ministrů panuje české populaci poměrně jednoznačný názor, jež se jeví pro ČR vzhledem k počtu obyvatel a zastoupení v orgánech EU jako nejvýhodnější. Systém, který zajišťuje každému členskému státu jeden rovný hlas bez ohledu na reálný počet obyvatel dané země, preferuje 64% občanů. Názor, že počet hlasů na jeden členský stát by měl být přímo úměrný počtu obyvatel dané země, sdílí 15% dotázaných.

Otázka týkající se délky předsednictví vyvolává v našich občanech spíše rozpaky a názorovou nejednoznačnost. Za poslední rok se stále nevytvořil konzistentní postoj, zda zachovat půlroční období předsednictví nebo je prodloužit.

EVROPSKÝ PARLAMENT (6.)

Desetina českých občanů se domnívá, že činnost Evropského parlamentu na ně má velký vliv, 27% hovoří o určitém vlivu, 38% o žádném vlivu. Výraznější vliv je přisuzován Evropské unii jako celku, ještě větší pak národním institucím. S výrokem, že Evropský parlament má více moci než dolní komora českého parlamentu, spíše či rozhodně souhlasí nadpoloviční většina dotázaných; s tvrzením, že volby do Evropského parlamentu jsou opravdu důležité, zcela souhlasí 23% lidí, 42% spíše souhlasí.

Nejčastějším způsobem kontaktu se členy Evropského parlamentu je televize (stejně jako v ostatních zemích EU). Následují ostatní masová média (noviny, časopisy, rozhlas). Tištěná média slouží v České republice jako kontaktní prostředek se členy EP častěji, než je průměr v zemích Evropské unie. Častěji je využíván i internet. Největší potenciál pro kontakt poslanců Evropského parlamentu s voliči mají letáky a bulletiny (preferuje je o 18% více občanů, než kolik je skutečně využilo).

Volby do Evropského parlamentu (6.1)

Odhodlání určitě se voleb do Evropského parlamentu zúčastnit vyjádřilo 25% dotázaných, tedy méně než průměr v nových členských zemích i celé Evropské unii. Nejeefektivnější motivací k účasti ve volbách do Evropského parlamentu by podle respondentů bylo současné konání jiných voleb – myslí si to takřka polovina dotázaných.

Při rozhodování, koho volit do Evropského parlamentu, se Češi orientují především podle osobnosti kandidáta (63%). Ze všech ostatních členských zemí EU má osobnost kandidáta vyšší prioritu pouze pro Slováků (70%). Tématy volební kampaně by se podle českých respondentů měly stát zejména zaměstnanost, práva občanů EU, kriminalita a specifické národní otázky.

Specifikace výběrového souboru

Mezi 20. únorem a 17. březnem 2004 uskutečnila maďarská společnost Gallup Organization pro Evropskou komisi, Directorate-Generals Press and Communication vlnu 2004.1 eurobarometru v kandidátských zemích.

Tento eurobarometr zahrnuje obyvatele všech zemí, které žádají o členství v EU, ve věku 15 a více let, s výjimkou Estonska, Lotyšska a Kypru. V Estonsku a Lotyšsku se výzkum týkal občanů s trvalým pobytem ve věku 15 a více let. Na Kypru zahrnoval výběrový soubor pouze území Kyperské republiky. Základní podoba výběrového souboru používaná ve všech kandidátských zemích je vícestupňový (náhodný) výběr. V každé zemi byl počet základních charakteristik vzorku odvozen s pravděpodobností proporční k velikosti populace (celkové pokrytí země) a hustotě obyvatelstva.

Za tímto účelem byly kontakty získávány systematicky z každé "administrativní regionální jednotky" po stratifikaci dle jednotlivých jednotek a typu oblastí. Představují proto celý rozsah regionu kandidátských zemí podle normy EUROSTAT NUTS 2 (nebo ekvivalentní; pokud takové oblasti neexistují, použili jsme pro výběrový soubor region NUTS 3 nebo ekvivalentní) a podle distribuce rezidentní populace příslušných národností v metropolitních, urbánních a venkovských oblastech. V každém z vybraných míst tvorby výběrového souboru byla náhodným výběrem odvozena počáteční adresa. Další adresy byly vybírány jako každá N-tá adresa na základě standardních procedur náhodného výběru od počáteční adresy. V každé domácnosti byl rovněž náhodně vybrán respondent. Všechny rozhovory byly face-to-face interview v domácnostech respondentů v příslušném národním jazyce. V zemích s výrazným podílem minorit mohli respondenti odpovídat ve svém mateřském jazyce (v estonštině, lotyštině a litevštině v Rusku a v rumunštině v Maďarsku).

Země	Instituce	Počet rozhovorů	Data terénních prací	Populace (x 000)
Bulharsko	VITOSHA RESEARCH	1000	25. únor - 14. březen	7,891
Kypr	CYMAR MARKET RESEARCH	500	24. únor -9. březen	689
Česká republika	GALLUP ORGANIZATION, ČR / CVVM	1000	21. únor -11. březen	10,226
Estonsko	SAAR POLL	1004	21. únor -3. březen	1,360
Maďarsko	GALLUP ORGANIZATION, HUNGARY	1012	24. únor -14. březen	10,195
Lotyšsko	LATVIAN FACTS LTD.	1006	27. únor -11. březen	2,345
Litva	BALTIC SURVEYS	1016	20. únor -4. březen	3,475
Malta	MISCO	500	23. únor -12. březen	386
Polsko	THE GALLUP ORGANIZATION, POLAND	1000	21. únor -7. březen	38,632
Rumunsko	THE GALLUP ORGANIZATION, ROMANIA	1019	20. únor -8. březen	22,435
Slovensko	FOCUS CENTER FOR SOCIAL AND MARKET ANALYSIS	1053	25. únor -10. březen	5,331
Slovinsko	CATI D.O.O.	1014	24. únor -17. březen	1,980
Turecko	KONSENSUS RESEARCH & CONSULTANCY	1000	21. únor -11. březen	67,803
Celkový počet interview		12124		172,748

Pro každou zemi bylo provedeno srovnání s výběrovým souborem a celkem. Popis pro celek byl odvozen z dat pro populaci na základě národních statistik. Pro všechny kandidátské země byla provedena procedura vážení používající marginální a mezibuněčné vážení na základě popisu celkového souboru. Do procesu iterace byly ve všech zemích zahrnuty: pohlaví, věk, oblast NUTS 2, velikost bydliště, velikost domácnosti a vzdělání. Pro mezinárodní vážení (tedy průměry CC-13, AC-10, CC-3) společnost Gallup používá oficiální údaje o populaci poskytované statistickými úřady. Celkové hodnoty pro populaci pro zadání v tomto postupu pro vážení jsou uvedeny výše.

Výsledky Eurobarometru kandidátských zemí jsou uvedeny v podobě tabulek, datových souborů a analýz. Tabulka výsledků pro každou otázku je uvedena s plným zněním otázky v angličtině. Výsledky jsou uvedeny jako procento celku. Výsledky výzkumů Eurobarometru jsou analyzovány a zveřejňovány prostřednictvím médií Directorate-General Press and Communication, Opinion Polls Evropské komise. Brey 7/41, B-1049 Brussels. Výsledky jsou publikovány na webovém serveru Evropské komise, http://europa.eu.int/comm/public_opinion/. Všechny datové soubory Eurobarometru jsou uloženy v archivu "Zentral Archiv" (Universität Köln, Bachemer Strasse, 40, D-50869 Köln-Lindenthal) a lze k nim získat přístup z databáze CESSDA <http://www.nsd.uib.no/cessda/europe.html>. Jsou k dispozici pro všechny členy instituce European Consortium for Political Research (Essex), organizace Inter-University Consortium for Political and Social Research (Michigan) a pro ty, kdo se zajímají o výzkumy v oblasti sociálních věd.

Čtenáři jsou upozorněni, že výsledky výzkumu jsou odhady, jejichž přesnost závisí na velikosti výběrového souboru a zjištěná procentní hodnotě. U výběrových souborů o rozsahu cca 1 000 interview, jsou skutečné procentuální hodnoty různé v rámci následujících intervalů spolehlivosti (v případě výběrového souboru s 1 000 respondenty – intervaly spolehlivosti pro výběrový soubor N=500 jsou širší):

Hodnota v procentech	10% nebo 90%	20% nebo 80%	30% nebo 70%	40% nebo 60%	50%
Intervalu spolehlivosti	± 1.9%	± 2.5%	± 2.7%	± 3.0%	± 3.2%

EUROBAROMETR - Jaro 2004
(V závorkách: změny oproti podzimu 2003)

	Členství je dobrá věc 1		Zisky plynoucí z členství 2		Důvěra v Evropskou unii 3		Důvěra v Evropskou komisi 4		Podpora pro Euro 5		Podpora rozšíření 6		Podpora společné zahraniční politiky 7		Podpora společné obránné a bezpečnostní politiky 8		Podpora Ústavy EU 9	
EU25	47	(-2)	48	(=)	41	(-1)	48	(+1)	60	(=)	46	(-4)	66	(+2)	74	(+3)	63	(=)
BE	57	(+1)	58	(+1)	49	(+4)	63	(+8)	83	(+2)	38	(-5)	71	(-2)	77	(-3)	72	(+4)
DK	54	(-3)	64	(-3)	41	(+1)	47	(+2)	50	(-2)	59	(-4)	50	(-6)	61	(+1)	37	(-9)
DE	45	(-1)	39	(+2)	35	(=)	39	(-1)	58	(-2)	28	(-10)	74	(+2)	80	(+4)	68	(+5)
EL	71	(+9)	82	(+7)	68	(+3)	63	(+3)	64	(=)	66	(+1)	78	(+3)	80	(+5)	66	(-8)
ES	64	(+2)	69	(+3)	58	(+1)	53	(-2)	74	(+4)	59	(-3)	69	(+3)	74	(=)	70	(+5)
FR	43	(-1)	46	(-2)	42	(+5)	52	(+2)	68	(=)	37	(+3)	66	(+2)	75	(+4)	62	(+2)
IE	71	(-2)	80	(-2)	56	(+3)	61	(=)	83	(+4)	60	(+1)	66	(+5)	60	(+7)	59	(+6)
IT	54	(-4)	49	(=)	54	(-3)	63	(+3)	69	(-1)	55	(-6)	77	(+1)	83	(+2)	78	(+4)
LU	75	(-2)	69	(=)	53	(+1)	66	(+5)	88	(+5)	37	(-8)	77	(-1)	83	(=)	75	(+9)
NL	64	(+2)	55	(+1)	39	(+1)	54	(+2)	58	(-4)	44	(-6)	69	(-2)	77	(+2)	70	(+3)
AT	30	(-5)	38	(-2)	31	(-5)	37	(-5)	68	(+1)	34	(-7)	62	(-3)	57	(-7)	60	(-4)
PT	55	(=)	66	(+1)	60	(-1)	56	(=)	67	(-2)	52	(=)	62	(-3)	68	(=)	57	(+2)
FI	46	(+7)	46	(+6)	40	(+7)	59	(+8)	73	(+3)	48	(-5)	55	(+3)	57	(+6)	52	(+3)
SE	37	(-3)	27	(-4)	29	(+1)	48	(+4)	45	(+4)	54	(=)	49	(+1)	55	(+6)	53	(-10)
UK	29	(+1)	30	(=)	19	(-1)	26	(=)	26	(+3)	31	(-7)	39	(+4)	52	(+4)	42	(-6)
EU15	48	(=)	47	(+1)	41	(=)	47	(+1)	60	(+1)	42	(-5)	65	(+1)	72	(+2)	63	(+1)
CZ	41	(-3)	46	(-3)	42	(-1)	35	(=)	56	(=)	63	(-1)	57	(=)	78	(-1)	48	(-9)
EE	31	(-7)	41	(-4)	39	(+1)	44	(+7)	46	(=)	58	(+2)	62	(+1)	77	(+1)	54	(-10)
CY	42	(-17)	56	(-15)	57	(-8)	49	(-5)	65	(+7)	80	(+5)	81	(=)	91	(+4)	69	(-4)
LV	33	(-13)	49	(-9)	39	(-6)	32	(-11)	55	(+3)	67	(-2)	67	(-1)	77	(-3)	57	(-16)
LT	52	(-3)	57	(-6)	50	(+3)	45	(+8)	63	(+7)	67	(+5)	61	(-1)	70	(-5)	52	(-5)
HU	45	(-11)	58	(-4)	54	(-2)	58	(+3)	63	(+2)	74	(+7)	70	(+7)	82	(+3)	75	(+13)
MT	50	(-5)	57	(-3)	50	(-3)	50	(-2)	46	(-2)	68	(=)	50	(+5)	54	(+3)	59	(-3)
PL	42	(-10)	50	(-6)	33	(-7)	49	(+2)	59	(+3)	72	(-2)	70	(+4)	79	(+6)	65	(-11)
SK	46	(-12)	57	(-8)	47	(-4)	54	(+1)	68	(-3)	80	(+1)	74	(-2)	82	(-1)	65	(-5)
SI	40	(-10)	64	(-8)	47	(+2)	52	(+8)	82	(+1)	79	(+1)	76	(+2)	78	(+2)	68	(=)
NMS10	43	(-9)	52	(-5)	40	(-4)	48	(+2)	60	(+2)	71	(=)	68	(+3)	79	(+3)	63	(-7)

1. Členství je výhodou 1:

Obecně řečeno, myslíte si, že členství České republiky v Evropské unii je (AC10: bude – *dříve* by bylo)...?
 (dobrá věc / špatná věc / ani dobrá, ani špatná věc)
 [% dobrá věc]

2. Výhody členství:

Když vezmete v úvahu všechny faktory, řekl/a byste, že ČR v zásadě profituje z členství v Unii či nikoli (AC10: bude profitovat – *dříve* mohla profitovat)?
 [% profituje]

3. Důvěra v Evropskou unii:

Rád bych se vás zeptal/a, do jaké míry důvěřujete jednotlivým institucím. U každé z uvedených institucí prosím uveďte, do jaké míry jí důvěřujete. Evropská unie
 [% tendence důvěřovat]

4. Důvěra v Evropskou komisi:

Které z [následujících evropských institucí] spíše důvěřujete, anebo spíše nedůvěřujete? – Evropská komise
 [% spíše důvěřuji]

5. Podpora Eura:

Jaký máte názor na následující výroky? Povězte mi, prosím, pro každý výrok, zda jste pro nebo proti.
 «Evropská měnová unie s jednotnou měnou Euro»
 [% Pro]

6. Podpora rozšíření:

Jaký máte názor na následující výroky? Povězte mi, prosím, pro každý výrok, zda jste pro nebo proti.
 «Rozšíření EU o 10 nových států v květnu tohoto roku »
 [% Pro]
 (*Dříve* « Rozšíření EU o nové země »)

7. Podpora zásad zahraniční politiky:

Jaký máte názor na následující výroky? Povězte mi, prosím, pro každý výrok, zda jste pro nebo proti.
 «Společná zahraniční politika členských států EU vůči jiným zemím »
 [% Pro]

8. Podpora společné obranné a bezpečnostní politiky:

Jaký máte názor na následující výroky? Povězte mi, prosím, pro každý výrok, zda jste pro nebo proti.
 «Společná obranná a bezpečnostní politika členských států Evropské unie.»
 [% Pro]

9. Podpora Ústavy EU:

Jaký máte názor na následující výroky? Povězte mi, prosím, pro každý výrok, zda jste pro nebo proti.
 « Ústava Evropské unie. »
 [% Pro]
 (*Dříve* Myslíte si, že by EU měla mít ústavu? [% měla])

Dotazník

COMMISSION EUROPÉENNE
Direction générale Presse et Communication

Opinion Publique

EUROBAROMETR
CCEB 2004.1

PRO KAŽDÝ DOTAZNÍK JE VYŽADÁN UNIKÁTNÍ IDENTIFIKAČNÍ KÓD!

TAZATEL

RESPONDENT

--	--	--	--	--	--

--	--

--	--

--	--

--	--	--	--

Dobré ráno/dobré odpoledne/dobry večer, jmenuji se _____ a jsem tazatelem společnosti The Gallup Organization Česká republika, která právě provádí z pověření Komise Evropské unie výzkum veřejného mínění. Jeho cílem je zjistit, co si obyvatelé České republiky myslí, jaké jsou jejich postoje a znalosti pokud jde o Evropskou unii. Tento dotazník je součástí pravidelných mezinárodních výzkumů, které se provádějí ve všech 13 kandidátských zemích. Vaše odpovědi pomohou Evropské unii získat přesnější obrázek o naší zemi.

Všechny Vaše odpovědi budou považované za důvěrné a anonymní a jako s takovými se s nimi bude zacházet – nikdo je nebude moci spojit s Vaším jménem ani adresou.

S1. Jaké je Vaše občanství?

(POKUD RESPONDENT UVEDE JINÉ NEŽ ČESKÉ OBČANSTVÍ, UKONČETE DOTAZOVÁNÍ A VYHLEDEJTE JINÉHO RESPONDENTA.)

České

1 ⇒ POKRAČUJTE V DOTAZOVÁNÍ

Jiné občanství

2 ⇒ UKONČETE ROZHOVOR

Q2. Když se sejdete s přáteli, řekl byste, že hovoříte o politických otázkách...

1 - často

2 - příležitostně

3 - nikdy

9 – NEVÍ / NEMÁ NÁZOR (SPONTÁNNĚ)

X – ODMÍTL (SPONTÁNNĚ)

Q3. Pokud máte nějaký vyhraněný názor, přesvědčujete někdy své přátele, příbuzné nebo spolupracovníky o tom, aby se k Vaším názorům připojili? Stává se to ...

(POKYN: PŘEČTĚTE)

1 Často

2 Někdy

3 Výjimečně

4 Nikdy

- 9 NEVÍ/NEMÁ NÁZOR (SPONTÁNNĚ)
 X ODMÍTL (SPONTÁNNĚ)

Q4. Jaká jsou Vaše očekávání související s následujícími dvanácti měsíci? Budou lepší, horší nebo stejné, pokud jde o...?

<i>(POKYN: PŘEČTĚTE)</i>	LEPŠÍ	HORŠÍ	STEJNÉ	NEVÍ	ODMÍTL
a) Váš život obecně	3	2	1	9	X
b) ekonomickou situaci v ČR	3	2	1	9	X
c) finanční situaci Vaší domácnosti	3	2	1	9	X
d) možnosti zaměstnání v ČR	3	2	1	9	X
e) Vaši situaci v zaměstnání	3	2	1	9	X

Q5. Když srovnáte Vaši současnou situaci se situací před pěti lety, řekl byste, že se zlepšila, zůstala stejná nebo se zhoršila?

- 1 Zlepšila
 2 Zůstala stejná
 3 Zhoršila
-
- 9 NEVÍ/NEMÁ NÁZOR (SPONTÁNNĚ)
 X ODMÍTL (SPONTÁNNĚ)

Q6. Domníváte se, že se v příštích pěti letech Vaše osobní situace zlepší, nezmění nebo zhorší?

- 1 Zlepší
 2 Nezmění, zůstane stejná
 3 Zhorší
-
- 9 NEVÍ/NEMÁ NÁZOR (SPONTÁNNĚ)
 X ODMÍTL (SPONTÁNNĚ)

Q7. Rád bych se Vás zeptal, nakolik důvěřujete různým institucím. Řekněte mi prosím o každé z následujících institucí, zda jí spíše důvěřujete nebo spíše nedůvěřujete.

<i>(POKYN: PŘEČTĚTE)</i>	SPÍŠE DŮVĚŘUJE	SPÍŠE NEDŮVĚŘUJE	NEVÍ/NEMÁ NÁZOR	ODMÍTL
1. Tisk	1	2	9	X
2. Rozhlas	1	2	9	X
3. Televize	1	2	9	X
4. Soudy, český právní systém	1	2	9	X
5. Policie	1	2	9	X
6. Armáda	1	2	9	X
7. Náboženské instituce	1	2	9	X
8. Odbory	1	2	9	X
9. Politické strany	1	2	9	X
10. Velké firmy	1	2	9	X
11. Vláda České republiky	1	2	9	X
12. Poslanecká sněmovna Parlamentu ČR	1	2	9	X
13. Evropská unie	1	2	9	X
14. Organizace spojených národů	1	2	9	X
15. Charitativní organizace a spolky	1	2	9	X

Povídejme si nyní o Evropské unii.

Q9. Když uvážíte všechny souvislosti, řekl byste, že ČR bude nebo nebude mít prospěch, výhody ze vstupu do Evropské unie?

- 1 Ano, bude
 2 Ne, nebude
 9 NEVÍ / NEMÁ NÁZOR (SPONTÁNNĚ)
 X ODMÍTL (SPONTÁNNĚ)

Q10. Obecně řečeno, představa, jakou ve Vás vyvolává Evropská unie, je velmi pozitivní, spíše pozitivní, neutrální, spíše negativní nebo velmi negativní?

- 5 Velmi pozitivní
 4 Spíše pozitivní
 3 Neutrální
 2 Spíše negativní
 1 Velmi negativní
 9 NEVÍ/NEMÁ NÁZOR (SPONTÁNNĚ)
 X ODMÍTL (SPONTÁNNĚ)

Q11. Co znamená Evropská unie pro Vás osobně?

(POKYN: STŘÍDAVĚ ČTĚTE ODSHORA DOLŮ A ZE ZDOLA NAHORU - UKAŽTE KARTU Q11A NEBO Q11B – MOŽNÉ OZNAČIT VÍCE ODPOVĚDÍ)

	ZMÍNIL	NEZMÍNIL	NEVÍ	ODMÍTL
1. Mír	1	2	9	X
2. Ekonomická prosperita	1	2		
3. Demokracie	1	2		
4. Sociální ochrana	1	2		
5. Svoboda cestování, studia i práce kdekoli v Evropské unii	1	2		
6. Kulturní rozmanitost	1	2		
7. Silnější slovo ve světě	1	2		
8. Euro	1	2		
9. Nezaměstnanost	1	2		
10. Byrokracie	1	2		
11. Plýtvání peněz	1	2		
12. Ztráta kulturní identity	1	2		
13. Větší kriminalita	1	2		
14. Nedostatečná kontrola na vnějších hranicích	1	2		
15. JINÉ (SPONTÁNNÍ ODPOVĚĎ)	1	2		

Q12. U uvedených tvrzení mi prosím řekněte, zda s nimi spíše souhlasíte nebo spíše nesouhlasíte.

<u>(POKYN: PŘEČTĚTE)</u>	SPÍŠE SOUHLASÍ	SPÍŠE NESOUHLASÍ	NEVÍ	ODMÍTL
1. Mám pocit, že se budu cítit bezpečněji, protože Česká republika bude členem Evropské unie	1	2	9	X
2. Mám pocit, že budeme ekonomicky stabilnější, protože Česká republika bude členem Evropské unie	1	2	9	X
3. Mám pocit, že budeme stabilnější politicky, protože Česká republika bude členem Evropské unie	1	2	9	X
4. Můj hlas bude mít v Evropské unii váhu	1	2	9	X
5. Rozumím tomu, jak Evropská unie funguje	1	2	9	X

6. Hlas České republiky bude mít v Evropské unii váhu	1	2	9	X
7. Česká republika bude mít v budoucnosti v Evropské unii větší vliv	1	2	9	X
8. Největší země mají v Evropské unii nejvíce moci	1	2	9	X

Q13a Podle vašeho názoru, jaká je nyní rychlost budování Evropy? Podívejte se prosím na tato čísla (POKYN: UKAŽTE KARTU Q13 SE ŠKÁLOU). Číslo 1 znamená, že “stojí na místě”, číslo 7 znamená, že probíhá nejrychleji jak je to možné. Zvolte hodnotu, která nejlépe odpovídá vašemu názoru ohledně současné rychlosti budování Evropy

- 1 – Stojí na místě
2
3
4
5
6
7 – Probíhá nejrychleji, jak je to možné

9 - NEVÍ (SPONTÁNNĚ)
X - ODMÍTL (SPONTÁNNĚ)

Q13b. A která hodnota nejlépe odpovídá rychlosti, jakou byste si představoval? (POKYN: UKAŽTE KARTU Q13 SE ŠKÁLOU)

- 1 – Stojí na místě
2
3
4
5
6
7 – Probíhá nejrychleji, jak je to možné

9 - NEVÍ (SPONTÁNNĚ)
X - ODMÍTL (SPONTÁNNĚ)

Q14a Bude podle Vašeho názoru hrát Evropská unie za pět let ve Vašem životě důležitější roli, méně důležitou roli nebo stejnou roli?

- 1 Důležitější
2 Méně důležitou
3 Stejnou
-
- 9 NEVÍ / NEMÁ NÁZOR (SPONTÁNNĚ)
X ODMÍTL (SPONTÁNNĚ)

Q14b A byl byste rád, aby hrála Evropská unie za pět let ve Vašem životě důležitější roli, méně důležitou roli nebo stejnou roli?

- 1 - Důležitější
2 - Méně důležitou
3 - Stejnou
-
- 9 - NEVÍ/NEMÁ NÁZOR (SPONTÁNNĚ)
X - ODMÍTL (SPONTÁNNĚ)

Q15. Někteří lidé se mohou bát budování Evropy, Evropské unie. Budu Vám číst situace, kterých se někteří lidé obávají. Řekněte mi, zda se dané situace v současné době obáváte nebo ne.

<i>(POKYN: PŘEČTĚTE)</i>	V SOUČASNOSTI SE OBÁVÁ	V SOUČASNOSTI SE NEOBÁVÁ	NEVÍ	ODMÍTL
1. Ztráta moci menších členských států.	1	2	9	X
2. Růst obchodu s drogami a mezinárodního organizovaného zločinu.	1	2	9	X
3. Náš jazyk bude stále méně používán.	1	2	9	X
4. Naše země bude platit Evropské unii stále víc.	1	2	9	X
5. Ztráta sociálních dávek.	1	2	9	X
6. Ztráta národní identity a kultury.	1	2	9	X
7. Ekonomická krize.	1	2	9	X
8. Přesun pracovních míst do zemí s nižšími výrobními náklady.	1	2	9	X
9. Více těžkostí pro české zemědělce.	1	2	9	X
10. Konec české koruny.	1	2	9	X

Q16. Kolik toho víte o Evropské unii, její politice a institucích? K vyjádření svého názoru použijte škálu od 1 do 10, kde 1 znamená „vůbec nic“ a 10 znamená „vím toho hodně“.

(POKYN: UKAŽTE KARTU Q16 SE ŠKÁLOU)

Neví vůbec nic										Ví toho hodně	Neví/nemá názor	Odmítl
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10		0	X

Q17. Jak dobře se cítíte být informován o rozšiřování Evropské unie letos v květnu, kdy se k Evropské Unii připojí 10 nových zemí? Cítíte se být ...

(POKYN: UKAŽTE KARTU Q17 – PŘEČTĚTE – MOŽNO OZNAČIT POUZE 1 ODPOVĚĎ)

- 4 Velmi dobře informován
 3 Dobře informován
 2 Ne moc dobře informován
 1 Vůbec ne informován
-
- 9 NEVÍ / NEMÁ NÁZOR (SPONTÁNNĚ)
 X ODMÍTL (SPONTÁNNĚ)

Q17b. Jak dobře se cítíte být informován o rozšiřování Evropské unie letos v květnu, kdy se k Evropské Unii připojí Česká republika? Cítíte se být ...

(POKYN: UKAŽTE KARTU Q17 – PŘEČTĚTE – MOŽNO OZNAČIT POUZE 1 ODPOVĚĎ)

- 4 Velmi dobře informován
 3 Dobře informován
 2 Ne moc dobře informován
 1 Vůbec ne informován
-
- 9 NEVÍ / NEMÁ NÁZOR (SPONTÁNNĚ)
 X ODMÍTL (SPONTÁNNĚ)

Q19. Když hledáte informace o Evropské unii, její politice a institucích, které z níže uvedených zdrojů využíváte? A jaké další?

(POKYN: UKAŽTE **KARTU Q19** – PŘEČTĚTE – MOŽNO OZNAČIT VÍCE ODPOVĚDÍ)

	ZMÍNIL	NEZMÍNIL	NEVÍ	ODMÍTL
1. Schůze	1	2	9	X
2. Diskuse s příbuznými, přáteli, kolegy	1	2		
3. Denní tisk	1	2		
4. Další noviny, časopisy	1	2		
5. Televize	1	2		
6. Rádio	1	2		
7. Internet	1	2		
8. Knihy, brožury, informační letáky	1	2		
9. CD-Rom	1	2		
10. Informační kanceláře Evropské unie, informační centra EU, evropské informační body, evropské knihovny atd.	1	2		
11. Informační kanceláře vlády nebo krajské samosprávy	1	2		
12. Odborové svazy nebo profesní sdružení	1	2		
13. Jiné organizace (spotřebitelské organizace atd.)	1	2		
14. Poslanec Evropského parlamentu	1	2		
15. Jiní politici	1	2		
16. JINÉ (SPONTÁNNĚ)	1	2		
17. NIKDY NEVYHLEDÁVÁM TYTO INFORMACE, NEZAJÍMAJÍ MNE (SPONTÁNNĚ)	1	2		

Q20. Všeobecně řečeno, domníváte se, že česká média hovoří o Evropské unii příliš mnoho, tak akorát nebo příliš málo?

1 – Příliš mnoho

2 – Tak akorát

3 – Příliš málo

9 - NEVÍ (SPONTÁNNĚ)

X – ODMÍTL (SPONTÁNNĚ)

Q21. A domníváte se, že česká média prezentují Evropskou unii příliš pozitivně, objektivně anebo příliš negativně?

1 – Příliš pozitivně

2 - Objektivně

3 – Příliš negativně

9 - NEVÍ (SPONTÁNNĚ)

X – ODMÍTL (SPONTÁNNĚ)

Q22. Slyšeli jste o ...?*(POKYN: PŘEČTĚTE)***Q23. A u každé z nich, myslíte si, že hraje nebo nehraje důležitou úlohu v životě Evropské unie?***(POKYN: PŘEČTĚTE)***Q24. Řekněte mi, prosím, zda uvedeným institucím spíše důvěřujete nebo nedůvěřujete.***(POKYN: PŘEČTĚTE)*

	Q22.				Q23.				Q24.			
	SLYŠEL	NESLYŠEL	NEVÍ/NEMÁ NÁZOR	ODMÍT	HRAJE DŮL. ÚLOHU	NEHRAJE DŮL.	NEVÍ/NEMÁ NÁZOR	ODMÍT	SPÍŠE DŮVĚŘUJE	SPÍŠE NEDŮVĚŘU	NEVÍ/NEMÁ NÁZOR	ODMÍT
1. Evropský parlament	1	2	9	X	1	2	9	X	1	2	9	X
2. Evropská komise	1	2	9	X	1	2	9	X	1	2	9	X
3. Rada ministrů Evropské unie	1	2	9	X	1	2	9	X	1	2	9	X
4. Soudní dvůr Evropských společenství	1	2	9	X	1	2	9	X	1	2	9	X
5. Evropský ombudsman	1	2	9	X	1	2	9	X	1	2	9	X
6. Evropská centrální banka	1	2	9	X	1	2	9	X	1	2	9	X
7. Evropský účetní dvůr	1	2	9	X	1	2	9	X	1	2	9	X
8. Výbor regionů Evropské unie	1	2	9	X	1	2	9	X	1	2	9	X
9. Hospodářský a sociální výbor Evropské unie	1	2	9	X	1	2	9	X	1	2	9	X

Q18. O každém z následujících výroků týkajících se Evropské unie mi prosím řekněte, zda si myslíte, že je pravdivý či nepravdivý.

<i>(POKYN: PŘEČTĚTE)</i>	PRAVDIVÝ	NEPRAVDIVÝ	NEVÍ	ODMÍT
Evropská unie se skládá z 12 členských zemí	1	2	9	X
Evropské společenství bylo založeno po 1. světové válce, na začátku 20. let 20. století	1	2	9	X
Evropská vlajka je modrá se žlutými hvězdami	1	2	9	X
Na evropské vlajce je za každý členský stát jedna hvězda	1	2	9	X
Vrcholné orgány Evropské unie sídlí ve Štrasburku	1	2	9	X
Členové Evropského Parlamentu jsou voleni přímo občany Evropské unie	1	2	9	X
Prezidenta Evropské unie volí přímo občané Evropské unie	1	2	9	X
Evropská unie má svou vlastní hymnu	1	2	9	X
Každý rok se ve všech státech Evropské unie slaví Evropský den	1	2	9	X
Příští volby do Evropského parlamentu se budou konat v červnu 2006	1	2	9	X

Q27. Které jsou podle Vás dva nejdůležitější problémy, kterým v současnosti čelí ČR?**(POKYN: UKAŽTE KARTU Q27 - MOŽNÉ MAX. 2 ODPOVĚDI – PŘEČTĚTE)**

	ZMÍNIL	NEZMÍNIL	NEVÍ/NEMÁ NÁZOR	ODMÍTL
1. Kriminalita	1	2	9	X
2. Veřejná doprava	1	2		
3. Ekonomická situace	1	2		
4. Rostoucí ceny, inflace	1	2		
5. Daně	1	2		
6. Nezaměstnanost	1	2		
7. Terorismus	1	2		
8. Obrana, zahraniční vztahy	1	2		
9. Bydlení	1	2		
10. Přistěhovalectví	1	2		
11. Zdravotnictví	1	2		
12. Vzdělávací systém	1	2		
13. Důchody, penze	1	2		
14. Ochrana životního prostředí	1	2		
15. JINÝ (SPONTÁNNÍ ODPOVĚĎ)	1	2		

Q28. Myslíte si, že v následujících oblastech hraje Evropská unie v České republice kladnou roli, zápornou roli, nebo nehraje ani kladnou ani zápornou roli?

(POKYN: PŘEČTĚTE)	KLADNOU ROLI	ZÁPORNOU ROLI	ANI Kladnou ANI ZÁPORNOU ROLI	NEVÍ/NEMÁ NÁZOR	ODMÍTL
1. Boj proti zločinu	1	2	3	9	X
2. Veřejná doprava	1	2	3	9	X
3. Ekonomická situace	1	2	3	9	X
4. Rostoucí ceny, inflace	1	2	3	9	X
5. Daně	1	2	3	9	X
6. Boj proti nezaměstnanosti	1	2	3	9	X
7. Boj proti terorismu	1	2	3	9	X
8. Obrana	1	2	3	9	X
9. Zahraniční vztahy	1	2	3	9	X
10. Bydlení	1	2	3	9	X
11. Přistěhovalectví	1	2	3	9	X
12. Zdravotnictví	1	2	3	9	X
13. Vzdělávací systém	1	2	3	9	X
14. Důchody, penze	1	2	3	9	X
15. Ochrana životního prostředí	1	2	3	9	X

Q29. Jaký je Váš názor na každý z následujících výroků? Řekněte mi prosím u každého z nich, jste-li pro nebo proti tomu.**(POKYN: PŘEČTĚTE – OBMĚŇUJTE POŘADÍ – OZNAČTE OTÁZKU, KTEROU JSTE ZAČALI)**

Start		PRO	PROTI	NEVÍ	ODMÍTL
A	1. Evropská měnová unie s jedinou společnou měnou, eurem	1	2	9	X
B	2. Jedna společná zahraniční politika členských států Evropské unie vůči ostatním zemím	1	2	9	X
C	3. Společná obranná a bezpečnostní politika členských zemí Evropské unie	1	2	9	X
D	4. Rozšíření Evropské unie o 10 nových zemí letos v květnu	1	2	9	X
E	5. Budoucí rozšiřování Evropské unie o další země v příštích letech	1	2	9	X
F	6. Ústava Evropské unie	1	2	9	X

G	7. Skutečnost, že Evropská komise je složená z komisařů pocházejících ze všech členských států	1	2	9	X
H	8. Rychlost budování Evropy je v jedné skupině zemí vyšší než v ostatních zemích	1	2	9	X
I	9. Výuka školních dětí o způsobech práce institucí Evropské unie	1	2	9	X

Q30. Evropská unie má svoji Společnou zahraniční a bezpečnostní politiku a Evropskou bezpečnostní a obranou politiku. V současnosti se vede diskuze o tom, jak mají být dále rozpracovávány. Spíše souhlasíte nebo spíše nesouhlasíte s následujícími tvrzeními?

(POKYN: PŘEČTĚTE – OBMĚŇUJTE POŘADÍ – OZNAČTE OTÁZKU, KTEROU JSTE ZAČALI)

Start		SPÍŠE SOUHLASÍ	SPÍŠE NESOUHLASÍ	NEVÍ	ODMÍTĚ
A	1. Evropská unie by měla mít vojenskou sílu rychlého nasazení, která by mohla být pohotově poslána do problémových oblastí v případě mezinárodní krize.	1	2	9	X
B	2. V případě mezinárodní krize by se členské státy Evropské unie měly shodnout na společném postoji, pozici.	1	2	9	X
C	3. Evropská unie by měla mít svého ministra zahraničních věcí, který by mohl být mluvčím pro společný postoj, pozici Evropské unie.	1	2	9	X
D	4. Evropská unie by měla mít vlastní křeslo v Radě bezpečnosti OSN.	1	2	9	X
E	5. Členské země, které si zvolily neutralitu, by se měly vyjadřovat k zahraniční politice Evropské unie.	1	2	9	X
F	6. Zahraniční politika Evropské unie by měla být nezávislá na zahraniční politice Spojených států amerických.	1	2	9	X
G	7. Evropská unie by měla garantovat lidská práva v každém z členských států, i když je to v rozporu s přáními některých členských států.	1	2	9	X
H	8. Evropská unie by měla pomáhat zajišťovat lidská práva na celém světě, i když je to v rozporu s přáními některých jiných zemí.	1	2	9	X
I	9. Evropská unie by měla mít společnou přistěhovaleckou, imigrační politiku vůči lidem ze zemí mimo Evropskou unii.	1	2	9	X
J	10. Evropská unie by měla mít společnou azylovou politiku vůči žadatelům o azyl.	1	2	9	X

Q31. Mají být, podle Vašeho názoru, rozhodnutí týkající se evropské obranné politiky přijímána národními vládami, Severoatlantickou aliancí NATO nebo Evropskou unií?

- 1 – Národními vládami
2 – Severoatlantickou aliancí NATO
3 – Evropskou unií

4 – JINÉ (SPONTÁNNĚ)
9 – NEVÍ (SPONTÁNNĚ)
X – ODMÍTĚ (SPONTÁNNĚ)

Q32. Evropská rada se sestává z hlav států nebo vlád členských zemí a z předsedy Komise. V předsednictví Rady se střídají jednotlivé země, vždy na dobu 6 měsíců. Myslíte si, že ...

(POKYN: PŘEČTĚTE – OZNAČTE 1 ODPOVĚĎ)

- 1 – šestměsíční doba by měla být zachována, neboť dává pravidelně každé členské zemi možnost předsedat Evropské unií
2 – doba předsednictví by se měla prodloužit, neboť 6 měsíců je málo pro dosažení významných výsledků

9 – NEVÍ (SPONTÁNNĚ)

X – ODMÍTL (SPONTÁNNĚ)

Q33. V současnosti mají všechny členské státy v určitých oblastech právo veta. Mělo by být do budoucna právo veta...?

- 1 – zachováno, jelikož je prostředkem ochrany základních národních zájmů
 2 – omezeno na velmi málo klíčových oblastí
 3 – zrušeno pro všechny typy rozhodnutí, aby byla Evropská unie efektivnější

9 – NEVÍ (SPONTÁNNĚ)

X – ODMÍTL (SPONTÁNNĚ)

Q34. Navrhovaná Evropská ústava zavede nová pravidla pro většinové hlasování v Radě ministrů Evropské unie. Které z následujících možností dáváte přednost?

(POKYN: UKAŽTE KARTU Q34 – PŘEČTĚTE – MOŽNO OZNAČIT POUZE 1 ODPOVĚĎ)

- 1 – Každý členský stát by měl mít jeden hlas bez ohledu na počet obyvatel
 2 – Počet hlasů na členský stát by měl odpovídat počtu obyvatel.

3 – MĚLO BY SE NAJÍT JINÉ ŘEŠENÍ (SPONTÁNNĚ)

9 – NEVÍ (SPONTÁNNĚ)

X – ODMÍTL (SPONTÁNNĚ)

Q35. Na kterou z následujících položek se podle vašeho názoru vynakládá nejvíce prostředků z rozpočtu Evropské unie?

(POKYN: UKAŽTE KARTU Q35 – PŘEČTĚTE – MOŽNO OZNAČIT POUZE 1 ODPOVĚĎ)

- 1 – Zaměstnanost a sociální záležitosti
 2 – Zemědělství
 3 – Vědecký výzkum
 4 – Regionální dotace
 5 – Zahraniční politika a pomoc státům mimo Evropskou unii
 6 – Administrativní a osobní náklady, budovy

7 – JINÉ (SPONTÁNNĚ)

9 – NEVÍ (SPONTÁNNĚ)

X – ODMÍTL (SPONTÁNNĚ)

Q36. Možná jste slyšeli o globalizaci, všeobecném otevírání všech ekonomik, které vede k vytvoření celosvětového trhu. Řekněte mi prosím, zda spíše souhlasíte či spíše nesouhlasíte s následujícími tvrzeními.

<i>(POKYN: PŘEČTĚTE)</i>		SPÍŠE SOUHLASÍ	SPÍŠE NESOUHLASÍ	NEVÍ	ODMÍTL
1	Celkově je globalizace pro Českou republiku dobrá věc.	1	2	9	X
2	Celkově je globalizace pro mne dobrá věc.	1	2	9	X
3	Globalizace vede k tomu, že se moc soustředí ve velkých společnostech na úkor ostatních.	1	2	9	X
4	Globalizace zhoršuje globální problémy životního prostředí.	1	2	9	X
5	Globalizace představuje dobrou příležitost pro české firmy.	1	2	9	X
6	Globalizace představuje v České republice hrozbu zaměstnanosti.	1	2	9	X
7	Díky globalizaci je v České republice k dostání	1	2	9	X

	větší sortiment výrobků.				
8	Globalizace vytváří větší konkurenci a tím snižuje ceny výrobků a služeb.	1	2	9	X
9	Globalizace ztěžuje kontrolu kvality potravinářských výrobků prodávaných v ČR.	1	2	9	X
10	Globalizace vede k nudnějšímu a jednotvárnějšímu světu.	1	2	9	X

Q37. Komu z následujícího seznamu nejvíce důvěřujete, že je schopen dostat důsledky globalizace pod kontrolu?

(POKYN: UKAŽTE KARTU Q37 – PŘEČTĚTE – MOŽNO OZNAČIT VÍCE ODPOVĚDÍ)

	ZMÍNIL	NEZMÍNIL	NEVÍ	ODMÍTL
1. Politické strany	1	2	9	X
2. Česká vláda	1	2		
3. Evropská unie	1	2		
4. Ekologické organizace	1	2		
5. Odborové svazy	1	2		
6. Asociace za práva spotřebitelů	1	2		
7. Nadnárodní společnosti	1	2		
8. Světová obchodní organizace	1	2		
9. Organizace spojených národů (OSN)	1	2		
10. Světová banka, Mezinárodní měnový fond	1	2		
11. Vláda Spojených států amerických	1	2		
12. Antiglobalizační hnutí	1	2		
13. Nevládní neziskové organizace	1	2		
14. Samotní občané	1	2		
15. JINÉ (SPONTÁNNĚ)	1	2		
16. NIKDO (SPONTÁNNĚ)	1	2		

Q38b. Myslíte si, že v blízké budoucnosti budete ...

(POKYN: UKAŽTE KARTU Q38B – PŘEČTĚTE – MOŽNO OZNAČIT POUZE 1 ODPOVĚĎ)

- 1 Pouze Čechem
 2 Čechem a Evropanem
 3 Pouze Evropanem
 9 NEVÍ / NEMÁ NÁZOR (SPONTÁNNĚ)
 X ODMÍTL (SPONTÁNNĚ)

Q39a. Obecně řečeno, jste s fungováním demokracie v České republice...?

(POKYN: PŘEČTĚTE)

- 4 Velmi spokojen
 3 Spíše spokojen
 2 Spíše nespokojen
 1 Velmi nespokojen
 9 NEVÍ / NEMÁ NÁZOR (SPONTÁNNĚ)
 X ODMÍTL (SPONTÁNNĚ)

Q39b. Obecně řečeno, jste s fungováním demokracie v Evropské unii...?*(POKYN: PŘEČTĚTE)*

- 4 Velmi spokojen
 3 Spíše spokojen
 2 Spíše nespokojen
 1 Velmi nespokojen
-
- 9 NEVÍ / NEMÁ NÁZOR (SPONTÁNNĚ)
 X ODMÍTL (SPONTÁNNĚ)

Promluvme si nyní o Evropském parlamentu.

Q40. Představte si, že by se zítra konaly volby do Poslanecké sněmovny, můžete mi říci na škále od 1 do 10, s jakou pravděpodobností byste se těchto voleb zúčastnil? Prosím označte vaši pozici na škále, přičemž číslo "1" označuje, že byste se voleb rozhodně nezúčastnil, "10" označuje, že byste určitě ve volbách rozhodně hlasoval a zbývající číslce označují stav někde mezi těmito dvěma polohami.

(POKYN: PŘEČTĚTE – UKAŽTE KARTU Q40 SE ŠKÁLOU)

ROZHODNĚ BY NEVOLIL										ROZHODNĚ BY VOLIL	NEVÍ	ODMÍTL
1	2	3	4	5	6	7	8	9		10	11	X

Q41. Volby do Evropského parlamentu se budou konat letos v červnu. Můžete mi na škále od 1 do 10 označit, s jakou pravděpodobností se těchto voleb zúčastníte? Prosím označte vaši pozici na škále, přičemž číslo "1" označuje, že byste se voleb rozhodně nezúčastnil, "10" označuje, že byste určitě ve volbách rozhodně hlasoval a zbývající číslce označují stav někde mezi těmito dvěma polohami.

(POKYN: UKAŽTE KARTU Q41 SE ŠKÁLOU)

ROZHODNĚ BY NEVOLIL										ROZHODNĚ BY VOLIL	NEVÍ	ODMÍTL
1	2	3	4	5	6	7	8	9		10	11	X

FILTR: OTÁZKU Q42. POLOŽTE POUZE V PŘÍPADĚ, ŽE JE V OTÁZCE Q41 ODPOVĚĎ 2 AŽ 11, JINAK PŘEJDĚTE NA OTÁZKU Q43.

Q42. Pokud se rozhodnete zúčastnit se příštích voleb do Evropského parlamentu, které pro vás budou nejvýznamnější důvody při rozhodování, komu dáte svůj hlas?

(POKYN: PŘEČTĚTE – MOŽNO OZNAČIT VÍCE ODPOVĚDÍ)

	ZMÍNIL	NEZMÍNIL	NEVÍ	ODMÍTL
1. Váš názor na národní problémy	1	2	9	X
2. Váš názor na evropské problémy	1	2		
3. Strana kandidáta, kandidátů	1	2		
4. Osobnost kandidáta, kandidátů	1	2		
5. Politický program kandidáta, kandidátů	1	2		

6. JINÉ (SPONTÁNNĚ)	1	2		
---------------------	---	---	--	--

PTEJTE SE VŠECH

Q43. Viděl nebo slyšel jste o poslancích Evropského parlamentu, či jste s nimi měl kontakt některým z těchto způsobů?

(POKYN: UKAŽTE KARTU Q43 – PŘEČTĚTE – MOŽNO OZNAČIT VÍCE ODPOVĚDÍ)

	ZMÍNIL	NEZMÍNIL	NEVÍ	ODMÍTL
1. Ano, četl jsem o poslancích Evropského parlamentu v novinách nebo v časopisech.	1	2	9	X
2. Ano, viděl jsem poslance Evropského parlamentu v televizi.	1	2		
3. Ano, slyšel jsem poslance Evropského parlamentu mluvit v rádiu.	1	2		
4. Ano, četl jsem o poslancích Evropského parlamentu na internetu.	1	2		
5. Ano, dostal jsem od poslance(ů) Evropského parlamentu letáček(ky), bulletin(y) nebo dopis(y).	1	2		
6. Ano, viděl jsem poslance Evropského parlamentu na veřejném shromáždění/ na veřejných shromážděních.	1	2		
7. Ne, neviděl jsem ani jsem neslyšel nic o poslancích Evropského parlamentu ani jsem s nimi neměl žádný kontakt.	1	2		
8. JINÉ (SPONTÁNNĚ)	1	2		

Q44. Zajímal byste se Vy osobně o to, vidět nebo slyšet více o poslancích Evropského parlamentu některým ze způsobů, o kterých jsme právě hovořili?

(POKYN: UKAŽTE KARTU Q44 – PŘEČTĚTE – MOŽNO OZNAČIT VÍCE ODPOVĚDÍ)

	ZMÍNIL	NEZMÍNIL	NEVÍ	ODMÍTL
1. Ano, zajímalo by mě něco si o poslancích Evropského parlamentu přečíst v novinách nebo časopisech.	1	2	9	X
2. Ano, zajímalo by mě vidět členy Evropského parlamentu v televizi.	1	2		
3. Ano, zajímalo by mě slyšet členy Evropského parlamentu v rádiu.	1	2		
4. Ano, zajímalo by mě přečíst si, vidět nebo slyšet něco o poslancích Evropského parlamentu na internetu.	1	2		
5. Ano, zajímalo by mě dostat letáček(ky), bulletin(y) nebo dopis(y) od poslance/ poslanců Evropského parlamentu.	1	2		
6. Ano, zajímalo by mě vidět poslance Evropského parlamentu na veřejném shromáždění/ veřejných shromážděních.	1	2		
7. Ne, nezajímalo by mě.	1	2		
8. JINÉ (SPONTÁNNĚ)	1	2		

Q45. Zamyslete se, prosím, nad následujícími položkami a řekněte mi, do jaké míry má činnost, rozhodování atd. těchto institucí vliv na lidi jako jste vy. Mají velký vliv, určitý vliv nebo žádný vliv?

(POKYN: UKAŽTE KARTU Q45 SE ŠKÁLOU)

PŘEČTĚTE	VELKÝ VLIV	URČITÝ VLIV	ŽÁDNÝ VLIV	NEVÍ	ODMÍTL
1 česká vláda	1	2	3	9	X
2 Poslanecká sněmovna	1	2	3	9	X
3 Evropská unie jako celek	1	2	3	9	X
4 Zvlášť Evropský parlament	1	2	3	9	X
5 Regionální samospráva v ČR	1	2	3	9	X

Q46. Řekněte, prosím, zda s následujícími tvrzeními zcela souhlasíte, spíše souhlasíte, spíše nesouhlasíte nebo zcela nesouhlasíte?

(POKYN: PŘEČTĚTE)	ZCELA SOUHLASÍ	SPÍŠE SOUHLASÍ	SPÍŠE NESOUHLASÍ	ZCELA NESOUHLASÍ	NEVÍ	ODMÍTL
2 Evropský parlament má více moci než Poslanecká sněmovna Parlamentu ČR	1	2	3	4	9	X
3 Volby do Evropského parlamentu jsou opravdu důležité	1	2	3	4	9	X

Q47. Domníváte se, že by se příští volební kampaň do Evropského parlamentu měla zaměřit především na...?

(POKYN: UKAŽTE KARTU Q47 - PŘEČTĚTE – MOŽNOST OZNAČIT VÍCE ODPOVĚDÍ)

	ZMÍNIL	NEZMÍNIL	NEVÍ	ODMÍTL
1 – specifické otázky České republiky	1	2	9	X
2 - zemědělství	1	2		
3 – životní prostředí	1	2		
4 - kriminalita	1	2		
5 - zaměstnanost	1	2		
6 - imigrace	1	2		
7 - vzdělávání	1	2		
8 – společná obranná politika	1	2		
9 – zahraniční politika	1	2		
10 – rozšiřování Evropské unie	1	2		
11 – reforma institucí Evropské unie	1	2		
12 – aktivity Evropského parlamentu	1	2		
13 – práva občanů Evropské unie	1	2		

Q48. Hlasoval byste v evropských (parlamentních) volbách spíše, kdyby ...

(POKYN: PŘEČTĚTE)	ANO	NE	NEVÍ	ODMÍTL
1. Byla v den voleb hromadná doprava zdarma	1	2	9	X
2. Hlasovací místnosti by byly umístěny v supermarketech	1	2	9	X
3. Bylo možné hlasovat na Internetu	1	2	9	X
4. Bylo možné hlasovat na pracovišti	1	2	9	X

5. Kdyby se ve stejný den jako evropské volby konaly místní, krajské nebo národní volby	1	2	9	X
6. Kdyby se evropské volby konaly ve stejný den v celé Evropské unii	1	2	9	X
7. Byly by krajské kandidátky	1	2	9	X
8. Byly by na kandidátkách občané jiných členských zemí	1	2	9	X

Na závěr mi dovolu,te, abych vám položil několik otázek, které se týkají vaší osoby a budou použity pouze pro statistické zpracování.

D1. Jaká je Vaše národnost?

(POKYN: NENABÍZEJTE – NEČTĚTE – OZNAČTE JEN 1 ODPOVĚĎ)

01 Bulharská	09 Polská
02 Řecká	10 Rumunská
03 Česká	11 Slovenská
04 Estonská	12 Slovinská
05 Maďarská	13 Turecká
06 Lotyšská	14 Ruská
07 Litevská	15 Jiná
08 Maltská	99 NEVÍ/NEMÁ NÁZOR (SPONTÁNNĚ)
	00 ODMÍTL (SPONTÁNNĚ)

D20. V politických záležitostech se hovoří o „levici“ a „pravici“. Kam byste zařadil své názory na této stupnici?

(UKAŽTE KARTU D20 – NEPOBÍZEJTE - POKUD VÁHÁ, ZKUSTE TO ZNOVU)

LEVICE

PRAVICE

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----

99 – NEVÍ (SPONTÁNNĚ)

XX - ODMÍTL (SPONTÁNNĚ)

D13.ep A pro kterou stranu byste s největší pravděpodobností hlasoval ve volbách do Evropského parlamentu (PRO RESPONDENTY MLADŠÍ 18 LET DODEJTE:), pokud byste mohl hlasovat?

(POKYN: NEČTĚTE – SPONTÁNNÍ ODPOVĚĎ – OZNAČTE JEN 1 ODPOVĚĎ)

1 KDU-ČSL	5 Strana zelených
2 Česká strana sociálně demokratická	6 Občanská demokratická strana
3 Unie svobody – DEU	7 Sdružení nezávislých
4 Komunistická strana Čech a Moravy	
13 Jiná strana	
14 Úmyslně by vhodil/a do urny prázdný nebo neplatný volební lístek	
15 Nevolil/a by	
99 NEVÍ / NEMÁ NÁZOR (SPONTÁNNĚ)	
X ODMÍTL (SPONTÁNNĚ)	

--	--

D7. Jaký je Váš rodinný stav?

- 1 Ženatý, vdaná
- 2 Znovu ženatý, vdaná
- 3 Svobodný, v současnosti žijící s partnerem

- 4 Svobodný, nikdy nežil/a s partnerem
 5 Svobodný, dříve žila s partnerem, nyní sám
 6 Rozvedený
 7 Žijící odděleně
 8 Ovdovělý
-
- 9 NEVÍ / NEMÁ NÁZOR (SPONTÁNNĚ)
 X ODMÍTL (SPONTÁNNĚ)

D3a. Kolik Vám bylo let, když jste ukončil své vzdělávání? Máme na mysli řádné, denní studium.

(POKYN: ZAPIŠTE, KOLIK BYLO RESPONDENTOVÍ LET, KDYŽ UKONČIL VZDĚLÁVÁNÍ. JE-LI RESPONDENT STUDENTEM, ZAPIŠTE KÓD 00.)

--	--

D14. Pohlaví:

(POKYN: NEPTEJTE SE, ZAZNAMENEJTE PŘÍSLUŠNÉ)

- 1 Muž
 2 Žena

D11. Kolik je Vám let?

--	--

D7a. Jaké je Vaše současné zaměstnání?

FILTR: POKUD RESPONDENT V SOUČASNÉ DOBĚ NEVYKONÁVÁ ŽÁDNOU PLACENOU PRÁCI, POLOŽTE MU OTÁZKU D7B.!

D7b. Dělal jste někdy v minulosti nějakou placenou práci? Jaké bylo Vaše poslední povolání?

(POKYN: NECHTE RESPONDENTA SPONTÁNNĚ ODPOVĚDĚT A ODPOVĚĎ PŘÍŘAĎTE NEJVHODNĚJŠÍ VARIANTĚ V TABULCE.)

ZAMĚSTNÁNÍ	D7a. v současné době	D7b. poslední
NEPRACUJE		
Stará se o běžné nákupy a domácnost nebo nemá žádné zaměstnání, nepracuje	1	
Student	2	
Nezaměstnaný/á nebo přechodně nepracující	3	
V penzi nebo neschopný/á práce kvůli nemoci	4	
SAMOSTATNĚ VÝDĚLEČNĚ ČINNÝ/Á		
Zemědělec	5	5
Rybář	6	6
Profesionál (právník, lékař, účetní, architekt, ...)	7	7
Vlastník prodejny, řemeslník nebo jiná samostatně výdělečně činná osoba	8	8
Majitel firmy, vlastník (úplný nebo společník) podniku	9	9
ZAMĚSTNANEC		
Zaměstnaný profesionál (zaměstnaný lékař, právník, účetní, architekt)	10	10
Vrcholný management a ředitelé (generální ředitelé, ředitelé obecně, jiní ředitelé)	11	11
Střední management, jiní manažeři (vedoucí oddělení, učitel, technik)	12	12
Zaměstnanec, pracující hlavně stacionárně (na jednom místě)	13	13
Zaměstnanec, ne stacionární, ale na cestách (obchodní zástupce, řidič ..)	14	14
Zaměstnanec, ne stacionární, ve službách (nemocnice, restaurace, policie, hasiči)	15	15
Supervizor	16	16
Kvalifikovaný dělník	17	17
Jiní (nekvalifikovaní) dělníci, služebnictvo	18	18

NIKDY NEDĚLAL/A ŽÁDNOU PLACENOU PRÁCI

19

D19. Jste ve Vaší domácnosti ten, kdo nejvíce přispívá do rozpočtu domácnosti?

(POKYN: PŘEČTĚTE)

1 - Ano

2 - Ne

3 – Oba rovnocenně

9 – NEVÍ (SPONTÁNNĚ)

X – ODMÍTL (SPONTÁNNĚ)

FILTR: OT. D21A POLOŽTE, JESTLIŽE ODPOVĚDĚL "NE", KÓD 2 V OT. D.19. OSTATNÍ PŘEJDOU NA D10.

D21a. Jaké je současné zaměstnání osoby, která nejvíce přispívá do rozpočtu domácnosti?

FILTR: OT. D21B POLOŽTE, JESTLIŽE NEVYKONÁVÁ PLACENOU PRÁCI – KÓD "1" AŽ "4" V OT. D21A.

D21b. Vykonával/a v minulosti nějakou placenou práci? Jaké bylo jeho/její poslední zaměstnání?

(POKYN: NECHTE RESPONDENTA SPONTÁNNĚ ODPOVĚDĚT A ODPOVĚĎ PŘÍŘAĎTE NEJVHODNĚJŠÍ VARIANTĚ V TABULCE.)

ZAMĚSTNÁNÍ	D21a. v současné době	D21b. poslední
NEPRACUJE		
Stará se o běžné nákupy a domácnost nebo nemá žádné zaměstnání, nepracuje	1	
Student	2	
Nezaměstnaný/á nebo přechodně nepracující	3	
V penzi nebo neschopný/á práce kvůli nemoci	4	
SAMOSTATNĚ VÝDĚLEČNĚ ČINNÝ/Á		
Zemědělec	5	5
Rybář	6	6
Profesionál (právník, lékař, účetní, architekt, ...)	7	7
Vlastník prodejny, řemeslník nebo jiná samostatně výdělečně činná osoba	8	8
Majitel firmy, vlastník (úplný nebo společník) podniku	9	9
ZAMĚSTNANEC		
Zaměstnaný profesionál (zaměstnaný lékař, právník, účetní, architekt)	10	10
Vrcholný management a ředitelé (generální ředitelé, ředitelé obecně, jiní ředitelé)	11	11
Střední management, jiní manažeři (vedoucí oddělení, učitel, technik)	12	12
Zaměstnanec, pracující hlavně stacionárně (na jednom místě)	13	13
Zaměstnanec, ne stacionární, ale na cestách (obchodní zástupce, řidič ...)	14	14
Zaměstnanec, ne stacionární, ve službách (nemocnice, restaurace, policie, hasiči)	15	15
Supervizor	16	16
Kvalifikovaný dělník	17	17
Jiní (nekvalifikovaní) dělníci, služebnictvo	18	18
NIKDY NEDĚLAL/A ŽÁDNOU PLACENOU PRÁCI		19

D10. Řekl/a byste, že žijete...

- 1 Na venkově, na vesnici
 2 V malém nebo středně velkém městě
 3 Ve velkém městě
 9 NEVÍ / NEMÁ NÁZOR (SPONTÁNNĚ)
 X ODMÍTĚL (SPONTÁNNĚ)

D29. K tomu, abychom mohli vyhodnotit výsledky výzkumu pro různé typy domácností potřebujeme také vědět nějaké informace o výši čistého příjmu Vaší domácnosti. Zde je seznam příjmových skupin.

(POKYN: PŘEDLOŽTE KARTU D29)

Spočítejte, prosím, celkové mzdy a platy všech členů Vaší domácnosti ZA MĚSÍC; všechny penze a dávky sociálního pojištění; přídavky na děti a všechny jiné příjmy jako jsou příjmy z pronájmu, renta apod..

... Je samozřejmé, že Vaše odpověď, stejně jako všechny ostatní odpovědi uvedené v tomto rozhovoru, jsou považovány za důvěrné a jako s takovými se s nimi bude pracovat – není proto možné, aby se vyskytovaly v odkazech na Vás nebo na Vaší domácnost. Uveďte prosím písmeno příjmové skupiny, kam Vaše rodina spadá!

1	B
2	T
3	P
4	F
5	E
6	H
7	L

8	N
9	R
10	M
11	S
12	K
99	NEVÍ / NEMÁ NÁZOR (SPONTÁNNĚ)
X	ODMÍTĚL (SPONTÁNNĚ)

D3b. Jaké je Vaše nejvyšší ukončené vzdělání?

- 1 Základní
 2 Vyučen/a
 3 Středoškolské vč. vyšších odborných škol
 4 Vysokoškolské
 9 NEVÍ / NEMÁ NÁZOR (SPONTÁNNĚ)
 X ODMÍTĚL (SPONTÁNNĚ)

--	--

D5a. Kolik lidí žije ve Vaší domácnosti včetně Vás, všech dospělých a dětí?

(ZAPIŠTE POČET VŠECH ČLENŮ DOMÁCNOSTI)

--	--

D8. Jste nebo byl jste placen – přímo nebo nepřímo – státem, místními samosprávnými orgány nebo jinými institucemi veřejné správy?

- 1 – ano
 2 – ne

9 – NEVÍ / NEMÁ NÁZOR (SPONTÁNNĚ)
 X – ODMÍTĚL (SPONTÁNNĚ)

D11a. Považujete se za stoupence nějakého náboženství? Pokud ano, jaké je to náboženství?

(POKYN: PŘEDLOŽTE KARTU D11A - OZNAČTE 1 ODPOVĚď!)

1	Římsko-katolické
2	Řeckokatolické
3	Protestantské
4	Ortodoxní (pravoslavné)
5	Židovské
6	Muslimské
7	Buddhistické
8	Hinduistické
9	Jiné
10	<u>Žádné, nepovažuji se za stoupence nějakého určitého náboženství</u>
99	NEVÍ / NEMÁ NÁZOR (SPONTÁNNĚ)
X	ODMÍTL (SPONTÁNNĚ)

D11b. Jak často navštěvujete jiné náboženské obřady než svatby nebo pohřby?*(POKYN: OZNAČTE JEN 1 ODPOVĚĎ)*

1	Několikrát týdně
2	Jednou týdně
3	Několikrát za rok
4	Jednou ročně nebo méně často
5	<u>Nikdy</u>
9	NEVÍ / NEMÁ NÁZOR (SPONTÁNNĚ)
X	ODMÍTL (SPONTÁNNĚ)

Velmi Vám děkuji za rozhovor.

DÁLE VYPLŇUJE SÁM TAZATEL:

D14. Datum rozhovoru:

D15. Lokalita:

1	Praha	8	Královéhradecký kraj
2	Středočeský kraj	9	Pardubický kraj
3	Jihočeský kraj	10	Kraj Vysočina
4	Plzeňský kraj	11	Jihomoravský kraj
5	Karlovarský kraj	12	Zlínský kraj
6	Ústecký kraj	13	Olomoucký kraj
7	Liberecký kraj	14	Moravskoslezský kraj

--	--

D16. Kód země (nevyplňujte)

0	3
---	---

D17. Délka rozhovoru v minutách:

--	--	--

D18. Obtížnost rozhovoru:

1	Snadný, obvyklý
2	Náročný
3	Obtížný, namáhavý

D19. Kontrolní telefon získán před nebo po rozhovoru?

1	Před rozhovorem
2	Po rozhovoru
3	Respondent neposkytl adresu

PROHLÁŠENÍ TAZATELE: Prohlašuji, že toto je přesný záznam odpovědi respondentů.

Vlastnoruční podpis:

Záznam:: Kód správnosti a pečlivosti vyplnění dotazníku

